

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Martin TKÁČ

**CESTOVNÍ RUCH A TRANSFORMAČNÍ ZMĚNY
V TURISTICKY EXPOHOVANÉ ČÁSTI
MIKROREGIONU OSTRAVICE**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Olomouc 2015

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Martin Tkáč (R130331)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Cestovní ruch a transformační změny v turisticky exponované části mikroregionu Ostravice

Title of thesis: Tourism and transformational changes in tourist-exposed parts of the micro-region Ostravice

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Rozsah práce: 97 stran, 19 vázaných příloh

Abstrakt: Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit geografickou transformaci mikroregionu Ostravice s důrazem na její etapovitý přechod z čistě zemědělské až po hlavní turistickou funkci. Mikroregion Ostravice zaznamenal ve svém etapovitém vývoji zcela překotný vývoj, kdy jeho zemědělská a částečně průmyslová funkce se v průběhu 20. století změnila na funkci turistickou. V současné době má cestovní ruch v mikroregionu neodmyslitelnou roli, je vyhledávanou lokalitu českých i zahraničních turistů. První část diplomové práce proto shrnuje teoretický rámec problematiky dlouhodobého vývoje cestovního ruchu na území České republiky se zaměřením na horské a podhorské oblasti. Druhá část diplomové práce, která je zpracována na základě terénního šetření, se týká zhodnocení vývoje cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel a z pohledu aktérů tj. samotných starostů obcí se zaměřením na období po roce 1989. K tomuto účelu byl vytvořen dotazník pro obyvatelé obcí skládající se jak z uzavřených tak otevřených otázek a dále byl vytvořen strukturovaný rozhovor pro starosty jednotlivých obcí mikroregionu.

Klíčová slova: mikroregion Ostravice, cestovní ruch, horské a podhorské oblasti, turistická funkce, terénní šetření

Abstract: The aim of this thesis was to evaluate the geographic transformation of Ostravice micro-region with emphasis on its phased transition from

purely agricultural to the main tourist function. Micro-region Ostravice experienced a rapid development, when its agricultural and partly industrial functions turned into a tourist region throughout the 20th century. Currently, tourism has an essential role in the micro-region - it is a popular destination of Czech and foreign tourists. The first part of the thesis summarizes the theoretical framework of the issue of long-term development of tourism in the Czech Republic with a focus on mountain and foothill areas. The second part of the thesis, which is based on field investigation, focuses on the evaluation of the development of tourism from the perspective of local residents and mayors of the concerned villages (focusing on the period after 1989). For this purpose a survey was created for people living in villages. The questionnaire consisted of both closed and open questions. For individual mayors of concerned villages of micro-region was created structured interview.

Keywords:

Ostravice micro-region, tourism, mountain and foothill areas, tourist function, field research

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeňka Szczyrby, Ph.D. a také, že jsem uvedl veškerou použitou literaturu a zdroje v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 15. 4. 2015

.....
Podpis

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za poskytování cenných rad a pomoci při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat všem starostům obcí mikroregionu Ostravice, kteří si na mě udělali čas a poskytli mi rozhovor.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin TKÁČ**
Osobní číslo: **R130331**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Cestovní ruch a transformační změny v turisticky exponované části mikroregionu Ostravice**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce bude zhodnotit geografickou transformaci mikroregionu Ostravice s důrazem na její etapovitý přechod z čistě zemědělské až po hlavní turistickou funkci. Autor provede rešerši zahraniční a domácí odborné literatury věnující se problematice příčin a vzniku turisticky vyhraněných regionů a středisek rurálního prostoru. Hlavními znaky, kterým bude věnován výzkum diplomanta, bude zejména fyzické prostředí zájmového turistického regionu (rekreační infrastruktura, výstavba objektů a podobně), jakož i znalost role aktérů při proměnách zájmového území po roce 1989. Z tohoto pohledu část diplomové práce bude mít charakter rešerše odborné literatury a jiných zdrojů, část bude založena na empirickém výzkumu autora.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- CLOKE, Paul et al. Handbook of rural studies. London: Thousand oaks, 2006. ISBN 076197332X.
- HORÁKOVÁ, Hana. Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas. Univerzita Pardubice, 2010.
- HALL, Derek R. Tourism and Development in Communist and Post-communist Societies. HARRISON, David. Tourism and the less developed world. United Kingdom: CABI, 2001. ISBN 0-85199-433-4.
- HAVRLANT, Jan. The Beskydy euroregion as an area of travel and recreation. Moravian geographical report [online]. 2001, roč. 9, č. 2 Dostupné z: <http://www.geonika.cz/EN/research/ENMgr/MGR.2001.02.pdf>
- IRA, Vladimír a Branislav CHRENKA. Transformation of tourist landscapes in mountain areas: case studies from Slovakia. Human geographies: Journal of Studies and Research in Human Geography. 2011.
- SAARINEN, Jarkko. Destinations in change: The transformation process of tourist destinations. University of Oulu, Finland: SAGE, 2004. ISBN 1468797604054381.
- MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Venkov v České republice - teoretické vymezení.
- MAJEROVÁ, Věra et al. Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005, ISBN 80-213-1274-2.
- MAJEROVÁ, Věra et al. Český venkov 2008: Proměny venkova. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, ISBN 978-80-213-1991-0.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 16. prosince 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2015

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 16. prosince 2014

1	ÚVOD.....	10
2	CÍLE A METODIKA PRÁCE.....	12
	2.1 Cíle práce.....	12
	2.2 Metodika práce.....	13
3	REŠERŠE LITERATURY KE STUDIU CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONECH HORSKÉHO A PODHORSKÉHO VENKOVA.....	15
	3.1 Venkovský prostor a jeho typologizace se zaměřením na horské a podhorské oblasti	15
	3.2 Krajinná transformace související s cestovním ruchem.....	19
4	VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ZEMÍCH VÝCHODNÍHO BLOKU SE ZAMĚŘENÍM NA ČESKOU REPUBLIKU.....	22
	4.1 Druhé bydlení v České republice.....	24
	4.2 Proměny cestovního ruchu v ČR po roce 1989 se zaměřením na horský venkov.....	27
5	GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU OSTRAVICE.....	31
	5.1 Vymezení území.....	31
	5.2 Historická skica.....	34
	5.3 Přírodní podmínky.....	35
	5.4 Socioekonomický vývoj.....	40
6	SPECIFIKA REKREAČNÍHO VYUŽITÍ MIKROREGIONU OSTRAVICE.....	49
	6.1 Hromadná ubytovací zařízení.....	50
	6.1.1 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení.....	53
	6.2 Druhé bydlení.....	55
7	TERÉNNÍ ŠETŘENÍ.....	58
	7.1 Metodologie výzkumu.....	58
	7.2 Dotazníkové šetření obyvatel mikroregionu Ostravice.....	59
	7.2.2 Základní struktura respondentů.....	60
	7.2.3 Problematika cestovního ruchu.....	64
	7.3 Strukturovaný rozhovor se starosty obcí mikroregionu Ostravice.....	75
8	DISKUSE.....	83
	8.1 Možnosti rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice: SWOT analýza.....	85
9	ZÁVĚR.....	87

10 SUMMARY.....	89
11 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE.....	91
PŘÍLOHY.....	97

1 ÚVOD

Rozvoj cestovního ruchu v horských a podhorských oblastech se datuje už od přelomu 19. a 20. století v souvislosti se vznikem Klubu českých turistů.¹ V důsledku industrializace a s tím spojeného silného osidlování měst, začali hledat po čase jeho obyvatelé místo pro fyzický a duševní odpočinek, který jim městský způsob života neumožňoval. Případů transformací venkovských oblastí z jejich čistě zemědělské funkce na funkci rekreační máme v České republice mnoho. Nejvíce k těmto transformacím dochází v horských a podhorských venkovských oblastech hlavně díky svým přírodním podmínkám, které jsou důležitým faktorem pro rekreační rozvoj území. Jedním z takovýchto případů transformace horské a podhorské venkovské oblasti na rekreační oblast je mikroregion Ostravice, do kterého spadají obce Kunčice pod Ondřejníkem, Čeladná, Ostravice, Staré Hamry a Bílá. První počátky využívání mikroregionu Ostravice k rekreaci se už datují na přelomu 19. a 20. století, kde rekreační objekty stavěli hlavně majetní občané, a to prvně na územích obcí Ostravice, Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem.² O pár let později si zde začala stavět své rekreační objekty také dělnická třída. S rozvojem rekreace se v mikroregionu Ostravice pomalu přechází z jeho typicky zemědělsko-průmyslové funkce na funkci rekreační. Druhá polovina 20. století (období socialismu) byla pro mikroregion dobou silného rozvoje rekreace, ať už šlo o masovou výstavbu individuálních rekreačních objektů nebo o výstavbu podnikových rekreačních zařízení a odborových rekreačních zařízení. Hlavním rysem socialistického cestovního ruchu v Československu byl hluboce sociálně a územně segmentovaný cestovní ruch.³ Pro tuto dobu bylo specifické pečovat o blaho dělnické třídy a mládeže, a proto se začaly hromadně budovat veřejná střediska a rekreační objekty, které byly určeny v tehdejší Československu především domácímu obyvatelstvu. Po roce 1989 se situace výrazně změnila, kdy od centrálně plánovitěho řízení cestovního ruchu došlo v České republice k uvolnění těchto pravidel a cestovní ruch byl plně privatizován. Tato transformace se výrazně projevila v mikroregionu Ostravice. Privatizací hromadných ubytovacích zařízení a sportovních areálů došlo k nové formě cestovního ruchu. Provozovatelé (vlastníci) byli závislí pouze na návštěvnosti hostů, a tak situace začala být složitější ve shánění financí na údržbu rekreačních středisek. Jelikož HUZ byla v 90. letech málo využívána, z důvodu větší náročnosti turistů na kvalitu ubytování, jejich provozovatelé (vlastníci) neměli dostatek

¹ Historie KČT. *Klub českých turistů* [www.kct.cz]. 2014 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.kct.cz/cms/historie-kct>

² BOGAR, Karel. Čtení o Čeladné. Frýdek – Místek: Okresní vlastivědné muzeum, 1989

³ HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010.

finančních prostředků na jejich modernizaci a rekonstrukci. Některá z nich byla v důsledku finančních potíží jejich majitelů i několik let mimo provoz, což vedlo k jejich znehodnocování. V posledních deseti letech můžeme v mikroregionu zaznamenat zvýšenou aktivitu zaměřenou na stavební úpravy a rekonstrukce těchto zařízení, na budování wellness zařízení a sportovních zařízení a také se zde objevilo pár případů výstavby zcela nových hromadných ubytovacích zařízení. To nyní z mikroregionu opět dělá turisticky atraktivní oblast, která je čím dál více ve větší oblibě obyvatel nejen z ostravské aglomerace a celé České republiky, ale také mikroregion začínají navštěvovat zahraniční turisté.

Významným fenoménem v mikroregionu je také druhé bydlení, které se zde rozvinulo především počátkem 60. let 20. století⁴, hlavně pro svou polohu v Moravskoslezských Beskydech. Celkově se Moravskoslezské Beskydy vyznačují vysokou koncentrací objektů individuální rekreace, které jsou situovány do údolních poloh, podél vodních toků a v dopravně dobře dostupných lokalitách. Umožňují využití pro 55 tisíc obyvatel, především ostravské průmyslové aglomerace.⁵

Cestovní ruch v mikroregionu dosud nevyužívá veškerý potenciál, který tato oblast nabízí, tudíž lze v budoucnu očekávat další pozitivní změny, které budou zvyšovat atraktivitu a přitažlivost tohoto území.

⁴ HAVRLANT, Jan. Vývoj rekreačních forem cestovního ruchu v oblasti Beskyd. In: *Geografie, cestovní ruch a rekreace*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP, 2005, s. 133-147.

⁵ Tamtéž

2 CÍLE A METODIKA PRÁCE

2.1 Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit geografickou transformaci mikroregionu Ostravice s důrazem na její etapovitý přechod z čistě zemědělské až po hlavní turistickou funkci. Diplomová práce je věnována vývoji fyzického prostředí zájmového turistického regionu (rekreační infrastruktura, výstavba objektů a podobně) před a po roce 1989, kdy v České republice došlo k transformaci cestovního ruchu, což zde mělo dopad na většinu rekreačních středisek.

První část diplomové práce má za cíl teoretické shrnutí zkoumané problematiky, která je rozdělena do několika kapitol. Kapitola rešerše literatury se zabývá studiem cestovního ruchu v regionech horského a podhorského venkova, jejíž podkapitoly jsou zaměřeny na venkovský prostor a jeho typologizaci se zaměřením na horské a podhorské oblasti a na transformaci krajiny vlivem cestovního. Následující kapitola se zabývá vývojem cestovního ruchu v zemích východního bloku se zaměřením na Českou republiku v době socialismu a po roce 1989. V podkapitolách se autor zaměřuje čistě na Českou republiku, kde popisuje vývoj druhého bydlení a vývoj cestovního ruchu po roce 1989. Další kapitola se zabývá geografickou charakteristikou mikroregionu Ostravice, kde je samotné území vymezeno a dále je popsána jeho historie, přírodní a socioekonomická charakteristika. V kapitole specifika rekreačního využití mikroregionu popisuje autor zdejší rekreační infrastrukturu, hromadná ubytovací zařízení, jejich návštěvnost a dále se zde zmiňuje o objektech individuální rekreace.

Druhá část diplomové práce je praktická a vznikla na základě terénního šetření. Toto šetření je kapitolou, kde jsou uvedeny informace z empirického výzkumu, který se týkal názoru obyvatel mikroregionu na zdejší cestovní ruch, pro které byl připraven dotazník a dále se výzkum týkal starostů jednotlivých obcí, s kterými byl prováděn strukturovaný rozhovor. Výsledky z terénního šetření jsou uvedeny v kapitole diskuse, která má za úkol zhodnotit celkovou současnou situaci cestovního ruchu v mikroregionu. V rámci této kapitoly je udělána SWOT analýza, která nám shrnuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a ohrožení mikroregionu v souvislosti s cestovním ruchem.

2.2 Metodika práce

Podle charakteru jednotlivých kapitol byly použity různé metody výzkumu pro teoretickou a praktickou část. V teoretické části byla použita odborná literatura českých i zahraničních autorů zabývajících se cestovním ruchem se zaměřením na horské a podhorské oblasti a jeho transformaci v České republice. Z hlavních zahraničních autorů pro tuto práci je Jarko Saarinen, jehož článek „Destinations in changes“ (2004) se zabývá transformačními procesy turistických destinací. Vladimír Ira a Bronislav Chrenka vydali článek „Transformation of tourist landscapes in mountain areas: case studies from Slovakia“ (2011), který se zabývá transformací krajiny v souvislosti s cestovním ruchem v horských oblastech. Z českých autorů se zabývá venkovským prostorem Věra Majerová, v jejíž publikacích vystupuje několik autorů, kteří uvádějí příspěvky k této problematice. Z dalších českých autorů zabývajících se vývojem venkova je Alois Slepíčka, jehož publikace „Venkov a/nebo město“ (1981), kterou jsem použil, popisuje vlivy na utváření venkova. Dále musím zmínit autora Radima Perlína, který vytvořil dvě typologizace venkovského prostoru, které byly pro mou práci přínosné. Ve své druhé typologizaci vymezil typ venkovského prostoru Intenzivní rekreační oblasti, v kterém se nachází právě vymezené území a tímto si autor ověřil význam cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice.

Následující kapitola se zabývá cestovním ruchem ve východním bloku se zaměřením na ČR a jeho transformací po roce 1989. Autorů zabývajících se touto problematikou především v ČR není mnoho. Jedním z mála autorů je Jiří Vystoupil, který v článku „Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990–2009“ (2010) popisuje situaci, kdy skončil vázaný cestovní ruch a nastal tržní cestovní ruch. Dalším z českých autorů je Hana Horáková, která se zabývá touto problematikou v článku „Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas“ (2010) se zaměřením na obce Lipno nad Vltavou a Stárkov. Ze zahraničních autorů byl pro tuto problematiku použit příspěvek Dereka Halla „Tourism and Development in Communist and Post-communist Societies“ (2001) z knihy *Tourism and the less developed world*.

V kapitolách vymezení území a geografický kontext území bylo čerpáno z dostupných odborných a regionálních literárních zdrojů: historické publikace, fyzickogeografické publikace, statistické údaje z internetových stránek Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), dále mi byla poskytnuta data regionálním pracovištěm ČSÚ v Ostravě. Pro lepší orientaci v textu byly vypracovány také obrázky s vymezením mikroregionu Ostravice za

pomocí ArcMapu, Národního geoportálu INSPIRE a programu malování. Pro zpracování kapitoly specifikace rekreačního využití území a jejich podkapitol byly použity články Jana Havrlanta, který jako jeden z mála geografů se dlouhodobě zabývá cestovním ruchem právě v Beskydech. Dále jsem použil data z ČSÚ o počtu a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení a z tištěných zdrojů byl použit statistický lexikon obcí, který obsahuje údaje o počtech objektů individuální rekreace v jednotlivých obcích České republiky.

Stěžejní částí k vypracování diplomové práce bylo terénní šetření, které bylo zpracováno metodou dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů. Dotazníkové šetření se týkalo obyvatel mikroregionu Ostravice, kdy autor náhodně oslovoval lidi, kteří se právě v obci pohybovali. Pro vyplnění dotazníku museli být lidé místními obyvateli dané obce. Otázky jim byly autorem pokládány ústně a autor zapisoval jejich odpovědi do dotazníku. Celkem bylo získáno pro reprezentativnost vzorku 155 dotazníků. Ty byly zpracovány za každou obec a celý mikroregion Ostravice v podobě grafů a jejich komentářů.

Strukturovaný rozhovor byl zaměřený na starosty obcí mikroregionu. Cílem bylo vytvořit takový strukturovaný rozhovor, který nezabere starostům příliš mnoho času, maximálně 30 – 45 minut. Se starosty obcí byla domluvena předem osobní schůzka, kdy autor s nimi strávil celkem cca 45 minut. Výhodou strukturovaného rozhovoru je, že tazatel může otázky podle odpovědí autorů dále rozvíjet a hlouběji zkoumanou problematiku probrat. Strukturovaný rozhovor byl zpracován ve formě komentářů za každého starostu obce zvlášť. Následně byly v kapitole diskuse shrnuty výsledky z dotazníkového šetření a strukturovaných rozhovorů za každou obec a celý mikroregion Ostravice. V kapitole diskuse je SWOT analýza mikroregionu, jejíž výsledky vycházejí z teoretické a praktické části diplomové práce.

3 REŠERŠE LITERATURY KE STUDIU CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONECH HORSKÉHO A PODHORSKÉHO VENKOVA

Utváření venkova je dlouhodobý proces, který je ovlivněn fyzicko-geografickými podmínkami na jedné straně a socioekonomickými podmínkami na straně druhé.⁶ Vesnice vznikaly na územích, která byla vhodná pro obdělávání půdy, kde se nacházela často různá opevnění, nebo se většinou tvořily kolem první zemědělské usedlosti.⁷ Hlavní funkcí vesnice bylo zajištění potravin jak pro obyvatele vesnic tak také pro obyvatele měst. Z důvodu vysoké hustoty obyvatelstva v nížinných oblastech se začal osidlovat venkov formou tzv. vnitřní kolonizace v horských a podhorských oblastech.⁸ Toto osídlení v celém našem území proběhlo už v době vrcholného středověku, kdy byly naše hory kolonizovány hlavně Němci.⁹ Další osídlení horských a podhorských oblastí souviselo s podnikatelskými záměry šlechty, která začala v těchto oblastech zakládat především sklárny, železárny a hamry z důvodu nalezišť nerostných surovin potřebných pro tato průmyslová odvětví.¹⁰ Kromě těchto podnikatelských záměrů se v horském a podhorském venkově rozmáhalo dobytkářství, pastevectví a domácí výroba. V dnešní době však horský a podhorský venkov ztrácí svou původní funkci, obyvatelstvo se heterogenizuje a dochází zde k přechodu z funkce zemědělsko-výrobní na funkci rekreační a rezidenční. Vymezení horského, či obyčejného venkova a města je v dnešní době poněkud odlišné než dříve díky své už zcela ne tak typické zemědělsko-výrobní funkci.

3.1 Venkovský prostor a jeho typologizace se zaměřením na horské a podhorské oblasti

Pro představu, co je to horský venkov, se autor prvně zabývá stručně všeobecným vymezením venkovského prostoru a jeho typologizací se zaměřením na Českou republiku. Typologizace nám pomůže určit venkovské oblasti vhodné k rekreačním účelům v České republice.

Pro vymezení venkova nám poslouží studie zahraničních a českých autorů. Ze zahraničních autorů je to Paul Cloke, který vymezil tři významné teoretické rámce pro vymezení venkova, které jsou podstatné pro vytvoření sémantického vymezování konceptů venkova.¹¹ Jedná se

⁶ SLEPIČKA, Alois. Venkov a/nebo město. Praha: Svoboda, 1981. str. 228

⁷ MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Venkov v České republice - teoretické vymezení. MAJEROVÁ, Věra et al. *Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005, s. 42. ISBN 80-213-1274-2.

⁸ KUČA, Karel. Urbanismus venkovských sídel v českých zemích. In: *Kulturně historické dědictví kolem nás* [<http://elearning.historickededitvi.com/>]. 2009 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z: <http://elearning.historickededitvi.com/zobraz/materialy/odborne-texty/urbanismus>

⁹ Tamtéž

¹⁰ Tamtéž

¹¹ CLOKE, Paul et al. *Handbook of rural studies*. London: Thousand oaks, 2006. ISBN 076197332X.

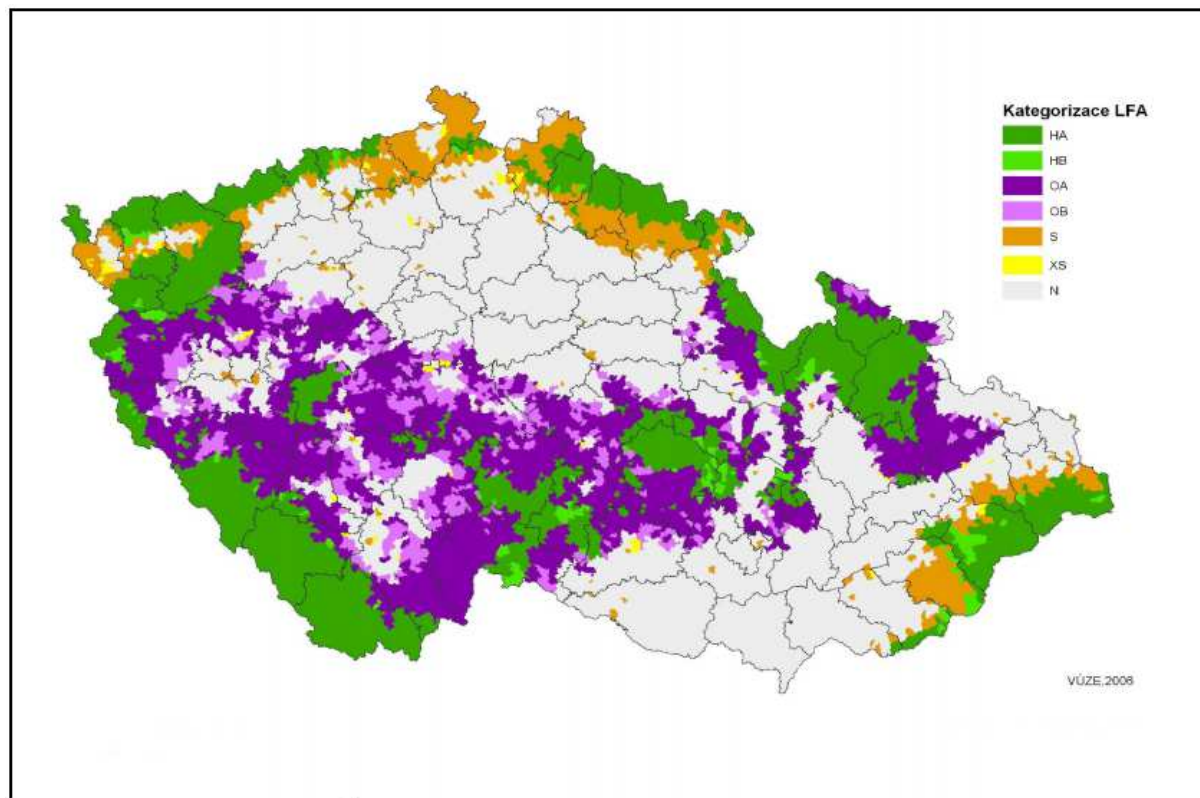
o funkční rámeček, kde byly identifikovány pro lepší pochopení venkova funkční základy venkovského prostoru, krajiny, společnosti a existence. Politicko-ekonomický rámeček, který se zabýval objasněním podstaty a postavením venkova z hlediska existence společenské výroby a společensko-konstruktivního rámce venkova, v kterém tvoří kultura hlavní společensko-prostorový rozlišovací prvek. Ve funkční konstrukci venkova vymezil Cloke venkovský prostor jako oblast, které dominuje rozsáhlá krajina, zejména zemědělská a lesní. Jedná se o malé sídlo nižšího řádu, kde jde vidět vzájemný vztah obydlí s krajinou, které většina jeho obyvatel označuje jako venkov. Způsob života se vyznačuje soudržnou identitou, založenou na dodržování přírodních a behaviorálních vlastností života jako součásti rozsáhlé krajiny. Pro srovnání této definice venkova použijí definici českého autora, který vymezuje venkov podobně. Jedním z hlavních autorů zabývajících se venkovem v ČR je Věra Majerová. Ta ve své knize „Proměny venkova“ (2010) vymezuje venkov jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství, vyznačuje se také nízkým počtem a hustotou obyvatel a specifickým typem zástavby.

Venkov můžeme vymezit na základě kvalitativních, kvantitativních nebo subjektivních znaků.¹² Pomocí těchto znaků nevymezíme přesné hranice mezi městem a venkovem, ale poslouží nám k porovnání obcí mezi sebou. Pro vymezení horského venkova můžeme použít kvalitativní a subjektivní znaky také jako pro „obyčejné“ venkovské oblasti. Horský venkov nemá u nás žádná specifická kritéria pro vymezení, což si můžeme také ověřit na obrázku 2, kde horský venkov netvoří žádný typ venkova, ale můžeme ho zařadit do typu intenzivní rekreační oblasti nebo do typu problémový rekreační venkov. Horský venkov však můžeme v České republice vymezit na základě vymezování oblastí méně příznivých pro zemědělství tzv. Less-favoured areas – (dále LFA), které jsou podporovány z prostředků Evropské unie. Podpora a vymezení méně příznivých oblastí vznikla v ČR už v roce 1997, která se pak změnila v rámci harmonizace legislativy ČR s legislativou EU. LFA zahrnují horské oblasti, ostatní méně příznivé oblasti a oblasti se specifickými omezeními, které jsou vymezeny na základě určitých kritérií. Kritéria pro stanovení horských oblastí jsou stanovena na základě analýzy poznatků z ostatních zemí EU s přihlédnutím ke geografické poloze České republiky v rámci EU na ose sever-jih.¹³ Horské oblasti podle těchto kritérií jsou ty, jejichž průměrná nadmořská výška území obce je větší nebo rovna 600 m n. m., nebo je průměrná nadmořská

¹² MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Venkov v České republice - teoretické vymezení. MAJEROVÁ, Věra et al. *Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005, s. 42. ISBN 80-213-1274-2.

¹³ ŠTOLBOVÁ, Marie. *Problematika méně příznivých oblastí*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2007. ISBN 978-80-86671-47-5.

výška území obce větší nebo rovna 500 m n. m. a menší než 600 m n. m. a zároveň svažítost nad 15 % na ploše větší než 50 % celkové výměry půdy v obci. Podle obr. 1 můžeme říct, že na základě subjektivního vymezení bychom mohli vymezit horské oblasti stejně tak jako to vymezili na základě výše zmíněných kritérií.

Obrázek 1: Vymezení LFA v ČR od roku 2007 (HA, HB – horské oblasti, OA, OB – ostatní méně příznivé oblasti, S, XS – oblasti se specifickými omezeními, N - nezařazeno)
 (Zdroj: SVOBODOVÁ, Hana. Stav a vývoj zemědělství ČR před rokem 1989. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie ČR*[www.is.muni.cz]. 2013 [cit. 2015-01-17]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/04-zemedelstvi-lesnictvi-rybolov.html>)

Typologizace venkovského prostoru je úvodním a nezbytným krokem k jeho analýze, poznání v souvislostech a k následnému návržení možných nástrojů oživení.¹⁴ V českém venkovském prostoru můžeme vymezit několik typů venkovských oblastí na základě různých typologizací. Cílem je spíše vytvořit soubor pohledů na venkovský prostor zahrnující nejrůznější aspekty.¹⁵ Tímto způsobem vymezíme pouze charakteristické znaky jednotlivých typů venkova, ale ne jejich přesnou hranici. Jednotlivé teorie k typologizaci venkovského prostoru jsou podle Binka a kol. následující¹⁶: typologie velikostní a polohové diferenciace obcí, která je základní typologií venkovského prostoru; sídelní typologie, která vychází z polohy obcí vůči

¹⁴ BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: GaREP, spol. s.r.o., 2007. ISBN 80-251-19-5.

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž

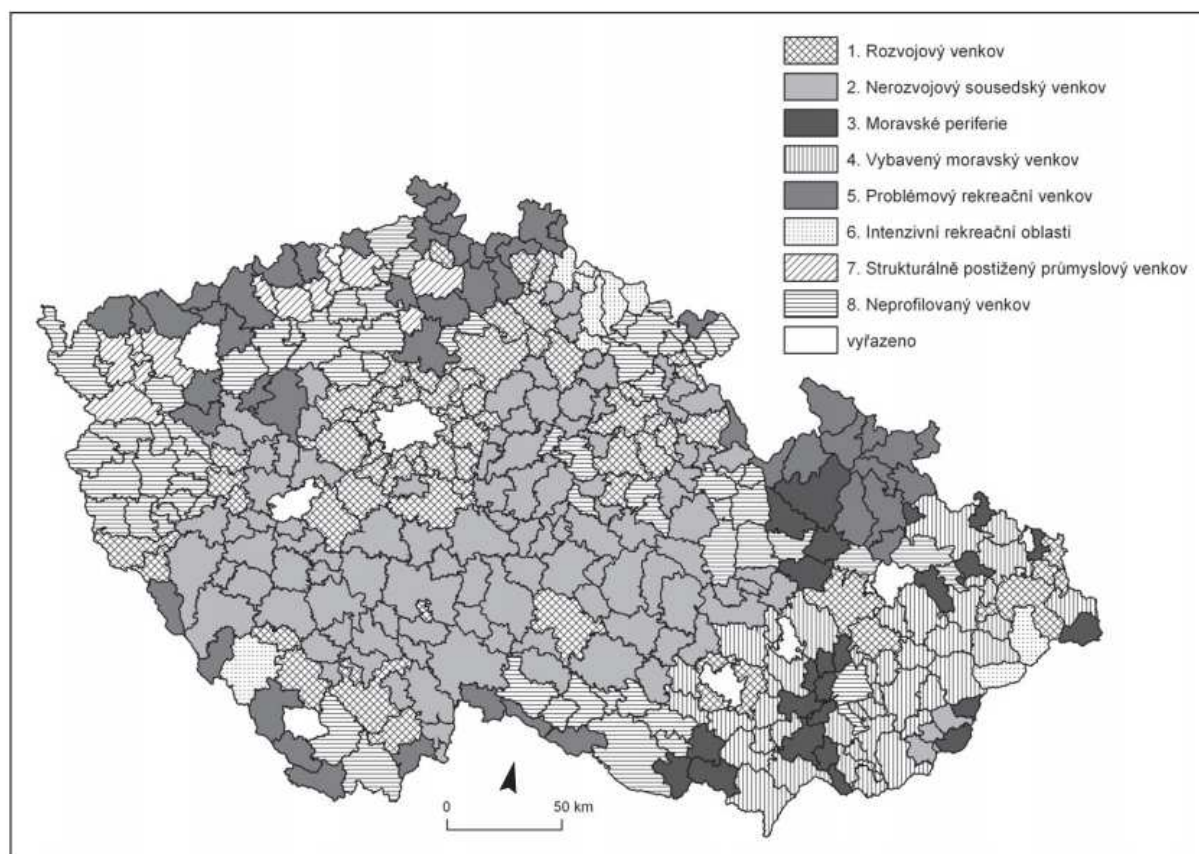
urbanizovaným územím a urbanizačním zónám; historicko-sociální typologie, která je vytvořena na základě historických, sociálních, ekonomických a fyzicko-geografických kritérií a poslední typologii můžeme určit na základě vybavenosti obcí tzv. typologie vybavenosti obcí.

Tvorbou typologií venkovského prostoru Česka se u nás nejvíce zabývá pražský geograf Radim Perlín, který doposud vytvořil celkem dvě typologie venkovského prostoru. Perlínova první typologie byla právě historicko-sociální typologie, ve které vymezuje šest typů venkovských oblastí v České republice: suburbánní zóna - spojena se suburbanizací vesnic v těsné blízkosti měst; venkov v bohatých zemědělských oblastech – oblast je typická stabilizovanou a intenzivní zemědělskou výrobou; vnitřní periferie - tradiční venkovské oblasti ve středních a vyšších polohách s horšími zemědělskými podmínkami a s vysokou intenzitou malých sídel; bohaté Sudety - lokalizace lehkého průmyslu a s ní spojenou velmi intenzivní urbanizací; chudé Sudety - čistě rurální prostředí bez jakéhokoliv průmyslového centra; posledním typem je moravsko-slovenské pomezí.¹⁷

Jeho novější typologie je vytvořena podle potenciálu rozvoje jednotlivých venkovských oblastí na základě šestnácti statistických ukazatelů na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Celkem vytvořil osm typů venkovských oblastí, a to rozvojový venkov – v zázemí největších měst a při rozvojových osách; nerozvojový sousedský venkov – zde patří populačně nejmenší obce, které mají obvykle špatnou občanskou vybavenost a nízkou ekonomickou úroveň; moravské periferie – specifické je pro ně vysoká nezaměstnanost, záporné migrační saldo a celkově nízký potenciál rozvoje obce; vybavený moravský venkov – specifické je pro tyto obce dobrá vybavenost, nejnižší turisticko-rekreační potenciál a nejvyšší podíl rodáků v rámci představovaných typů; problémový rekreační venkov – venkovské oblasti v doosídlovaných pohraničních oblastech po druhé světové válce, charakteristické je pro tuto oblast vysoký rekreačně-turistický potenciál a vysoký podíl objektů druhého bydlení; intenzivní rekreační oblasti – turistický ruch a s ním spojené aktivity jsou dominantním hospodářským odvětvím této oblasti a je zde nízký podíl trvale obydlených domů; strukturálně postižený průmyslový venkov – specifický pro oblast severních Čech, zdejší venkovské oblasti jsou dobře vybaveny technickou infrastrukturou, je zde ale vysoká míra nezaměstnanosti a nízký podíl rodáků; posledním typem, který vyplňuje zbylá území je neprofilovaný venkov – tato oblast má nevelký rozvojový potenciál, který má charakter

¹⁷ PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Praha: katedra sociální geografie a sociálního rozvoje, 1998

nejasný a do budoucna nejistý, patří zde především nerůstové populačně malé obce s podprůměrnou občanskou vybaveností. Vymezené území (mikroregion Ostravice), kterým se autor ve své práci zabývá, spadá pod typ venkovského prostoru intenzivní rekreační oblasti.¹⁸

Obrázek 2: Typologie venkovského prostoru Česka podle potenciálu rozvoje
(Zdroj: PERLÍN, R., Kučerová S. a Kučera Z. Typologie venkovského prostoru Česka. *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2.)

3.2 Krajinná transformace venkova související s cestovním ruchem

Krajinná transformace související s cestovním ruchem je dána do souvislosti se sociálními, ekonomickými, kulturními a politickými procesy, které vytvářejí komplexní rámec pro rozhodující analýzu.¹⁹ Cestovní ruch je podle Brittona jeden z nejdůležitějších prvků pro popularizaci míst a vytváření jejich sociálních obrazů.²⁰ Byl dlouhou dobu u geografů

¹⁸ Zdroj: PERLÍN, R., Kučerová S. a Kučera Z. Typologie venkovského prostoru Česka. *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2.

¹⁹ IRA, Vladimír a Branislav CHRENKA. Transformation of tourist landscapes in mountain areas: case studies from Slovakia. *Human geographies: Journal of Studies and Research in Human Geography*. 2011.

²⁰ Britton, S 1991, 'Tourism, capital and place: towards a critical geography of tourism', *Environment and PlanningD: Society and Space*, no.9, p.451–478.

přehlížen, avšak jeho význam na utváření krajiny je podstatný. Má velký ekonomický potenciál, který prospěje využívané krajině a také místním, kteří jsou na cestovním ruchu závislí. Krajina svým charakterem a svou fyzickou formou je vnímána jako symbolická, proměnlivá, subjektivní a kulturní forma.²¹ V dnešní moderní době je proces transformace krajiny rozdělen podle Terkenliho na čtyři typy: enworldment, unworldment, deworldment a transworldment.²² Enworldment: je proces, do kterého je zahrnutý celý svět ve výsledku odbourání bariér mezi kulturami a národnostmi; Deworldment: je proces vytvoření atraktivní krajiny pro masový cestovní ruch; Unworldment: je proces, kdy turistické prostředí ztratí svůj původní charakter, nezabývá se restrukturalizací krajiny pro volný čas (fáze neregulovaných funkcí, falešnost a ztráta identity krajiny); Transworldment: je proces, kdy dochází k rozpuštění kulturní hranice charakteristické pro postmoderní dobu a vytvoření sémiotické krajiny.²³ Turisté hledají v krajině autentické přírodní a kulturní dědictví, čisté životní prostředí a zdravý životní styl. Krajina je proto jeden z nejdůležitějších prvků turistických zážitků, její kvalita silně ovlivňuje atraktivitu pro turisty. Tyto všechny požadavky splňují venkovské oblasti, které jsou situovány v odlehlých oblastech, kde člověk minimálně zasahuje do přírody. Podle studie, která se zabývá španělskou provincií Castelló, jsou hory a podhorské oblasti jedním z neatraktivnějších míst pro turisty.²⁴ Toto přirovnání je možné vztáhnout také i na Českou republiku, kde horské a podhorské oblasti hrají velkou roli v domácím cestovním ruchu.

Jako každý hospodářský sektor i cestovní ruch přináší negativní a pozitivní dopady jak na krajinu, tak na společnost. Má příznivý vliv na životní prostředí tím, že přispívá k jeho ochraně a zachování, na druhou stranu zahrnuje řadu aktivit, které mohou mít negativní vliv na životní prostředí. Sociokulturní vliv cestovního ruchu na komunitu může být způsoben na základě přímých a nepřímých vztahů s turisty. Tento vliv se vyskytuje v podobě změn ve struktuře komunit, rodinných vztahů, kolektivního tradičního životního stylu, obřadů a morálky. Stejně tak může mít pozitivní vliv na podporu hrdosti v kulturních tradicích a zabránění migrace obyvatel pomocí vytváření nových pracovních míst. S rozvojem turismu ve venkovských oblastech došlo k oživení krajiny a obyvatel turistických oblastí. Cestovní

²¹ IRA, Vladimír a Branislav CHRENKA. Transformation of tourist landscapes in mountain areas: case studies from Slovakia. *Human geographies: Journal of Studies and Research in Human Geography*. 2011.

²² Tamtéž

²³ WILSON, Julie. *The Routledge Handbook of Tourism Geographies*. Canada: British Library, 2012. ISBN 978041556857

²⁴ CARNEIRO, Maria João et al. *The relevance of landscape in the rural tourism experience: Identifying important elements of the rural landscape*. Portugalsko: University of Aveiro a GOVCOPP, 2013.

ruch ve venkovských oblastech by měl sloužit jako nástroj pro ochranu udržitelnosti venkova, neměl by působit jako urbanizující a vývojový prostředek.

S rozvojem cestovního ruchu jsou spojeny čím dál větší nároky turistů. To vede také k určitému rozvoji turistických destinací. Podle Saarineny jsou turistické destinace předmětem procesu diskontinuity modernity, což vytváří prostor, který je fragmentován časo-prostorovými změnami.²⁵ Tyto změny jsou typické především pro cestovní ruch jako prostorového a sociálního fenoménu, který má dopad v podobě sociálně prostorových změn na turistické destinace. Pro základní definování, popis a analýzu turistického regionu jako sociálně prostorové struktury nám bude stačit geografický výzkum. Turistický region je historickým územím, který se vyvíjí v rámci interakce s jinými sociálně prostorovými jednotkami. Podle E. W. Gilbert se regiony chovají stejně jako jednotlivci, mají odlišné znaky, které se v průběhu doby stále mění a vyvíjí.²⁶ Saarinen dále uvádí, že turistická destinace je sociálně prostorová struktura charakterizována spíše myšlenkou než fyzickou nebo správní strukturou.

V důsledku transformačních procesů v turistické oblasti došlo k prostorové homogenizaci. Prostorová homogenizace znamená, že všechny turistické destinace jsou transformovány na místa s podobnou fyzikální a symbolickou funkcí, atrakcí a image. Mnoho podobných destinací najdeme na pobřeží Středozemního moře a v Alpách, pro které je charakteristický střeoevropský model středisek. Prostorová homogenizace má docílit tzv. časo-prostorové komprese (time-space compression), která má za úkol eliminovat zvyšující se pohyb kapitálu a informací.²⁷

²⁵ SAARINEN, Jarkko. *Destinations in change: The transformation process of tourist destinations*. University of Oulu, Finland: SAGE, 2004. ISBN 1468797604054381.

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

4 VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ZEMÍCH VÝCHODNÍHO BLOKU SE ZAMĚŘENÍM NA ČESKOU REPUBLIKU

V poválečném období začal v celé Evropě trend růstu cestovního ruchu, ať už se jedná o domácí či mezinárodní. Díky rozdělení Evropy na západní a východní (socialistický blok) můžeme pozorovat odlišnost ve vývoji cestovního ruchu. Především domácí cestovní ruch byl v socialistických zemích specifický z důvodu silné státní intervence. Studií a literatur zabývajících se vývojem cestovního ruchu v tehdejších socialistických zemích bylo minimum. Jak uvádí Derek R. Hall důvody, které tento problém zapříčinily, byly tyto: špatná dokumentace rozvoje cestovního ruchu, celkový nezájem socialistické společnosti se tímto tématem zabývat a malý počet odborníků zabývajících se touto problematikou.²⁸ Až v poslední době se začínají objevovat studie zabývajících se touto problematikou. Tomuto tématu se věnuje především anglicky psaná literatura, i když jí schází dostatek koncepčních a teoretických základů. Jedná se o tyto autory: Harrison, Baláž, Mazaraki, Hall a další. Hall ve svém článku „Tourism in Communist and Post communist Societies“ (2001) popisuje vývoj turismu v socialistických zemích v několika etapách. První etapa je Pre socialismus, kde popisuje vývoj cestovního ruchu na Kubě v první polovině dvacátého století. Kuba byla v té době specifická tím, že byla hlavní turistickou destinací Američanů. Další etapa je nazvaná Early socialism (můžeme přeložit jako raný socialismus). Tato fáze socialismu je charakteristická v oblasti cestovního ruchu omezením mezinárodního cestovního ruchu a zavedením kolektivního cestovního ruchu a rekreace v rámci socialistických zemí. Socialistické vlády podporovaly rozvoj cestovního ruchu prostřednictvím podnikových a rekreačních zařízení. Socialistická vláda dbala především na blaho pracujícího lidu a na výchovu tehdejší mládeže v rámci zdravého venkovského prostředí. Za tímto účelem byly zřízeny státními podniky, odborovou organizací a mládežnickými organizacemi skupinová rekreační střediska v horských a venkovských oblastech, lázních a pobřežních letoviscích, což mělo prospět socialistické společnosti v etapě rozvíjení průmyslové výroby spolu s výstavbou nových rekreačních zařízení. Middle socialism (střední socialismus), zde popisuje situaci v socialistických zemích po smrti Stalina, kdy se začaly poměry pomalu uvolňovat a došlo tím k rozvoji mezinárodního cestovního ruchu v rámci socialistických zemí. Poslední fáze socialismu podle Halla byl Later socialism (pozdní socialismus). V této fázi byl domácí turismus více důmyslnější díky vyspělejší ekonomice, rozvojem automobilové dopravy,

²⁸ HALL, Derek R. *Tourism and Development in Communist and Post-communist Societies*. HARRISON, David. *Tourism and the less developed world*. United Kingdom: CABI, 2001. ISBN 0-85199-433-4.

hlavně mezi střední vrstvou obyvatel a rozrůstajícím se počtem objektů určených k druhému bydlení.

Pro formování rozvoje cestovního ruchu v post-socialistických zemích jsou zásadní tyto tři změny: hospodářská politika jednotlivých zemí; vnější vztahy zemí, včetně cestovního ruchu; samostatný globální cestovní ruch.²⁹ Nedílnou součástí post-socialistické hospodářské restrukturalizace je také cestovní ruch. Příkladem hospodářské restrukturalizace je růst, privatizace a flexibilita odvětví služeb; decentralizace, snížení dotací a byrokratického ovládnutí; deregulace a liberalizace cen; důraz na soukromou podnikatelskou činnost; specializace a segmentace odvětví; zaměřit se na terciární sektor na úkor sekundárního sektoru; expozice podniků na národní a mezinárodní tržní sílu; pronikání na trh a na zahraniční přímé investice nadnárodních společností; změna osobní mobility.

Cestovní ruch má mnohostrannou roli při ekonomické restrukturalizaci. Slouží jako prostředek ke zlepšení platební bilance, jako prostředek k získání směnitelné měny, podpora větší a užší spolupráce, podpora investic do modernizace cestovního ruchu, rozvoj nových dovedností v oblasti zaměstnanosti, podpora zlepšení místní a regionální infrastruktury zejména dopravní a telekomunikační, pomáhá integrovat post-socialistické země do globální ekonomiky, cestovní ruch jako symbol post-socialistické svobody otevírá potenciál domácího a zahraničního cestování.

Cestovní ruch v Československé republice se do začátku druhé světové války vyvíjel podobně jako v zemích západní Evropy. Tehdy se cestovnímu ruchu věnovaly ekonomicky silné státy, mezi které tehdejší Československo patřilo. Po roce 1948 po komunistickém převratu došlo u nás ke zcela odlišnému vývoji cestovního ruchu než v západních zemích. Došlo k vyvlastnění a znárodnění všech soukromých turistických objektů. Socialistická éra je považována za období separace a reklasifikace stávajících ekonomických mechanismů, zvyků a tradic.³⁰ Hlavním rysem socialistického cestovního ruchu v Československu byl hluboce sociálně a územně segmentovaný cestovní ruch.³¹ Pro tuto dobu bylo specifické pečovat o blaho dělnické třídy a mládeže, a proto se začaly hromadně budovat veřejná střediska a rekreační objekty, které byly určeny v tehdejší Československu především domácímu obyvatelstvu.

²⁹ HALL, Derek R. *Tourism and Development in Communist and Post-communist Societies*. HARRISON, David. *Tourism and the less developed world*. United Kingdom: CABI, 2001. ISBN 0-85199-433-4.

³⁰ HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010.

³¹ HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010.

Dělník nebo rolník obdržel s celou rodinou tzv. rodinnou rekreaci v těchto střediscích jako odměnu za dobrou pracovní morálku. Část nákladů na tuto rekreaci hradil rekreatant, část odborová organizace a zbytek byl financován z tzv. Fondu kulturních a sociálních potřeb (FKSP), do kterého povinně přispívaly podniky nebo firmy z vytvořeného zisku. Celá řada tuzemských podniků měla vlastní rekreační zařízení doma i ve státech socialistického bloku. Výstavba těchto zařízení byla rovněž financována z prostředků Ústřední rady odborů (ÚRO) a z prostředků jednotlivých firem v rámci zákonů, které podnikům umožňovaly čerpat pro tyto účely finanční prostředky. Tento způsob rekreace přispíval v té době ke stabilizaci pracovních sil. Rekreační střediska byla budována průmyslovými podniky, odborovými nebo mládežnickými organizacemi především v horských a podhorských oblastech. Intenzivní rozvoj domácího cestovního ruchu zapříčinil pokles mezinárodního turismu. Cestovní omezení byla zavedena na příchozí turisty jak z východu tak západu. Restriktivní politika cestovního ruchu vůči západním turistům vedla k omezení jejich návštěv (výjimky byly udělovány např. nizozemským turistům).

Podle Horákové (2010) socialistická vláda regulovala všechny typy a formy domácího a zahraničního cestovního ruchu převážně ve prospěch jiných socialistických zemí. Podle zákona Češi a Slováci mohli do zahraničí vycestovat, ale za cenu politických i finančních omezení. Každý mohl vycestovat do zahraničí jednou za tři roky, avšak v praxi tomu tak vždy nebylo. Domácí cestovní ruch podporoval také výstavbu soukromých rekreačních staveb, čímž došlo k rozvoji druhého bydlení. Soukromé domy, chaty a chalupy byly využívány obyvateli především k víkendové rekreaci.

4.1 Druhé bydlení v České republice

Druhé bydlení patří mezi rekreační aktivity obyvatel, které má v České republice dlouhou tradici, datuje se od počátku 20. století, kdy v důsledku industrializace, a s tím spojeného silného osidlování měst, začali hledat po čase jeho obyvatelé místo pro fyzický a duševní odpočinek, který jim městský způsob života neumožňoval. Proto první oblasti druhého bydlení vznikly v první polovině 20. století v zázemí velkých měst, kdy k rekreačním účelům tehdy sloužily především dřevěné chaty, které si obvykle vlastník postavil svépomocí. Venkov, který měl do té doby především funkci zemědělsko-obytnou, plní tak nově funkci rekreační. Podmínkou k rozvoji druhého bydlení ve venkovských oblastech byla také dobrá dostupnost na daná území. Jelikož mobilita obyvatelstva nebyla na dobré úrovni, sídla určená

ať už k rekreaci nebo druhému bydlení se situovala do míst, do kterých se měli možnost lidé dostat vlakovou dopravou, nebo do té doby málo rozvinutou autobusovou dopravou. Z fyzicko-geografického hlediska byly pro rekreační účely především využívány oblasti v údolích řek nebo u vodních ploch.

Po druhé světové válce došlo k nové vlně druhého bydlení. V oblasti bývalých Sudet, které po válce byly z velké části vysídleny, a kde zbyly po původních obyvatelích domy, které se tehdejší vláda snažila neúspěšně osídlit, se v atraktivně rekreačních částech rozvíjí druhé bydlení. Tyto prázdné domy pak posloužily pro víkendové rekreační účely především městskému obyvatelstvu, které tak chtělo na chvíli opustit město. Tato skutečnost měla na oblast Sudet pozitivní dopad. Stavby, které chátraly, se začaly opravovat a upadající pohraniční oblast se do jisté míry tímto způsobem dokázala zachránit.

K rozvoji druhého bydlení ve vzdálenějších venkovských lokalitách přispěla hlavně větší mobilita lidí a také hlavně dvoudenní víkendy a delší volna. Mobilita obyvatel se po druhé světové válce výrazně zlepšila, došlo k zintenzivnění autobusové dopravy a k rozvoji osobní automobilové dopravy a také k trvalému snížení dopravních nákladů. Tyto faktory umožnily lidem využívat k víkendové rekreaci i vzdálenější oblasti.

K další etapě rozvoje druhého bydlení došlo od konce 60. let v důsledku politických událostí. Od té doby se enormně zvýšil zájem o individuální rekreaci, ročně se stavělo od konce 60. let 7000 rekreačních chat a chalup, zatímco v polovině 60. let činil přírůstek jen asi polovinu, a tak do konce 80. let bylo celkem evidováno cca 400 tisíc objektů individuální rekreace (dále jen OIR).³² Jak uvádí Vlčková, rekreační objekty se staly místem, kde vlastníci, příp. jejich rodina strávili i více než třetinu roku a vzhledem k možnostem seberealizace se rekreanti nezřídka s rekreačním objektem identifikují více než s trvalým bydlištěm.³³ Vlastnictví automobilu i dobře vybaveného rekreačního objektu bylo pro městské obyvatelstvo v té době vyjádřením životní úrovně.³⁴ Na celkovém objemu domácího cestovního ruchu v 70. letech se individuální krátkodobá rekreace podílí až 30 %³⁵.

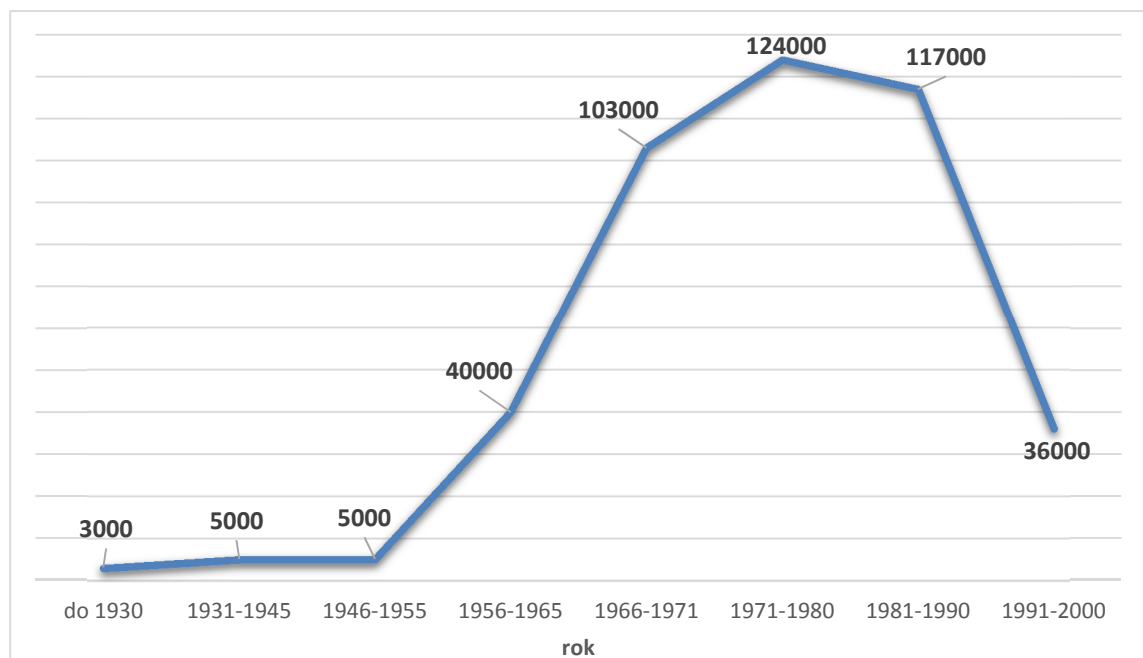
³² POSPÍCHALOVÁ, Lenka. *Sociogeografický průzkum druhého bydlení vybrané oblasti jižních Čech*. Brno, 2013. str. 25 - 28. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

³³ VLČKOVÁ, Andrea. *Rekreační zázemí města Brna*. Brno, 2010. str. 43. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž

Rozvoj druhého bydlení má také dopad na venkov a jeho společnost. Ve venkovských obcích vznikají přímo chatové oblasti a centra chatové rekreace, ale v důsledku málo regulované výstavby chat dochází ke vzniku rozsáhlých a často přehuštěných chatových kolonií.³⁶

Obrázek 3: Vývoj výstavby OIR v České republice za období 1930 - 2000

(Zdroj: VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.)

Dále dochází na venkově ke střetu zájmu mezi rekreanty a starousedlíky. Lidé, kteří využívají venkov k rekreaci, se snaží zachovat jeho původní charakter, a díky tomu se ve venkovských oblastech zachránilo mnoho původních domů, což přispělo k udržení celistvosti zastavěného území a k udržení struktury venkovských sídel. Oproti tomu starousedlíci se snaží modernizovat svá obydlí a venkov tak ztrácí svůj původní charakter. Proto v době socialismu dochází ke stavbám tehdejších „moderních vil“, obvykle s bříazolitou fasádou, zato rekreanti se snaží udržovat stavení v jeho původní podobě. Počet objektů individuální rekreace se dnes pohybuje kolem 430 000³⁷ a odhaduje se, že téměř 40 %³⁸ Čechů dnes vlastní tyto rekreační objekty.

³⁶ VLČKOVÁ, Andrea. *Rekreační zázemí města Brna*. Brno, 2010. str. 43. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

³⁷ VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.

³⁸ VLČKOVÁ, Andrea. *Rekreační zázemí města Brna*. Brno, 2010. str. 41. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

4.2 Proměny cestovního ruchu v ČR po roce 1989 se zaměřením na horský venkov

V souvislosti s demokratizací režimu po roce 1989 došlo k procesu liberalizace ekonomického a společenského života ve městech a ve venkovských oblastech. Otevřel se tím prostor k soukromému podnikání. Díky společensko-politickým, hospodářským a kulturním transformacím rostl význam cestovního ruchu, čímž se významně změnil také životní styl Čechů a Slováků. Byla zrušena cestovní omezení a lidé se snadno mohli dostat do zemí západní Evropy, které byly před rokem 1989 v rámci cestovního ruchu obtížně přístupné. Výjezdový cestovní ruch vzrostl mezi léty 1988 a 1991 o 442,2 % a v roce 1996 s rekordním počtem výjezdů našich občanů do zahraničí o 760 %.³⁹ Výrazně se zvýšil počet cestovních kanceláří, který je odhadován na začátku 90. let na 3 000.⁴⁰ Do roku 1989 existovalo u nás pouze 11⁴¹ cestovních kanceláří, které byly ve vlastnictví státu nebo družstva.

Od centrálně plánovitého řízení cestovního ruchu došlo v České republice k uvolnění těchto pravidel a cestovní ruch byl plně privatizován. Nově se vyznačuje zvýšenou mobilitou, flexibilitou a individualitou, výrazně se podílí na procesu transformace české krajiny. Venkovský prostor je po roce 1990 velmi významný pro oblast tuzemského cestovního ruchu. Nové formy rekreace ve venkovských lokalitách jsou výsledkem přechodu společnosti od fordismu k postfordismu.⁴²

Dnes je rozvoj cestovního ruchu podřízen představám a možnostem, které jsou zabezpečovány na krajské a lokální úrovni, čímž vznikají nové nástroje a nositele politiky cestovního ruchu, které mají cestovní ruch v ČR navrátit k poměrům panujícím v cestovním ruchu již více než sto let v západní Evropě. Jako nástroje a nositele politiky cestovního ruchu u nás můžeme uvést např. státní a krajské politiky, jejich koncepce a programy rozvoje cestovního ruchu, organizace a činnost turistických regionů a oblastí, znovuzakládání turistických spolků a organizací na národní, regionální a lokální úrovni, nová role měst a obcí v podpoře cestovního ruchu a významná podpora cestovního ruchu z různých fondů EU.

Změny ve vývoji organizace nového cestovního ruchu v ČR zahájil proces privatizace trvající 15 let, a to od roku 1991 do roku 2006 a byl zahájen schválením zákona o malé privatizaci

³⁹ ŠÍP, Jiří. Rozvoj cestovního ruchu v ČR po roce 1989. *Časopis COT Business* [http://www.cot.cz/]. 2012 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: http://www.cot.cz/data/cesky/99_03/3_statistika2.htm

⁴⁰ HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010

⁴¹ VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.

⁴² HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010

v roce 1991.⁴³ Díky tomuto zákonu byla postupně navracena znárodněná zařízení především základní infrastruktury cestovního ruchu do rukou podnikatelských subjektů, týkalo se to především menších ubytovacích, pohostinských a restauračních zařízení. Podle Vystoupila a kol. se z více než čtyř tisíc ubytovacích zařízení v ČR polovina navrátila fyzickým osobám, zhruba desetina obcím a městům a zbytek zhruba 40 % byla transformována na soukromá v rámci velké privatizace.⁴⁴ Dalším výrazným zásahem do rozvoje cestovního ruchu byla velká privatizace v období let 1993 – 2000, která se týkala významnějších zařízení infrastruktury cestovního ruchu, jednalo se zejména o hotely, lázeňská zařízení, zařízení podnikové a výběrové rekreace ROH a vybraná sportovně-rekreační infrastruktura.⁴⁵ Asi z 85 % tato zařízení privatizovaly soukromé podnikatelské subjekty, zbytek připadl obcím, a to především městům.⁴⁶ Za největší privatizaci v oblasti cestovního ruchu můžeme považovat privatizaci podnikových objektů a výběrové rekreačních objektů ROH, které měly kapacitu kolem 200 tisíc lůžek. Tyto objekty přešly téměř z 80 % do soukromého vlastnictví, 10 % zůstalo dodnes v majetku našich odborových organizací a dalších 10 % zchátralo a bylo určeno k likvidaci.⁴⁷

S privatizací podnikových rekreačních míst a výběrových rekreačních míst ROH dochází k postupnému zániku vázaného cestovního ruchu a v důsledku toho také dochází ke změnám organizace způsobu trávení volného času. Na počátku devadesátých let se domácí cestovní ruch těšil velké oblibě, ale byl negativně ovlivněn měnovou krizí v roce 1997, která stála za úpadkem domácího cestovního ruchu.⁴⁸ Po zlepšení ekonomické situace sice rostly výdaje na zahraniční cesty, které byly u nás čím dál více ve větší oblibě, avšak k oživení domácího cestovního ruchu nedošlo. Za tento vývoj může z velké části kvalita ubytovacích zařízení, která neodpovídala požadavkům domácích turistů.

⁴³ VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.

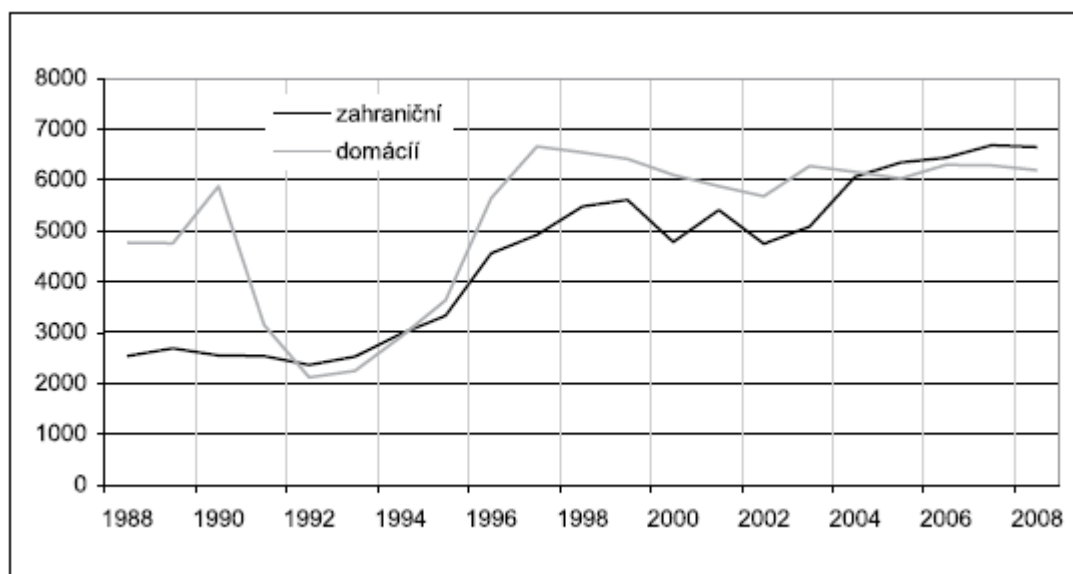
⁴⁴ VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.

⁴⁵ Tamtéž

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.

⁴⁸ Tamtéž

Obrázek 4: Vývoj počtu zahraničních a domácích hostů v HUZ mezi lety 1989–2008
(Zdroj: VYSTOUPIL, Jiří et al. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 - 2009. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2010, roč. 8, č. 5.)

Zahraniční návštěvnost byla po roce 1989 typická svou koncentrací do kulturně-historických, lázeňských a nákupních center, jednalo se především o městské lokality. Domácí cestovní ruch byl u nás rozptýlený, lidé preferovali přírodní lokality v českých a moravských horách a u vybraných vodních ploch. Návštěvnost těchto středisek, především v letní sezóně, byla v 90. letech rok od roku menší z důvodu větší poptávky domácích turistů po zahraniční dovolené, hlavně u moře. Důležitým faktorem ve využívání těchto středisek je jejich umístění na území ČR. Například střediska nacházející se v blízkosti dobře vybavených lyžařských center měla výhodu. Domácí cestovní ruch se začal orientovat hlavně na zimní dovolenou, což se odrazilo ve vývoji ubytovacích zařízení v horských oblastech, která se dále rozvíjela jako lyžařská střediska. Rozvíjela se především horská střediska v Krkonoších, Jizerských horách a na Šumavě a těžila hlavně ze zahraniční poptávky Německých a Nizozemských turistů, domácích turistů zejména z pražské aglomerace. Moravská horská střediska neměla tak silné ekonomické zázemí jako střediska v Čechách, což způsobovalo jejich stagnaci. V posledních několika letech můžeme pozorovat oživení středisek na Moravě s tím, že se orientují na provozování zimních sportů.

Jelikož téměř všechna rekreační střediska byla v 90. letech privatizována, došlo u nás k novému přístupu v jejich využívání. Po roce 1989 se vlastníci rekreačních středisek dostali v důsledku restrukturalizace našeho hospodářství do ekonomických a finančních potíží a snažili se tuto nepříznivou situaci řešit tím, že se zbavovali všech zařízení nevýrobního charakteru jejich prodejem, převážně soukromým zájemcům. Tím došlo k tomu, že podstatná

část podnikových rekreačních zařízení přešla do soukromého vlastnictví konkrétních majitelů a tito je buď nadále provozují, anebo je z důvodu nerentability uzavřeli a objekty postupně chátrají.

Jelikož se velká část podnikových rekreačních objektů a výběrových rekreačních objektů ROH nacházela v horských venkovských oblastech, privatizace těchto zařízení se také projevila na chodu samotného venkova. Služby nacházející se v obci (pohostinská zařízení, obchody s potravinami ad.), které byly závislé na dostatečné návštěvnosti výše zmiňovaných ubytovacích zařízení, se začaly potýkat s existenčními problémy v důsledku úpadku zájmu o tato rekreační zařízení. Jednotlivé horské venkovské obce se tak musely začít po roce 1989 samy starat o svou existenci a snažily se zatraktivnit obec tak, aby nalákaly mnoho turistů. V první radě se obce snažily nalákat investory, kteří by jim pomohli zvýšit atraktivitu pomocí nových rekreačních zařízení. Děje se tak formou rekonstrukcí bývalých ubytovacích zařízení, ve kterých jsou budovány wellness centra a také je v poslední době trendem výstavba golfových hřišť, hlavně v podhorských venkovských oblastech. Dále se investoři zaměřují na lyžařská střediska, která po roce 1989 zaznamenala významnou rekonstrukci. Tato nová rekreační vybavení mají nalákat dostatek turistů do obcí v horských a podhorských venkovských oblastech.

5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU OSTRAVICE

V této kapitole autor vymezil zkoumanou oblast, kde pro lepší orientaci byla vytvořena mapa mikroregionu s jeho přilehlými vesnicemi a městy. Dále v této kapitole je pro lepší pochopení zkoumané problematiky stručně shrnut historický vývoj území, jeho přírodní podmínky a socioekonomická charakteristika. Pro zpracování následujících podkapitol byla použita dostupná regionální literatura zabývající se historií vzniku zkoumaného území, odborná literatura zabývající se přírodní charakteristikou ČR, dále byla využita data z historického lexikonu obcí, ze statistického lexikonu obcí, ze SLDB a z internetových stránek Českého statistického úřadu. Také bylo osloveno pro získání některých dat regionální pracoviště Českého statistického úřadu v Ostravě. Všechna data byla zpracována formou tabulek nebo grafů.

5.1 Vymezení území

Mikroregion Ostravice se nachází v Moravskoslezském kraji v okrese Frýdek–Místek, spadá do správního obvodu ORP (obec s rozšířenou působností) a pod POÚ (pověřený obecní úřad) Frýdlant nad Ostravicí. Tento mikroregion jsem územně vymezil katastry následujících obcí: Ostravice, Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem, Bílá a Staré Hamry. Hranice mikroregionu tvoří státní a krajskou hranici. Jih mikroregionu tvoří část státní hranice se Slovenskem, část západní hranice mikroregionu hraničí se Zlínským krajem a část s SO ORP Frenštát pod Radhoštěm, východní část potom sousedí s SO ORP Frýdek-Místek, kdy část této hranice tvoří nejvyšší hora Moravskoslezských Beskyd Lysá hora (1323 m n. m.) a severní část mikroregionu tvoří hranice obce Ostravice.

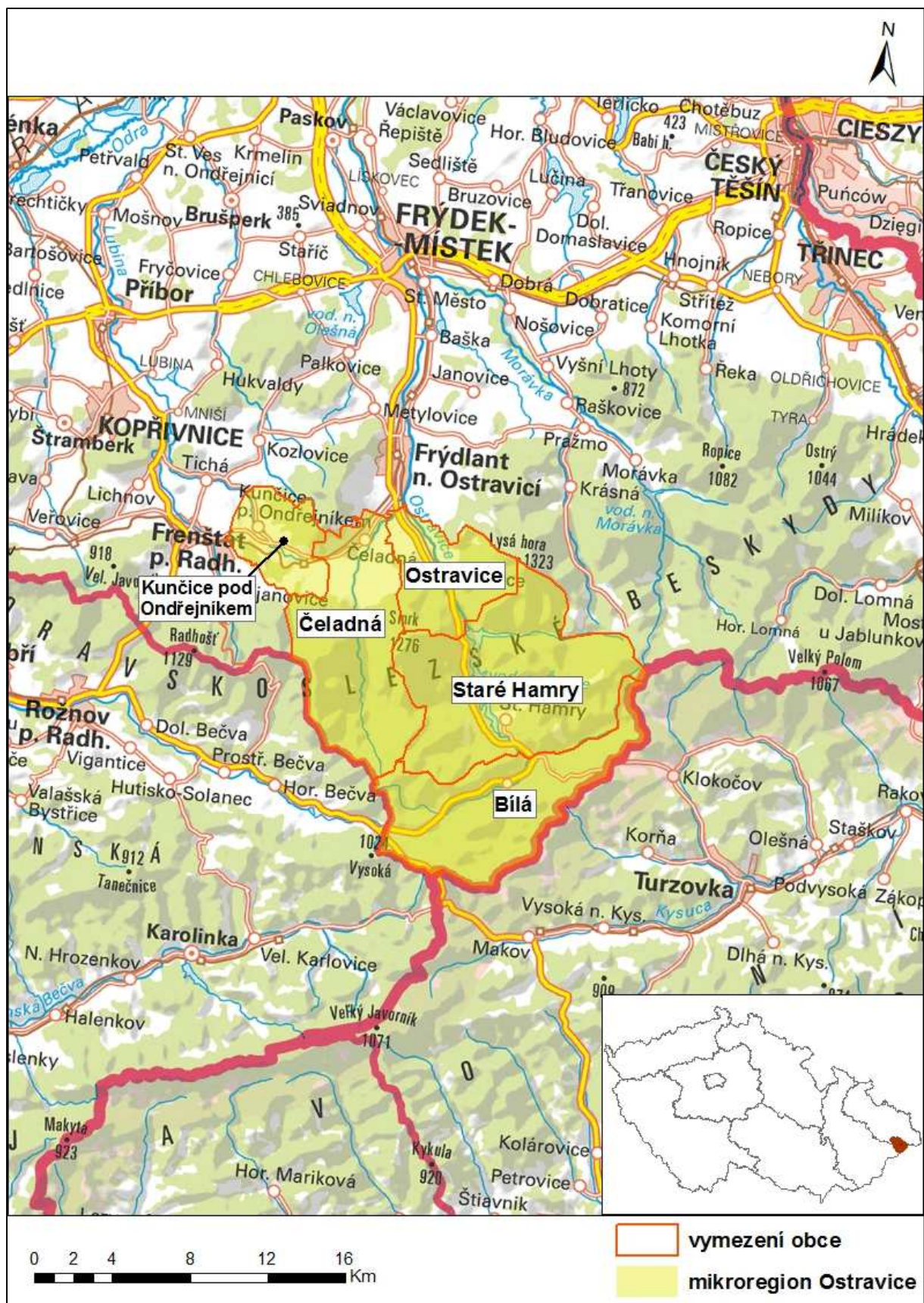
Celková rozloha obcí mikroregionu se podílí 20 % na celkové rozloze okresu Frýdek–Místek a počet obyvatel zde činí 8 027, kdy podíl na celkovém počtu obyvatel okresu Frýdek–Místek je pouhých 3,8 %.⁴⁹ Velkou členitost mikroregionu tvoří Moravskoslezské Beskydy, které se vyznačují hlubokým zaříznutím říčních údolí a vysokou intenzitou horských hřbetů. Severním směrem přechází mikroregion do údolí, které se nachází mezi horami Smrk, Kněhyně, Skalka a Lysá hora, v kterém leží obce tvořící hlavní centrum mikroregionu, a to jsou Kunčice pod Ondřejníkem, Čeladná a Ostravice. Nejvyšším bodem území je Lysá hora, naopak nejnižším je místo, kde řeka Ostravice opouští vymezené území (obec Ostravice).

⁴⁹ Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Většina mého zkoumaného území spadá pod CHKO Beskydy, které je se svou rozlohou 1160 km² největší v České republice.⁵⁰ V CHKO Beskydy se nachází celkem 50 maloplošných chráněných území, překrývá se s mezinárodně významným ptačím územím (IBA) a s chráněnou oblastí přirozené akumulace vod. Kromě toho je CHKO Beskydy také významným nadregionálním rekreačním centrem, sousedí s Polskem a Slovenskem, a také se nachází v blízkosti mezinárodního letiště Leoše Janáčka v Mošnově. Díky tomuto přírodnímu potenciálu má mikroregion Ostravice velkou možnost v rozvoji cestovního ruchu, který zde mohou využívat domácí i zahraniční turisté.

Jelikož se tato oblast nachází především v horské oblasti, je jasné, že mikroregion Ostravice nejvíce pokrývají lesní pozemky a travní porosty, které dohromady zabírají skoro 90 % území. Orná půda se na celkovém charakteru území podílí z 3 %, z toho 94 % orné půdy se nachází v obcích Kunčice pod Ondřejníkem, Čeladná a Ostravice a zbylých 6 % je na území obcí Bílá a Staré Hamry. Z toho můžeme vydedukovat, kde je také největší koncentrace obyvatelstva. Podíl zastavěných ploch na celkovém charakteru území činí 0,6 %, z toho 80 % je opět na území obcí Ostravice, Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem a zbylých 20 % je v obcích Staré Hamry a Bílá. Vodní plochy se podílí 1,9 % na celkovém území. Největší podíl má na tom vodní nádrž Šance, která se nachází na katastru obce Staré Hamry a tvoří skoro 70 % celkových vodních ploch v mikroregionu Ostravice.

⁵⁰ Správa CHKO Beskydy. *Agentura ochrany přírody a krajiny* [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://beskydy.ochranaprirody.cz/>

Obrázek 5: Vymezení mikroregionu Ostravice
(Zdroj: ArcČR 500, vlastní úpravy)

5.2 Historická skica

Osídlení vymezeného regionu se datuje od poloviny třináctého století v okolí řeky Ostravice. Hlavní vlna osídlení probíhala od konce 15. století⁵¹ v podobě tzv. valašské kolonizace, kdy zde docházelo k vymycování lesů a následnému chovu ovcí. Obce mikroregionu Ostravice náležely Hukvaldskému panství. Díky nalezištím železné rudy v Beskydech, velkým zásobám dřeva a dostatku vodní energie, byl region jako stvořený pro vybudování dřevouhelných vysokých pecí na výrobu železa a později s tím souviselo vybudování hamrů pro výrobu kujné oceli, která se mohla dále zpracovávat. V letech 1618–1620 vznikly na frýdlantském katastru železárny a v posledních letech třicetileté války byly založeny hamry.⁵² V roce 1675 byly zmodernizovány a Frýdlant se stal jedním z významných moravských hutních center, což se také projevilo na rozvoji blízkých obcí.⁵³ V roce 1679 byla postavena pec na výrobu železa v Čeladné, která byla hlavním zásobitelem železné rudy pro frýdlantské hutě.⁵⁴ Později zde byla také vybudována slévárna a kuplová pec na výrobu litinových kamen. Ve Starých Hamrech byl v roce 1638 postaven hamr, podle kterého obec dostala název. Stejně tak byly vybudovány čtyři hamry na Ostravici v první polovině devatenáctého století, které byly funkční do konce 20. let dvacátého století. Kromě železáren byla ve Frýdlantu ve druhé polovině 17. a v 18. století zavedena ruční výroba papíru.⁵⁵ Díky těmto továrnám nabízela oblast, kde se nacházely obce Frýdlant, Ostravice, Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem a Staré Hamry dostatek pracovních míst, což se odrazilo také v počtu obyvatel, který se pohyboval při prvním sčítání v každé zmíněné obci kolem dvou tisíc. Negativně se bohužel na regionu podepsaly války, kvůli kterým byl na konci 18. století vyčerpán a docházelo zde k řadě selských povstání. Známostou postavou této oblasti byl zbojník Ondráš, který bojoval spolu s dalšími zbojníky proti vrchnosti. K dalším sporům na tomto území došlo po první světové válce o hranici mezi Čechy a Poláky, kdy Poláci si nárokovali území až po řeku Ostravici, která měla tvořit hranici mezi Československem a Polskem. Pohoří Beskyd také sehrálo důležitou roli ve druhé světové válce, kdy bylo jedním z hlavních center protihitlerovského odboje.

⁵¹ *Strategický plán mikroregionu Frýdlantsko - Beskydy*. Třanovice, 2008.

Dostupné z: <http://www.frydlantno.cz/wrs/addons/file/verejna-sprava/mikroregion/strategicky-plan.pdf>

⁵² *Strategický plán mikroregionu Frýdlantsko - Beskydy*. Třanovice, 2008. Dostupné z:

<http://www.frydlantno.cz/wrs/addons/file/verejna-sprava/mikroregion/strategicky-plan.pdf>

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ BOGAR, Karel. Čtení o Čeladné. Frýdek – Místek: Okresní vlastivědné muzeum, 1989 str. 11

⁵⁵ *Strategický plán mikroregionu Frýdlantsko - Beskydy*. Třanovice, 2008. Dostupné z:

<http://www.frydlantno.cz/wrs/addons/file/verejna-sprava/mikroregion/strategicky-plan.pdf>

V období mezi světovými válkami, z důvodu neschopnosti konkurovat ostravským železárnám, byly hutní provozy postupně zastavovány na Čeladné, Ostravici a ve Starých Hamrech. Mikroregion Ostravice začal být v první a druhé polovině 20. století vyhledávanou turistickou oblastí, kterou navštěvoval také básník Petr Bezruč. Území navštěvovali především obyvatelé Ostravské aglomerace a Frýdku–Místku. Na území mezi obcemi Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem byly už v roce 1902 vybudovány dokonce lázně pro rekonvalescenci ostravských horníků.⁵⁶ S rozvojem rekreace v mikroregionu Ostravice zde byly vybudovány v období první republiky majetnými Ostravany vily na letní i zimní dovolenou. V druhé polovině dvacátého století si zde lidé také hojně stavěli chaty určené k letní rekreaci, odbory zde budovaly svá rekreační střediska a firmy a instituce si zde stavěly objekty pro rekreaci. Po roce 1989 si mikroregion i nadále zachoval své rekreační využití, ale ne už tak ve velké míře jako před rokem 1989. Do regionu začali investovat soukromí investoři, kteří tak chtějí oživit rekreační využití této oblasti, s tím souvisí výstavba rekreačních zařízení a developerských objektů, s kterou tak úplně nesouhlasí původní obyvatelstvo a dochází zde ke sporům mezi investory a starousedlíky.

5.3 Přírodní podmínky

Mikroregion Ostravice se nachází v provincii Západních Karpat a v subprovincii Vnější Západní Karpaty. Většina území spadá do geomorfologického celku Moravskoslezské Beskydy, který je součástí oblasti Západní Beskydy, a na severozápadě mikroregionu zde část území tvoří geomorfologický celek Podbeskydská pahorkatina, který je součástí oblasti Západobeskydské podhůří.⁵⁷

Moravskoslezské Beskydy jsou rozděleny údolím řeky Ostravice, která protéká mikroregionem, na podcelek Radhošťskou hornatinu (západním směrem) a na podcelek Lysohorskou hornatinu (východním směrem). Jih Moravskoslezských Beskyd tvoří podcelek Klokočovská hornatina. Z geologického hlediska jsou Moravskoslezské Beskydy mladým pásemným pohořím a patří do území karpatského flyšového pásma, které vzniklo sedimentací materiálu na dno mělkého moře ve druhohorách. Na konci druhohor a v třetihorách bylo při alpinském vrásnění flyšové pásmo vyzdvihnuto a nasunuto na Český masiv.⁵⁸

⁵⁶ ADAMOVÁ, Andrea. Lékař lidumil. Budišov nad Budišovkou: Moravská expedice, 2009. str. 12

⁵⁷ Geomorfologická mapa ČR. *Národního geoportálu INSPIRE* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

⁵⁸ DEMEK, Jaromír. *Geomorfologie českých zemí*. Praha: Československé akademie věd, 1965.

Podbeskydská pahorkatina je tvořena převážně křídovými a paleogenními flyšovými horninami podslezské a slezské jednotky vnější skupiny příkrovů a dalšími horninami jiné geneze.⁵⁹ Na území mikroregionu Ostravice zasahují dva podcelky Podbeskydské pahorkatiny a to Štramberská vrchovina, kde na vymezeném území se nachází její nejvyšší vrchol Skalka (964 m n. m.) a Frenštátská brázda, která odděluje Štramberskou vrchovinu od Moravskoslezských Beskyd.

Podle Quittovy klimatologické klasifikace za období 1961-2000 vymezené území spadá do dvou jednotek mírně teplé klimatické oblastí MW1, MW7 a do dvou jednotek chladné klimatické oblasti C6 a C7. Mírně teplé oblasti se nacházejí na severu mikroregionu, kdy nejsevernější oblastí je jednotka MW7, pro tuto jednotku je charakteristické léto normálně dlouhé, mírné, mírně suché, přechodné období krátké s mírným jarem a mírně teplým podzimem, zima normálně dlouhá, mírně teplá, suchá až mírně suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky.⁶⁰ Druhá jednotka MW1 klimatické mírně teplé oblasti se nachází částečně na území obcí Staré Hamry a Bílá a je obklopena chladnou oblastí C7. Pro MW1 je charakteristické léto krátké, mírné až mírně chladné a vlhké, přechodné období velmi dlouhé s mírně chladným jarem a mírným podzimem, zima normálně dlouhá, chladná, suchá až mírně suchá s dlouhým trváním sněhové pokrývky.⁶¹ Severněji se na území nachází z chladné klimatické oblasti jednotka C7, pod kterou spadá většina mikroregionu. C7 se vyznačuje velmi krátkým až krátkým létem, mírně chladným a vlhkým, přechodné období je dlouhé s mírně chladným jarem a mírným podzimem, zima dlouhá, mírná, mírně vlhká s dlouhým trváním sněhové pokrývky.⁶² Poslední chladnou jednotkou klimatické oblasti je jednotka C6, která se nachází kolem území hory Smrk. Pro tuto jednotku je charakteristické léto velmi krátké až krátké, mírně chladné, vlhké až velmi vlhké, přechodné období dlouhé s chladným jarem a mírně chladným podzimem, zima je velmi dlouhá, mírně chladná vlhká, s dlouhým trváním sněhové pokrývky.⁶³

⁵⁹ DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN. *Hory a nížiny: Zeměpisný lexikon ČR*. Brno: AOPK, 2006. ISBN 8086064999.

⁶⁰ *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961 - 2000*. Praha, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2813-0.

⁶¹ Tamtéž

⁶² Tamtéž

⁶³ *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961 - 2000*. Praha, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2813-0.

Významným klimatickým faktorem jsou zde srážky, hlavně deště v letních měsících a v zimě sněhové srážky. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí 1000 mm až 1400 mm na metr čtvereční.⁶⁴

	CH 6	CH 7	MW1	MW7
Počet letních dnů	10 - 30	10 - 30	20 - 30	30 - 40
Počet dnů s průměrnou teplotou 10 °C a více	120 - 140	120 - 140	120 - 140	140 - 160
Počet mrazových dnů	140 - 160	140 - 160	160 - 180	110 - 130
Počet ledových dnů	60 - 70	50 - 60	40 - 50	40 - 50
Průměrná teplota v lednu °C	-4 až -5	-3 až -4	-5 až -6	-2 až -3
Průměrná teplota v červenci °C	14 - 15	15 - 16	15 - 16	16 - 17
Průměrný počet dnů se srážkami	140 - 160	120 - 130	120 - 130	100 - 120
Průměrný počet dnů se sněhovou pokrývkou	120 - 140	100 - 120	100 - 120	60 - 80
Průměrný počet dnů zamračených	150 - 160	150 - 160	120 - 150	120 - 150
Průměrný počet dnů jasných	40 - 50	40 - 50	40 - 50	40 - 50

Obrázek 6: Vybrané klimatologické charakteristiky jednotlivých klimatických jednotek podle E. Quitta za období 1961–2000

(Zdroj: *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961 - 2000*. Praha, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2813-0.)

Hlavními toky mikroregionu Ostravice jsou řeky Ostravice a Čeladenka, která je levostranným přítokem Ostravice. Řeka Ostravice vzniká soutokem Černé a Bílé Ostravice a tvoří z části historickou zemskou hranici mezi Moravou a Slezskem. Ostravice se při vydatných srážkách rozlévá ze svého koryta a způsobuje tak někdy hospodářské škody. Ostravice spolu s tokem Řečice se vlévá do vodní nádrže Šance, která byla vybudována v letech 1964–1969.⁶⁵ Tato nádrž je vybudována za účelem zásobování obyvatelstva pitnou vodou, ochranou před povodněmi, nalepšování průtoků v řece Ostravici, dále slouží jako zásobárna vody pro průmysl a v její hrázi je zabudována také vodní elektrárna.⁶⁶ Vznik této přehrady měl dopad na proměnu tehdejší krajiny do dnešní podoby, byla zaplavena část obce Staré Hamry, která ležela v údolí, kterým vedla železnice až do obce Bílá. Posledním významnějším tokem je Frýdlantská Ondřejnice, tekoucí obcemi Kunčice pod Ondřejníkem a Čeladná, která se vlévá do Ostravice. Zmíněné vodní toky pramení v CHKO Beskydy a zároveň v chráněné oblasti přirozené akumulace vod.⁶⁷ Kdysi byly využívány také ke

⁶⁴ Atlas podnebí Česka. Praha-Olomouc: ČESKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV, 2007. ISBN 9788086690261. str. 68

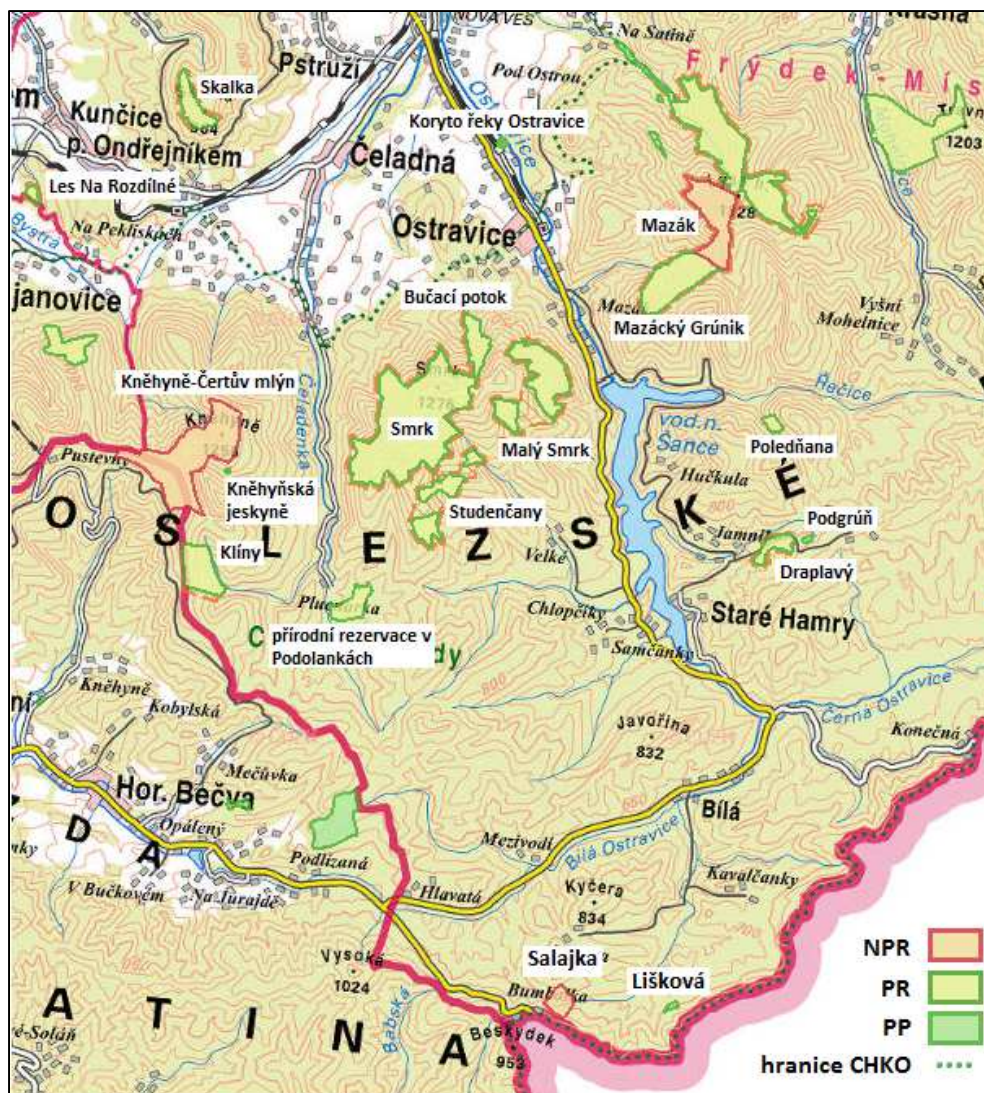
⁶⁵ Šance. *Povodí Odry státní podnik* [www.pod.cz]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.pod.cz/stranka/sance.html>

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ Ostravice. *Povodí Odry státní podnik* [www.pod.cz]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.pod.cz/projekty/flora_a_fauna/Viteze/ostravice_cela.html

splavování dříví. Dnes se pořádá na Ostravici několikrát do roka v rámci sportovních závodů kanoistika.

Jelikož se většina mého zkoumaného území nachází v CHKO Beskydy, je zde proto velké zastoupení maloplošných chráněných území. V CHKO Beskydy leží celkem 50 maloplošných chráněných území a některá z nich se také nachází v mikroregionu Ostravice. Na území obcí mikroregionu Ostravice můžeme najít následující maloplošná chráněná území. Na území obce Kunčice pod Ondřejníkem se nachází přírodní rezervace (dále PR) Skalka a PR Les Na Rozdílne. Na území obce Čeladná se nachází národní přírodní rezervace (dále NPR) Kněhyně – Čertův mlýn, PR Klíny, PR v Podolankách a přírodní památka (dále PP) Kněhyňská jeskyně. Na území obce Ostravice se nachází NPR Mazák, PR Mazácký Grúnik, PR Smrk, PR Malý Smrk, PR Bučací potok a PP Koryto řeky Ostravice. Na území obce Staré Hamry se nachází PR Studenčany, PR Draplavý, PR Poledňany a PP Podgrúň. Na území obce Bílá se nachází NPR Salajka a PP Lišková. Všechny zmíněná maloplošná území se nacházejí v CHKO Beskydy kromě PP Koryto řeky Ostravice, PR Skalka a PR Les Na Rozdílne. Při návštěvě některých z těchto chráněných maloplošných území můžeme narazit na tuto horskou lesní faunu: tetřev hlušec, rys ostrovid, mlok skvrnitý, vydra říční a medvěd hnědý.

Obrázek 7: Maloplošná chráněná území v mikroregionu Ostravice
(Zdroj: www.Geoportal.gov.cz, vlastní zpracování)

Díky tomu, že se mikroregion Ostravice nachází v chráněné krajinné oblasti, je zde ovzduší a přírodní prostředí minimálně znečištěné. Nebylo tomu tak však do konce 90. let, kdy zde byly ničeny velké plochy lesů díky kyselým dešťům, které byly způsobeny škodlivinami v ovzduší pocházejících z Ostravska a Polska. Po roce 1990, kdy došlo k útlumu těžkého průmyslu na Ostravsku, se kvalita ovzduší a životního prostředí v CHKO Beskydy výrazně zlepšila, ale i dnes je zde možné vidět pozůstatky této doby v podobě mrtvých stromů, které byly zničeny kyselými dešti. Zhoršenou kvalitu ovzduší můžeme dnes zaznamenat v údolí, v kterém se nacházejí obce Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem a Ostravice, kde se rozptýlené emise atmosférických škodlivin z oblasti ostravské průmyslové aglomerace rozšiřují podél severovýchodní strany podhůří Beskyd. Kromě tohoto znečištění může také za stav ovzduší ve zmíněných obcích bodové znečištění (topení pevným palivem).

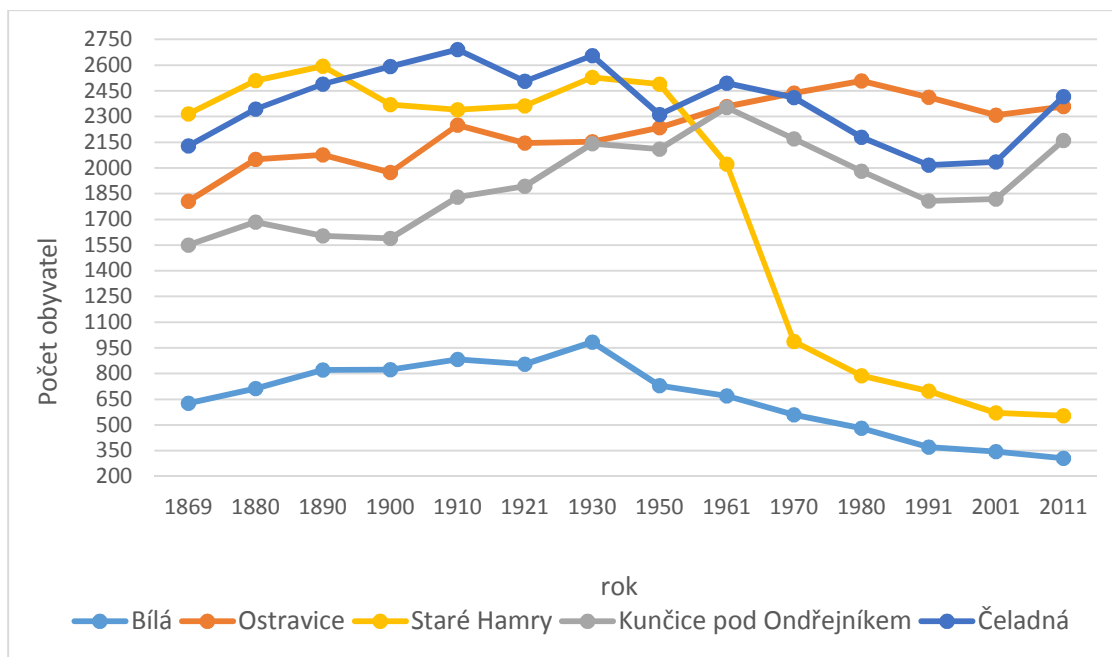
5.4 Socioekonomický vývoj

V této kapitole budou shrnuty základní poznatky o populačním vývoji mikroregionu Ostravice jak z dlouhodobého hlediska (dlouhodobý vývoj počtu obyvatel a domů), tak po roce 1989 (vývoj počtu obyvatel, přirozený a mechanický pohyb obyvatel, věková struktura obyvatel a ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle typu sektoru). Základním datovým zdrojem pro zpracování této podkapitoly byl Český statistický úřad a všechna tato data byla následně zpracována v podobě grafů. Pro představení hlavních rozdílů v populačním vývoji po roce 1989 byly zvoleny dvě časové etapy (1991–2001 a 2001–2013), které při porovnání zaznamenaly výrazné změny.

S rozvojem průmyslu na Ostravsku v druhé polovině dvacátého století došlo k úbytku obyvatel v obcích mikroregionu. Nedostatek pracovních míst a zhoršující se životní úroveň byly jedním z důvodů především pro mladé lidi odejít do vyspělejší průmyslové Ostravy či Frýdku–Místku. Jak můžeme vidět v obrázku 8, k největšímu úbytku obyvatel došlo v obcích mikroregionu od roku 1970 do roku 2001 a v pozdějších letech se stav obyvatel začal prudce navyšovat. Nejvíce obyvatel ubylo v obci Staré Hamry v důsledku stavby přehradní nádrže Šance, kde centrum obce leželo právě v údolí, které bylo zatopeno. Z toho důvodu se muselo z obce vystěhovat pře tisíc obyvatel, které obec nenávratně ztratila.

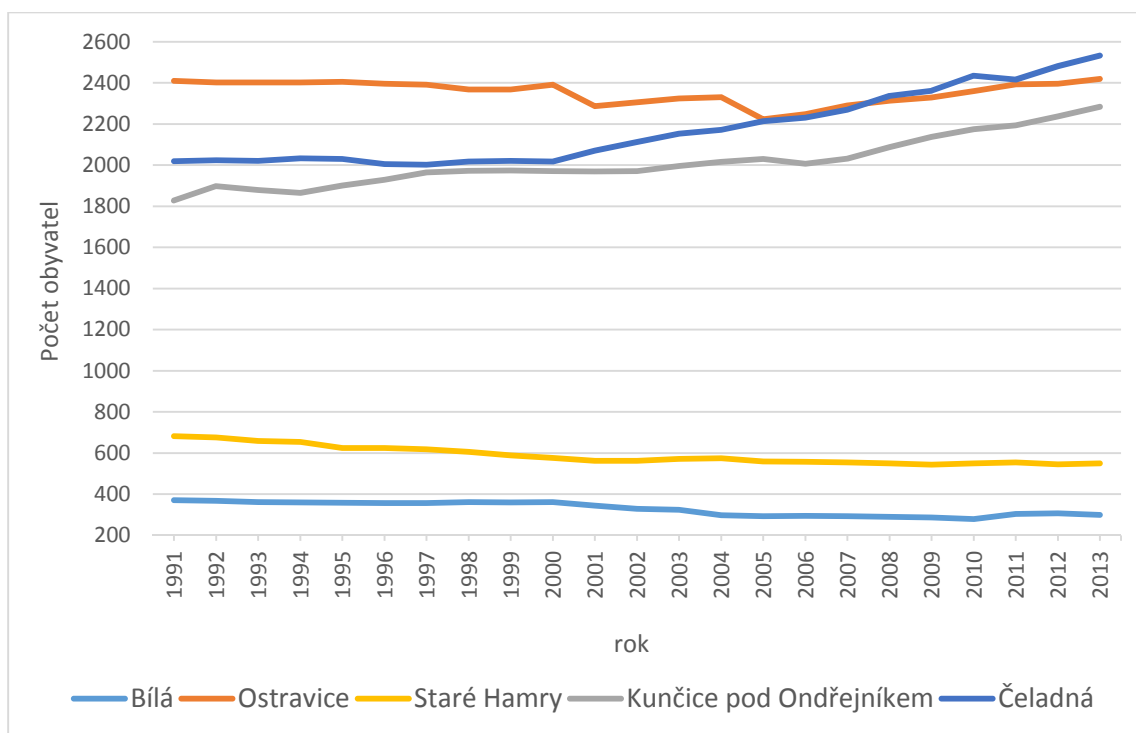
Změna ve vývoji počtu obyvatel nastala od roku 1991, kdy se počet obyvatel v mikroregionu do určité míry ustálil až do roku 2001 a od tohoto roku začaly změny v rychlém nárůstu obyvatelstva v obci Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem. Jak můžeme vidět v obrázku 9, k nejvýraznějšímu nárůstu od roku 2001 do roku 2013 došlo v obci Čeladná, kde přibylo přes 500 obyvatel a dále v obci Kunčice pod Ondřejníkem, kde nárůst obyvatel činí přes 300. Obec Ostravice zaznamenala od roku 2000 úbytek obyvatelstva, který se však zastavil v roce 2005 a od té doby se stav počtu obyvatel dostal zpátky na hodnotu z roku 1991. Tyto zmíněné obce patří dnes mezi vyhledávané lokality pro bydlení především v okrese Frýdek–Místek, a proto zde můžeme pozorovat výše popsané změny.

V obcích Bílá a Staré Hamry od roku 1991 nadále docházelo k úbytku obyvatelstva, který se zastavil v roce 2005 a od té doby stav obyvatel v těchto obcích stagnuje.

Obrázek 8: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Ostravice

(Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2001. Český statistický úřad [online]. Praha, 2006
Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>)

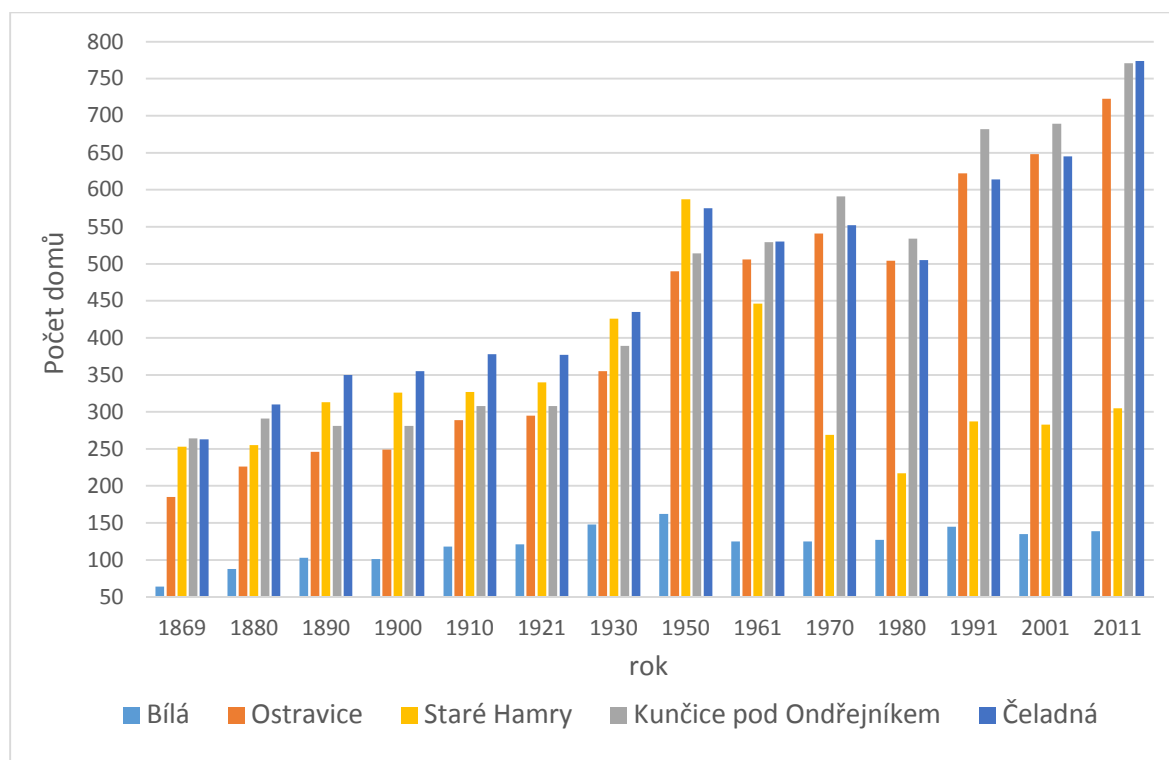

Obrázek 9: Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Ostravice v letech 1991-2013

(Zdroj: Databáze demografických údajů za Obce. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01].
Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm)

Vývoj počtu domů v mikroregionu Ostravice do roku 1950 úzce souvisel s vývojem počtu obyvatel. To se však změnilo v druhé polovině dvacátého století, kdy skoro ve všech

obcích mikroregionu převažoval úbytek obyvatel, kteří se stěhovali za prací do průmyslové Ostravy, ale na počtu domů se to nijak výrazně neprojevalo, ba naopak počet domů i tak nadále rostl. Tito obyvatelé si však nechali své domy pro účely rekreace a tak je neposkytli ke koupi nově příchozím obyvatelům. I když se mnoho obyvatel stěhovalo z mikroregionu pryč, nemalou část tvořili právě přistěhovalí, kteří si obvykle stavěli nové domy, a proto zde počet domů nadále rostl i přesto, že byl celkový přírůstek obyvatelstva záporný. Také se zde projevila stavba přehrady Šance, kdy si stavěli původní obyvatelé Starých Hamer nové domy v okolních obcích. Dále se v mikroregionu projevila na počtu domů stavba objektů určených pro vázanou rekreaci, které se zde hojně stavěly v druhé polovině dvacátého století. Mezi lety 2001 a 2011 opět můžeme pozorovat velký nárůst počtu domů, v důsledku nárůstu počtu obyvatel.

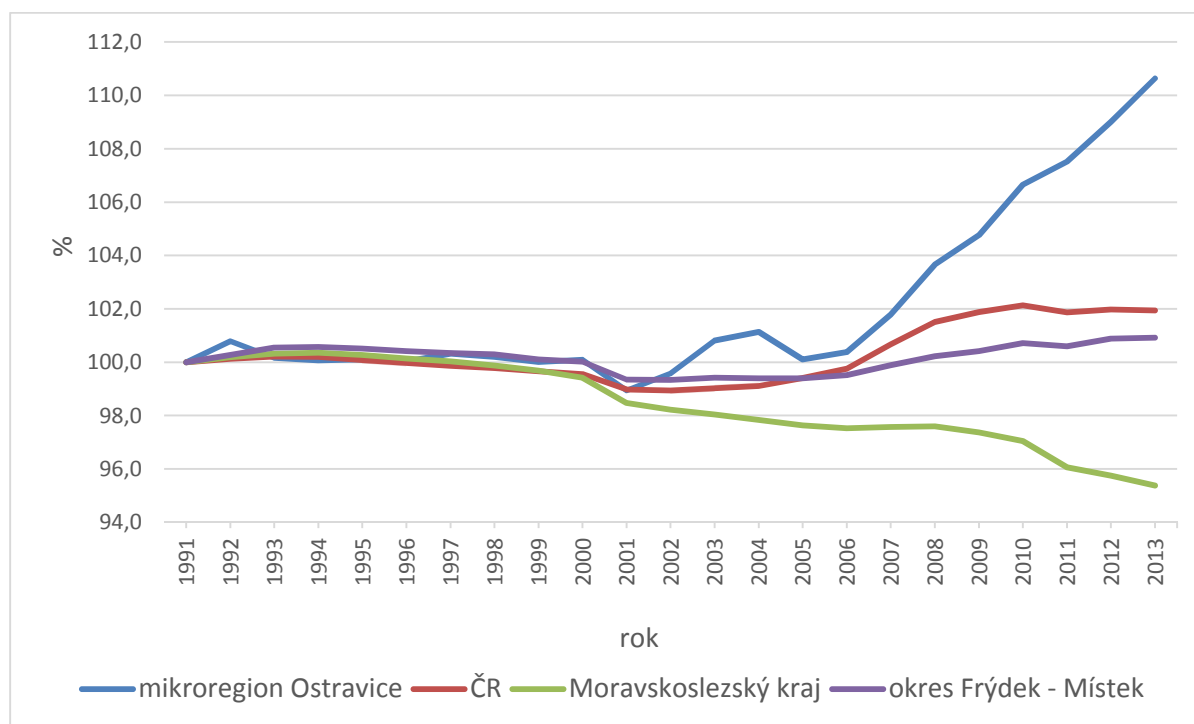

Obrázek 10: Dlouhodobý vývoj počtu domů v mikroregionu Ostravice

(Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2001. Český statistický úřad [online]. Praha, 2006
Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>)

Pro srovnání vývoje počtu obyvatel v mikroregionu Ostravice s vývojem počtu obyvatel v jiných územních celcích nám poslouží bazický index. Data byla použita z českého statistického úřadu a porovnání mezi územními celky je od roku 1991 do roku 2013. Jak můžeme v grafu vidět, vývoj všech čtyř zkoumaných celků byl od roku 1991 do roku 2000 skoro stejný, změny nastaly v roce 2001, kdy se nám křivky za jednotlivá území rozcházejí.

Mikroregion Ostravice zde výrazně převyšuje všechny celky, mírné zvyšování počtu obyvatel začalo už v roce 2002, ale až od roku 2006 je vidět strmý nárůst obyvatelstva, který v roce 2013 dosáhl více jak desetiprocentního nárůstu obyvatel ve srovnání s rokem 1991. Tento znatelný nárůst se samozřejmě projevil také na vývoji počtu obyvatel v okrese Frýdek–Místek, který společně s Českou republikou má velmi podobný vývoj, kdy mezi roky 2000 a 2005 zaznamenaly tyto územní celky úbytek obyvatel, ale v roce 2006 je zde změna v nárůstu počtu obyvatel, který se od roku 2010 drží na hranici od 1% do 2% příbytku obyvatel ve srovnání s rokem 1991. Paradoxem je, že i když v okrese Frýdek–Místek obyvatel přibývá, v Moravskoslezském kraji dochází k výraznému úbytku, který začal od roku 2000 a pokračuje dodnes, kdy ve srovnání s rokem 1991 byl úbytek obyvatel v roce 2013 skoro 5%, což dělá v absolutní hodnotě téměř šedesát tisíc obyvatel, jelikož se mnoho lidí z tohoto kraje stěhuje hlavně za prací do jiných krajů nebo za hranice České republiky.

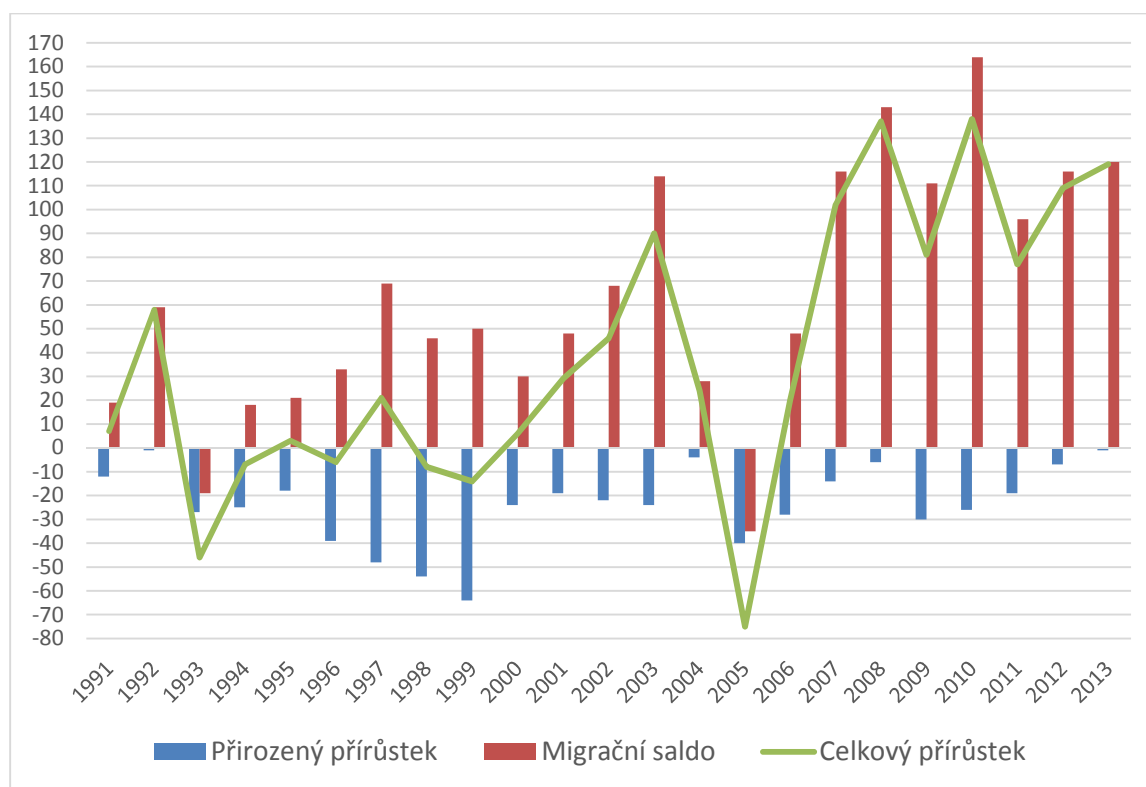
Obrázek 11: Porovnání vývoje počtu obyvatel v mikroregionu Ostravice s jinými územními celky na základě bazického indexu

(Zdroj: Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>, vlastní zpracování)

Pro strukturní charakteristiku obyvatel po roce 1989 jsem použil data za přirozený a mechanický pohyb obyvatel. Mikroregion je zkoumán ve dvou dekadách, a to od roku 1991–2001 a od roku 2002–2013, kdy můžeme vidět v druhé dekádě nárůst obyvatelstva hlavně díky kladného migračního salda. Kladné migrační saldo od roku 2001 výrazně převyšuje přirozený přírůstek, který je za celé zkoumané období záporný a konečný celkový

přírůstek se blíží od roku 2001 hodnotám migračního salda. Z toho nám vyplývá, jak jsem již výše zmiňoval, že mikroregion Ostravice je dobrou lokalitou pro bydlení a v důsledku toho se na celkovém přírůstku obyvatel podílí hlavně přistěhovalí, což jsou většinou mladí lidé, kteří zde zakládají rodiny. To se projevilo také na vývoji přirozeného přírůstku, který se po dvaceti letech dostal na hodnotu -1, stejně jako tomu bylo v roce 1992. V roce 2005 můžeme vidět výrazný propad celkového přírůstku, na tom má především zásluhu obec Ostravice, kdy se v tomto roce z obce odstěhovalo skoro 150 obyvatel.

Při srovnání vývoje této strukturální charakteristiky mikroregionu s okresem Frýdek - Místek je vývoj přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva srovnatelný. Naopak tomu je v případě Moravskoslezského kraje, kdy je zde jak přirozený tak mechanický pohyb obyvatelstva v druhé dekádě záporný.

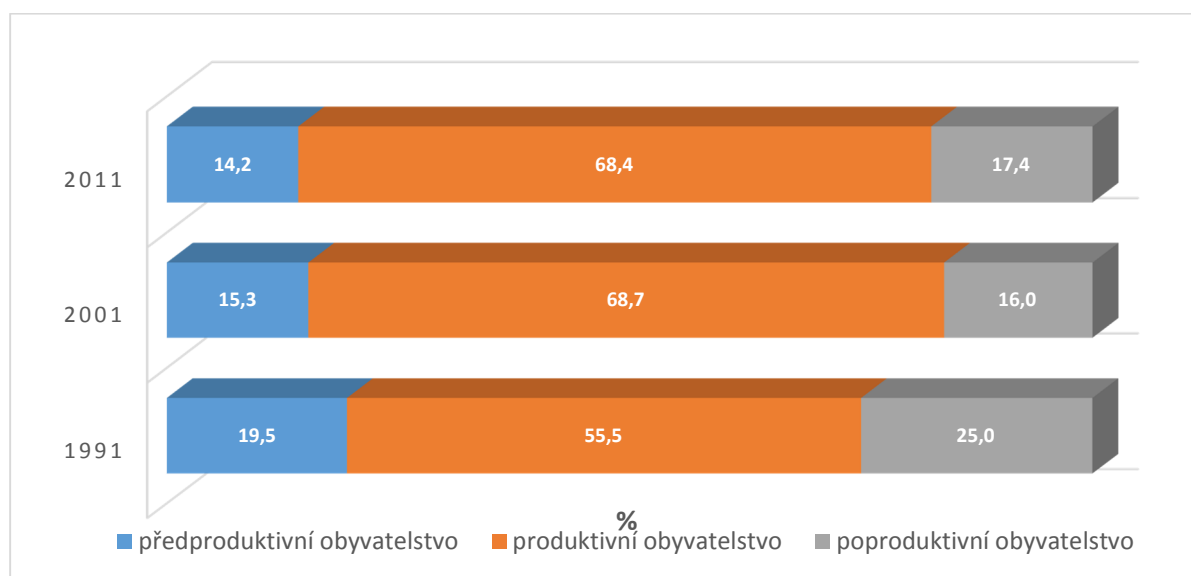

Obrázek 12: Vývoj přirozeného přírůstku, celkového přírůstku a migračního salda za období 1991-2013

(Zdroj: Databáze demografických údajů za Obce. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm)

Pro další srovnání strukturální charakteristiky obyvatel jsem použil vývoj obyvatelstva dle produktivity podle posledních tří sčítání. Do předproduktivního obyvatelstva byli zařazeni obyvatelé ve věku 0–14 let, produktivní obyvatelstvo tvoří věková skupina 15–64 let a poproduktivní obyvatelstvo je skupina ve věku 65 a více let. Podíl struktury obyvatelstva dle produktivity zaznamenaly větší změny v roce 2001 v porovnání s předešlým SLDB, kdy

se v roce 2001 snížil podíl předproduktivního a poproduktivního obyvatelstva. Jelikož podíl předproduktivního obyvatelstva činil 19,5 % v roce 1991, v roce 2001 se to projevilo na zvýšení podílu produktivního obyvatelstva, za který mohou také nově přistěhovalí obyvatelé. Obyvatelstvo dle produktivity v roce 2001 a 2011 se nijak výrazně nemění, můžeme pozorovat jen minimální změny předproduktivního obyvatelstva, kdy se podíl těchto obyvatel snížil v roce 2011 v porovnání s rokem 2001 na celkovém stavu obyvatelstva o 1,1 % a podíl poproduktivního obyvatelstva se zvýšil o 1,4 %. Změny ve struktuře obyvatel podle produktivity budou v příštím sčítání obyvatel podle dosavadního vývoje počtu obyvatel v mikroregionu pravděpodobně minimální. Okres Frýdek–Místek je s vývojem obyvatelstva podle této charakteristiky v porovnání s mikroregionem skoro srovnatelný.

Obrázek 13: Struktura obyvatelstva dle produktivity podle SLDB 1991, 2001 a 2011 (Zdroj: Český statistický úřad. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>; ČSÚ Ostrava kontaktní pracoviště)

Dále jsem použil pro srovnání strukturní charakteristiky obyvatelstva procentuální zastoupení ekonomicky aktivních obyvatel (dále EAO) do jednotlivých hospodářských sektorů. Do priméru jsem zařadil zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství, do sekundéru průmysl a stavebnictví a do terciéru obchod, dopravu, školství, zdravotnictví a další druhy služeb. Data byla použita ze SLDB za poslední tři sčítací období, a to za rok 1991, 2001 a 2011. Jak si můžeme všimnout, podíl EAO v priméru od roku 1991 v mikroregionu Ostravice se dostal z hodnoty 21,9 % na 6,1 %. Před rokem 1989 hospodařili se zemědělskou půdou jednotná zemědělská družstva (dále jen JZD) a státní statky, po roce 1989 se situace mění a dochází k pomalému úpadku zemědělství v mikroregionu. Dnes zemědělskou půdu obdělávají hlavně

drobní zemědělci (nejvíce v Kunčicích pod Ondřejníkem), pouze ve Starých Hamrech existuje JZD, které se zabývá chovem masného skotu, výrobou mléčných výrobků a provozuje agroturistiku⁶⁸, na kterou se zaměřují poslední dobou také někteří drobní zemědělci. Snižování podílu EAO v priméru a jeho zvyšování v terciéru je po roce 1989 ve všech postsocialistických státech srovnatelný. Tento jev je v důsledku zlepšování vyspělosti ekonomiky státu a přiblížení se tím vyspělým státům západní Evropy.

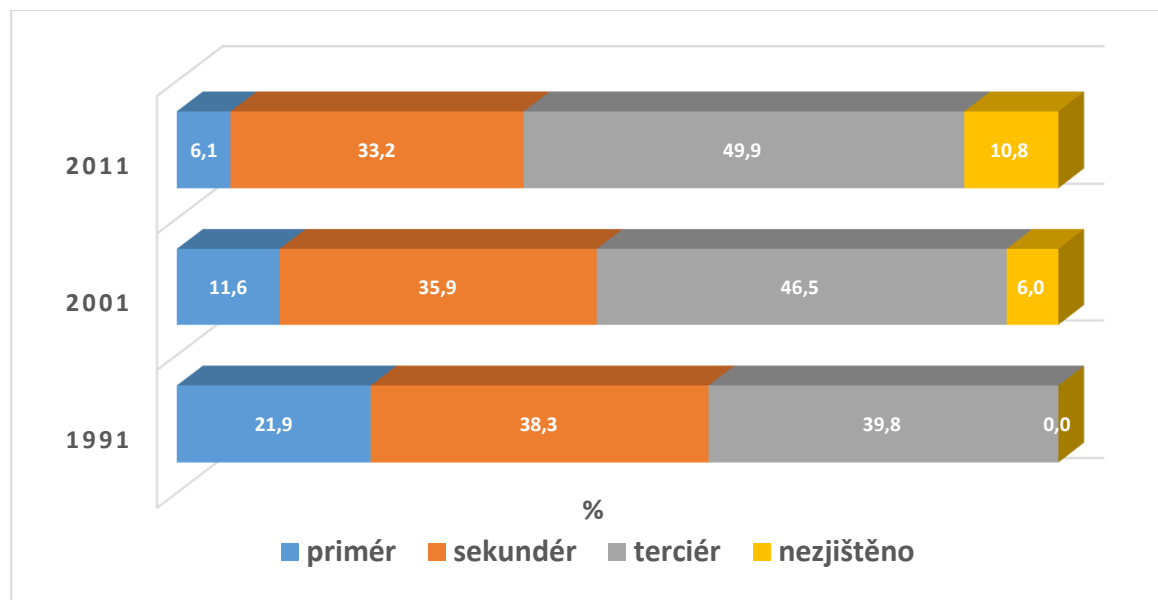
Vysoká míra zaměstnanosti v sekundéru, a to především v průmyslu, je spojena s průmyslovou historií mikroregionu. Jelikož byl mikroregion úzce spjat se železárnami ve Frýdlantu nad Ostravicí, můžeme proto čekat, že mnoho lidí pracujících v průmyslovém odvětví pracuje zrovna tam. Mezi současné největší průmyslové podniky ve Frýdlantu nad Ostravicí patří GIFF, a. s., Lakum-Ktl, a. s. a Beskyd, spol. s r. o. zabývající se kovožpracujícím průmyslem. V samotném mikroregionu se nenachází žádný větší průmyslový podnik, poslední to byl Beskydské pily a.s. (zanikl v roce 2010), který zaměstnával 122 zaměstnanců. K mírnému snižování EAO v sekundéru dochází v důsledku celkového úpadku průmyslu v Moravskoslezském kraji.

Zvýšení podílu EAO v terciéru je v mikroregionu Ostravice způsobeno především jeho činností v oblasti nemovitostí a činností v oblasti velkoobchodu, maloobchodu, opravy a údržby motorových vozidel.⁶⁹ Jelikož se mikroregion orientuje hlavně na cestovní ruch, mohlo by se zdát, že došlo po roce 1989 k výraznému navýšení podílu EAO v pohostinství a ubytování. Tomu však tak není, podíl EAO v pohostinství a ubytování se od roku 1991 nijak moc nemění, jelikož byl mikroregion zaměřen na cestovní ruch i před rokem 1989. Výrazný podíl na zaměstnanosti v terciéru má školství a zdravotnictví. Nacházejí se zde mateřské školy, základní školy a také se zde do nedávna nacházela Střední škola zemědělská a lesnická v obci Bílá, která po sloučení se Střední školou zemědělskou ve Frýdku-Místku nadále působí jako odloučené pracoviště k praktickému výcviku lesnických oborů. Ze zdravotnických zařízení má zde nadregionální význam Beskydské rehabilitační centrum, což jsou lázně (bez statutu), které se zaměřují na léčbu pohybového, nervového a oběhového ústrojí.

⁶⁸ JZD Staré HAMRY. *Pro-Bio* [online]. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://pro-bio.cz/Farmar/JZD-STARE-HAMRY/>

⁶⁹ TYLEČKOVÁ, Šárka. *Komplexní socioekonomická charakteristika obvodu pověřeného obecního úřadu ve Frýdlantě nad Ostravicí*. Olomouc, 2006. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

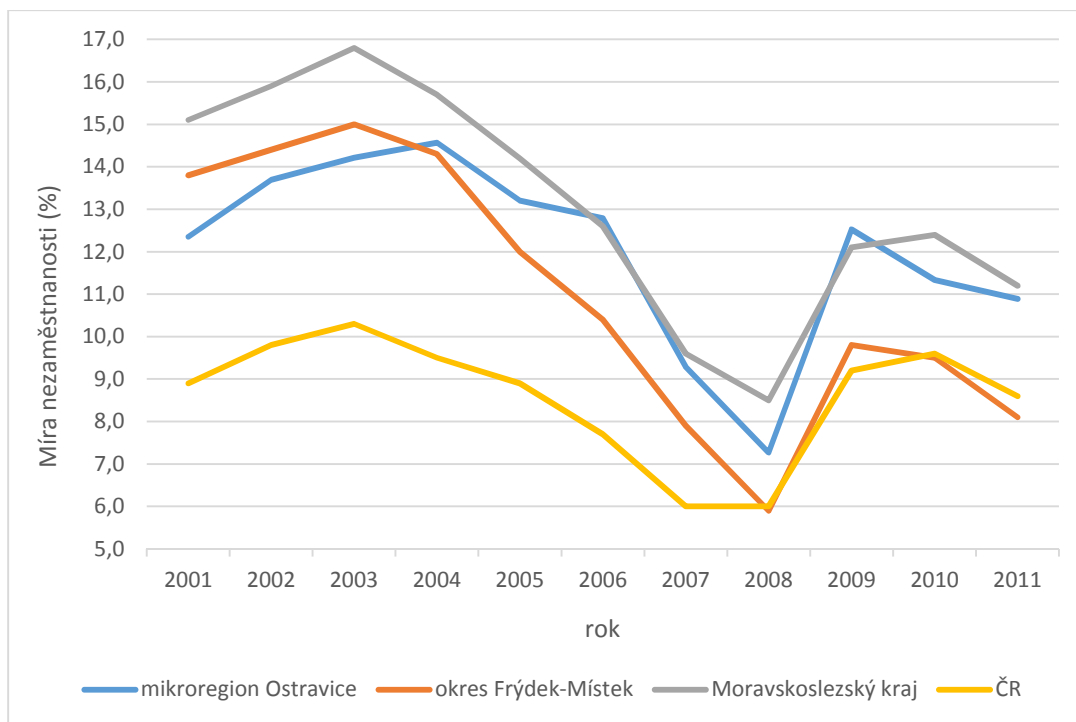
Bohužel za poslední dvě sčítání bylo u některých EAO nezjištěno jejich zařazení do hospodářského sektoru, což by nám ještě více upřesnilo tyto údaje, jelikož podíl nezjištěných není zrovna malý.

Obrázek 14: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo mikroregionu Ostravice

(Zdroj: Český statistický úřad. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>; ČSÚ Ostrava kontaktní pracoviště)

Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionu Ostravice byl porovnán s okresem Frýdek-Místek, Moravskoslezským krajem a Českou republikou. Data pro tuto problematiku byla získána z internetových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. Jelikož data po roce 2011 nejsou dostupná, byl graf míry nezaměstnanosti sestaven pouze pro období 2001-2011. Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionu, jak můžeme vidět na obrázku 15, má podobný průběh jako v ostatních územních celcích. Nejnižší míra nezaměstnanosti zde byla v roce 2008, což souvisí s otevřením automobilky Hyundai v obci Nošovice v témže roce. V roce 2009 míra nezaměstnanosti strmě stoupla ve všech zkoumaných územních celcích v důsledku dopadu celosvětové hospodářské krize. Moravskoslezský kraj patří mezi nejvíce postižené kraje z ČR nezaměstnaností, což je způsobeno hlavně útlumem průmyslové činnosti a její restrukturalizací, a tak můžeme počítat se zvýšenou mírou nezaměstnanosti v mikroregionu i v dalších letech.

Obrázek 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v mikroregionu Ostravice v porovnání s ČR, Moravskoslezským krajem a okresem Frýdek-Místek za období 2001–2011

(Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [www.mpsv.cz]. 2015 [cit. 2015-03-17].
Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>)

6 SPECIFIKA REKREAČNÍHO VYUŽITÍ MIKROREGIONU OSTRAVICE

Moravskoslezské Beskydy mají široké možnosti rekreačního využití díky dobré geografické poloze, přírodním podmínkám, řadě krajinných, kulturních a dalších atraktivit pro krátkodobou i dlouhodobou rekreaci, která je zde především v zimních a letních měsících, tedy v hlavní sezóně. Oblast je v hlavní sezóně vhodná pro provozování lyžařských sportů a různé formy turistiky, také nabízí mnoho kulturně-poznávacích aktivit, z části je využívána pro lázeňství, myslivost, rybolov, kdy tyto formy rekreace mohou být využívány i mimo sezónu. I když má oblast potenciál v celoročním využití, její mimo sezónní využití nedosahuje zdaleka takové návštěvnosti jako v hlavní sezóně.

Cestovní ruch v mikroregionu zaznamenal v posledních 15 letech změny, které ovlivnily mikroregion v jeho dalším vývoji. Dlouhou dobu zde byla nedostatečně řešena problematika služeb a infrastruktury cestovního ruchu, což se negativně projevilo na návštěvnosti a také na celkovém rozvoji této horské oblasti.

Jak uvádí Jan Havrlant, mezi hlavní problémy, které ovlivňují dynamičtější rozvoj oblasti v cestovním ruchu, patří nekomplexní a z velké části zastaralá materiálně technická základna cestovního ruchu, chybějící potřebné doplňkové služby (kulturně-zábavní, sportovně rekreační, relaxační ad., vč. zábavních atraktivit pro děti), nedostatek finančních prostředků, úvěrových možností a investičních zdrojů na financování modernizace a nového rozvoje rekreačních středisek.⁷⁰ Tyto nedostatky jsou do značné míry zapříčiněny lokální politikou, malou podporou malého a středního podnikání a nedostatečnou podporou aktivit, spojených s rozvojem cestovního ruchu.⁷¹ K rozvoji cestovního ruchu v této oblasti by přispělo také využívat objekty druhého bydlení ve volném cestovním ruchu.

V posledních deseti letech můžeme zaznamenat první změny, které postupně odstraňují výše zmíněné nedostatky. Zejména v mikroregionu Ostravice začali investovat do cestovního ruchu soukromí investoři, kteří se tak z této oblasti snaží udělat lukrativní centrum cestovního ruchu a také lukrativní centrum pro bydlení. Tím by se mělo dosáhnout zvýšení turistického ruchu v této oblasti a dosáhnout jejího celoročního využití.

⁷⁰ HAVRLANT, Jan. Vývoj rekreačních forem cestovního ruchu v oblasti Beskyd. In: *Geografie, cestovní ruch a rekreace*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP, 2005, s. 133-147.

⁷¹ Tamtéž

6.1 Hromadná ubytovací zařízení

Od druhé poloviny 20. století se rozvíjela v horských a podhorských oblastech Moravskoslezských Beskyd výstavba podnikových rekreačních středisek, odborářských rekreačních středisek a zotavoven, dále dochází zde také k rozvoji lyžařských středisek a k modernizaci infrastruktury pro lepší dostupnost rekreatantů do daných lokalit.

Podle ČSÚ je v mikroregionu Ostravice 59 hromadně ubytovacích zařízení (dále jen HUZ) s celkovou ubytovací kapacitou přibližně 3 800 lůžek, čímž se podílí téměř 30 % na všech HUZ v okrese Frýdek–Místek.⁷² Tím můžeme říct, že je mikroregion významným centrem cestovního ruchu jak v okrese Frýdek–Místek, tak v celém Moravskoslezském kraji. Nejvíce HUZ se v mikroregionu nachází v obci Ostravice (20 HUZ), potom v obci Bílá (12 HUZ), Čeladná (11 HUZ), Kunčice pod Ondřejníkem (9 HUZ) a v obci Staré Hamry (7 HUZ).⁷³ Konkrétní seznam HUZ v jednotlivých obcích můžeme vidět v příloze 1.

Historie některých HUZ se datuje už na začátku 20. století, kdy první chaty byly vybudovány Klubem českých turistů, avšak většina těchto zařízení byla postavena nebo výrazně přebudována v době od roku 1945 do roku 1989 jako podnikové rekreační objekty a výběrové rekreační objekty ROH. Mezi tyto objekty patřily například: Hotel srdce Beskyd vybudován podnikem Železářny a drátovny Bohumín, penzion Sluníčko vybudován podnikem Slezan, hotel Montér přebudován Národním podnikem hutní Montáže (dnes hotel Sepetná), RS Peřeje rekreační středisko Českých drah, chata Hlubina RS OKD, horský hotel Válcovny vybudován podnikem Válcovny plechu (dnes hotel Beltine forest). Dnes jsou všechny tyto zmíněné objekty ve vlastnictví soukromých podnikatelů.

Mezi kuriozitu v mikroregionu patří hotel Zlatý orel, který byl postaven v 19. století jako lovecký zámek barona A. M. Rothschilda, majitele Vítkovických hutí, dále sloužil tento objekt ve 20. letech 20. století jako dětská zotavovna zaměstnanců Vítkovických železáren, po druhé světové válce byl objekt ve vlastnictví Československých státních lesů, kterým sloužil jako ubytovna do roku 1989.⁷⁴ Po roce 1989 se vlastníkem zámečku stala soukromá firma, která ho zrekonstruovala a provozuje dodnes.

⁷² Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Hotel Zlatý orel [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.zlatyorel.cz/ostravice/>

HUZ v mikroregionu Ostravice v době socialismu se těšila velké návštěvnosti, využívala se především pro letní a zimní rekreaci, ale i během celého roku sloužila pro víkendovou rekreaci. Dále byla využívána pro dětské ozdravné pobyty a pro školní výlety. Jelikož je díky fyzickogeografickým podmínkám mikroregion Ostravice vhodný pro zimní sporty, byla proto u některých HUZ vybudována technická zařízení podporující zimní sporty jako např. lanovky, sněžná děla apod. Cena za ubytování a ostatní poskytované služby byla poměrně nízká, neboť náklady spojené s provozem těchto zařízení byly hrazeny z prostředků ROH a z prostředků podniků, které tyto rekreační objekty vlastnily.

Obyvatelstvo Československé republiky se od roku 1945 do roku 1989 orientovalo převážně na tuzemské rekreační pobyty, a to z důvodu jejich dostupnosti a z důvodu omezených možností vycestovat do zahraničí. Z toho důvodu došlo po roce 1948 k rozmachu tzv. odborářské rekreace, která byla charakterizována hromadnými pobyty v rekreačních zařízeních, která patřila národním podnikům a odborové organizaci. Výjezd do zahraničí byl ztížen tím, že zájemce o vycestování musel žádat o devizový příslib a musel mít souhlas vedení podniku, kde byl zaměstnán. Vzhledem k nedostatku devizových prostředků byly devizové přísliby značně omezeny.

Po roce 1989 dochází ke změně majetkových poměrů, protože v důsledku recese se celá řada firem dostala do ekonomických problémů a byla nucena tato zařízení prodat soukromým podnikatelům. Protože náklady na pobyt museli uhradit rekreanti v plné výši, neboť dotace ze strany podniků a odborového hnutí byly zrušeny, došlo ke značnému úbytku rekreatantů, kteří tato zařízení využívali. Jelikož HUZ byla málo využívána, jejich provozovatelé (vlastníci) neměli dostatek finančních prostředků na to, aby je modernizovali a rekonstruovali. Některá z nich byla v důsledku finančních potíží jejich majitelů i několik let mimo provoz, což vedlo k jejich znehodnocování.

Vesmět všechna hromadně ubytovací zařízení byla po roce 1989 využívána po celý rok, ale díky tomu, že u některých byla vybudována technická zařízení podporující zimní sporty, byla část HUZ více méně orientována na maximální vytížení během zimních měsíců. Proto také hromadně ubytovací zařízení v blízkosti lyžařského vleku má stálou klientelu a snaží se zvyšovat atraktivitu ubytování. V letním období rekreanti mohli provozovat cykloturistiku, pěší turistiku nebo mohli využívat rekreační zázemí jednotlivých HUZ, které i přesto, že se nacházela v horské oblasti, disponovala venkovními bazény a jinými sportovními zařízeními.

V posledních deseti letech můžeme v mikroregionu zaznamenat zvýšenou aktivitu zaměřenou na stavební úpravy a rekonstrukce těchto zařízení, na budování wellness zařízení a sportovních zařízení. Nejedná se pouze o HUZ v blízkosti lyžařských vleků, ale týká se to i ostatních. Wellness zařízení jsou velice vhodným doplňkem letní i zimní rekreace a v případě nepříznivých klimatických podmínek. Proto některé hotely v poslední době nabízejí tzv. wellness víkendy, které jsou čím dále více mezi lidmi v oblibě a nejsou nijak tyto pobyty ovlivněny počasím. Jak již výše autor zmiňoval, jelikož je díky fyzickogeografickým podmínkám mikroregion Ostravice protkán řadou sjezdovek a běžkařských tratí, převažuje zde využívání HUZ především v zimních měsících. S tím také souvisí výrazná rekonstrukce technického zařízení sjezdovek, která má sjezdovky přiblížit jakémusi evropskému standardu. Pro příklad uvedu rekonstrukci lanovky na Bílé, která má novou čtyřsedačkovou lanovku. Rekonstrukce se netýká pouze lanovek, ale také technického zařízení, které umožňuje zlepšit kvalitu sjezdových tratí, a také při teplotách kolem nuly a těsně pod nula stupňů Celsia jsou schopni provozovatelé sjezdovek díky moderním technologiím zajistit umělé zasněžování lyžařských svahů, což prodlužuje zimní sezónu bez ohledu na teplotní výkyvy počasí.

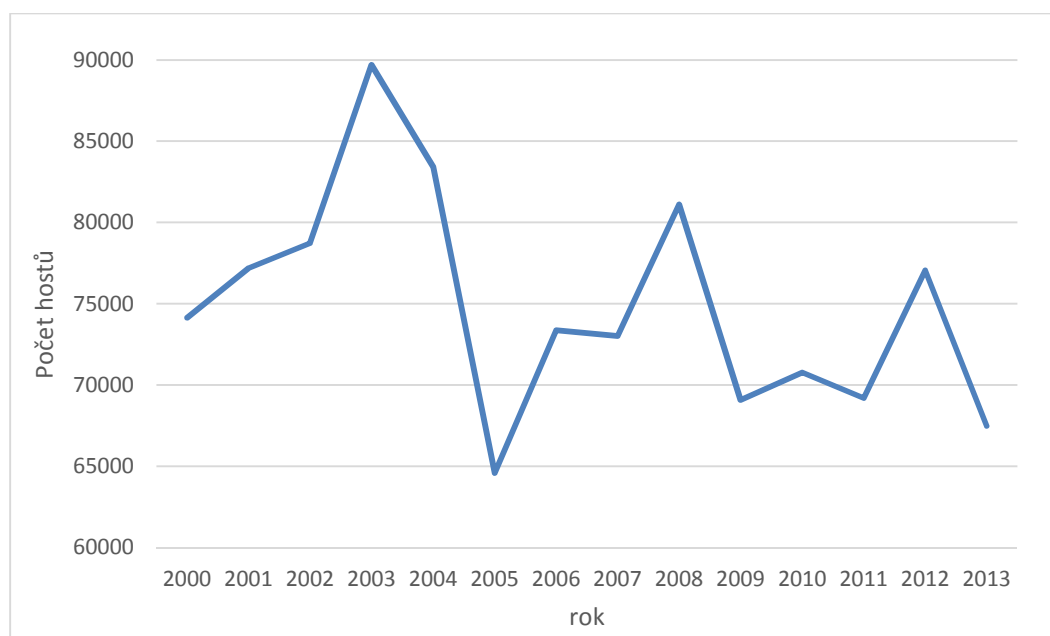
Obrázek 16: Hotel Green Inn v Ostravici nacházející se v areálu golfového hřiště
(Zdroj: vlastní foto)

Za posledních 25 let bylo v mikroregionu Ostravice postaveno celkem pět nových hotelů, a to dva v obci Čeladná (hotel Prosper a Miura), jeden v obci Ostravice (hotel Green Inn) a dva hotely v rámci Beskydského rehabilitačního centra na Čeladné (Léčebný dům Golf a Apartmánový dům Lara). Další hotely, které zde uvedu, vznikly na místech původních hotelů nebo byly výrazně přebudovány. Patří zde hotel Čeladenka na Čeladné, Ondrašův dvůr na Bílé, hotel Beltine forest a Zlatý orel na Ostravici. Všechny tyto nově vzniklé nebo výrazně přebudované hotely patří mezi čtyřhvězdičkové a nabízejí nadstandartní wellness centra, v případě Beskydského rehabilitačního centra nabídka lázeňských léčebných pobytů. Nejpočetnější kategorií jsou zde tříhvězdičkové hotely. Některé z nich prodělaly v posledních

letech také částečné rekonstrukce, které byly zaměřeny na budování wellness zařízení. V mikroregionu právě převažuje využívání tříhvězdičkových hotelů, kde počet příjezdů hostů byl v roce 2013 kolem 38 000 hostů⁷⁵. Na druhém místě v počtu příjezdů hostů jsou čtyřhvězdičkové hotely, které v roce 2013 hostily kolem 15 000 hostů⁷⁶.

6.1.1 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

Počet příjezdů hostů do hromadně ubytovacích zařízení (dále jen HUZ) má od roku 2000 do roku 2013 kolísavé tempo. Jak můžeme níže na obrázku 17 vidět, největší návštěvnost měla HUZ v roce 2003, kdy zde dosahovala skoro 90 000 hostů. Dále zde dosahoval počet příjezdů hostů nad hranici 80 000 v roce 2004 a 2008. Za to nejmenší počet příjezdů hostů byl v roce 2005, v ostatních letech se počet příjezdů hostů držel v rozmezí 70 000–80 000.

Obrázek 17: Vývoj počtu příjezdů hostů do mikroregionu Ostravice za období 2000-2013

(Zdroj: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v obcích vybraného okresu. *Český statistický úřad* [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=CRU9010PU_OB2.10&vo=null)

Nejvíce se podílí na návštěvnosti HUZ samozřejmě domácí turisté, avšak podíl cizinců zde není v některých letech zrovna zanedbatelný. Největší počet příjezdů cizinců zde byl v roce 2002, kdy se podíleli na celkovém počtu příjezdů hostů 17 %, dále zde bylo větší zastoupení cizinců v letech 2001 a 2011.

⁷⁵ Hromadná ubytovací zařízení České republiky. *Český statistický úřad* [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>

⁷⁶ Tamtéž

Nejvíce se podílí z jednotlivých obcí na počtu příjezdů hostů obec Ostravice, do které v posledních letech jezdí více jak 30 000 hostů.⁷⁷ Při srovnání těchto obcí došlo k výraznému poklesu počtu příjezdů hostů v obci Čeladné, kdy se počet příjezdů hostů v roce 2013 snížil na polovinu ve srovnání s rokem 2001.⁷⁸ Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie za jednotlivé obce mikroregionu Ostravice můžeme vidět zpracován v příloze 2.

Na obrázku 18 je zpracován kartogram znázorňující počet příjezdů hostů na 100 trvale bydlících obyvatel jednotlivých obcí SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. Počet příjezdů hostů na 100 obyvatel byl vypočítán podle průměrného ročního příjezdu počtu hostů za období 2000–2013 na počet obyvatel jednotlivých obcí k 31. 12. 2013. Do počtu příjezdů hostů se řadí každá osoba (mimo personál a majitele zařízení), která využije služeb ubytovacího zařízení hromadného typu (k dispozici minimálně pět pokojů a zároveň deset lůžek) k přechodnému ubytování v rámci cestovního ruchu.⁷⁹ Za každou obec byl ještě přidán údaj o počtu lůžek v roce 2015. V obcích, kde tento údaj chybí, se zde nenacházejí žádná hromadná ubytovací zařízení. Jak můžeme vidět, nejvíce připadá počet příjezdů hostů na 100 trvale bydlících obyvatel v obci Bílá, a to 4 326, v obcích Ostravice, Čeladná a Staré Hamry je to v rozmezí od 701–1500 hostů na 100 trvale bydlících obyvatel a nejméně počet příjezdu hostů za mikroregion Ostravice je v obci Kunčice pod Ondřejníkem. Proto, aby srovnávání výsledků výzkumu bylo objektivní, nezahrnul jsem do vymezeného území (mikroregionu Ostravice) obec Malenovice, i přesto že vykazuje 2211 příjezdů hostů na 100 trvale bydlících obyvatel. Malenovice do roku 1990 tvořily městskou část Frýdlantu nad Ostravicí, tudíž její možnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu a poskytování služeb souvisejících s cestovním ruchem byly jiné než u obcí mikroregionu Ostravice. Zdroje poskytované městům a obcím na rozvoj cestovního ruchu byly v té době rozdílné, což znamená, že Malenovice, které byly ještě součástí města Frýdlant nad Ostravicí, měly možnost čerpat více peněz pro rozvoj cestovního ruchu.

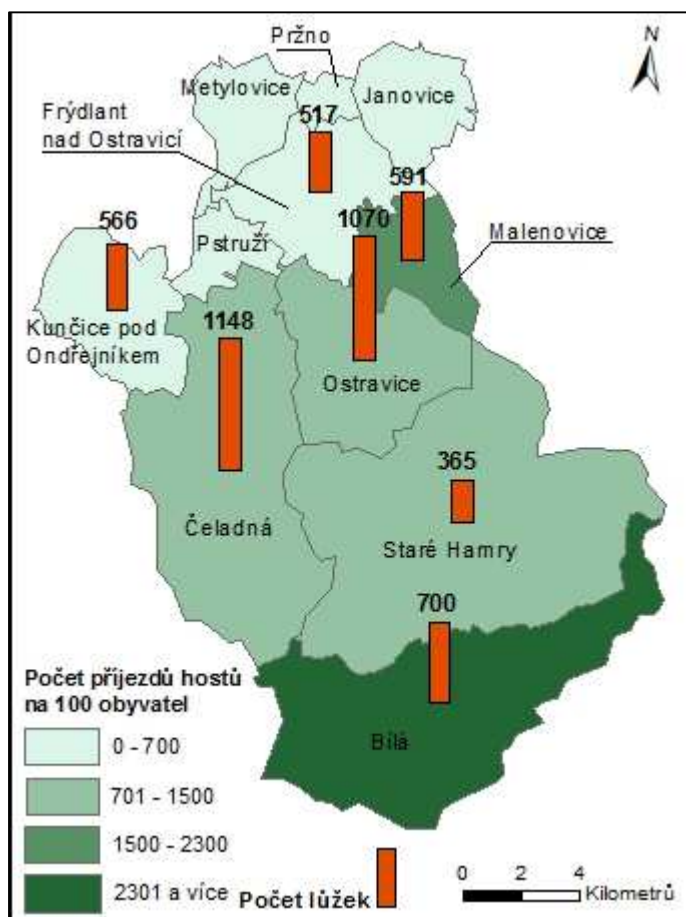
Počet lůžek v obcích by měl vypovídat o počtu přenocování hostů. I když v obci Čeladná je nejvyšší počet lůžek, počet přenocování je zde relativně nízký kolem 29 000 přenocování

⁷⁷ Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v obcích vybraného okresu. *Český statistický úřad* [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU9010PU_OB2.10&vo=null

⁷⁸ Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v obcích vybraného okresu. *Český statistický úřad* [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU9010PU_OB2.10&vo=null

⁷⁹ Do české republiky jezdí mnohem více cizinců, než se běžně uvádí. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2014 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/Do-Ceske-republiky-jezdi-mnohem-vice-cizincu,-nez>

v roce 2013, za to v obci Ostravice, která disponuje o něco menším počtem lůžek v porovnání s Čeladnou, se pohyboval počet přenocování v roce 2013 kolem 75 000. V ostatních obcích mikroregionu je poměr počtu lůžek k počtu přenocování srovnatelnější. Ostravice daleko více plní roli střediska cestovního ruchu (výchozí místo na Lysou Horu), zatímco Čeladná nabízí větší podíl své lůžkové kapacity v segmentu druhého bydlení, které zejména v posledním desetiletí zaznamenalo výrazný developerský boom.⁸⁰

Obrázek 18: Počet příjezdů hostů na 100 trvale bydlících obyvatel a počet lůžek v hromadně ubytovacích zařízeních v obcích SO ORP Frýdlant nad Ostravicí (Zdroj: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v obcích vybraného okresu. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=CRU9010PU_OB2.10&vo=null)

6.2 Druhé bydlení

V Moravskoslezských Beskydách představuje druhé bydlení významný fenomén, který se zde plně rozvinul počátkem 60. let minulého století. Koncentrace výstavby objektů individuální rekreace byla situována do údolních poloh, podél vodních toků a v dopravně dobře dostupných lokalitách. Objekty druhého bydlení jsou zde buď zděné, nebo dřevěné

⁸⁰ TKÁČ, Martin. *Proměny socioekonomické a prostorové struktury obce Čeladná*. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého Olomouc.

s jednoduchou výbavou a architektonicky jsou značně nesourodé. Díky intenzivní výstavbě se v Beskydech v době rozvoje druhého bydlení významně přetváří krajinný ráz některých venkovských lokalit. Stejně jako v zázemí Prahy, Brna, Plzně a jiných velkoměst se podílelo také druhé bydlení v Beskydech na transformaci vesnic, z kterých se staly rekreační oblasti.

Na rozvoji individuální rekreace se v této lokalitě podílelo také vysídlování horských osad, z důvodu migrace mladšího ekonomicky aktivního obyvatelstva do měst ostravské průmyslové aglomerace. Tyto objekty, které se nachází v těžko přístupných lokalitách a v kterých obvykle dožili rodiče vystěhovalých obyvatel, začali sloužit pouze k rekreačním účelům.

V 90. letech je v okrese Frýdek–Místek celkem využíváno více jak 11 tisíc objektů individuální rekreace, které umožňují využití pro zhruba 55 tisíc obyvatel, především ostravské průmyslové aglomerace.⁸¹ Největší koncentrace OIR v mikroregionu Ostravice je v obcích Ostravice – 1224 OIR, Kunčice pod Ondřejníkem – 891 OIR a Čeladná – 847 OIR, výrazně menší počet OIR je ve zbývajících dvou obcích mikroregionu a to ve Starých Hamrech – 241 OIR a Bílé – 103 OIR.⁸² Údaje o počtech OIR jsou podle statistického lexikonu obcí z roku 1992, kdy byly spočítány OIR sečtením objektů individuální rekreace celkem s rekreačními chalupami nevyčleněné z bytového fondu. Společně s obcí Frýdlant nad Ostravicí, v které se nachází 744 OIR, je největší koncentrace OIR v rámci okresu Frýdek-Místek v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí.

Ve srovnání s dalšími obcemi okresu Frýdek-Místek má obec Ostravice největší počet OIR, na druhém místě je obec Morávka – 942 OIR a dále zde patří některé obce SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, výrazné zastoupení OIR jsou také v obcích Krásná, Komorní Lhotka, Řeka, Malenovice. V hustotě zástavby se Beskydy řadily v rámci ČR na páté místo, samotný okres Frýdek-Místek, kde hustota zástavby dosahuje téměř 10 objektů na km², se v rámci okresů ČR řadí na 8. místo.⁸³

Po roce 1990 většina rekreačních lokalit s objekty druhého bydlení nezaznamenala výraznější změny v jejich počtu, jelikož nová výstavba OIR byla omezena z důvodů přísné ochrany

⁸¹ HAVRLANT, Jan. The Beskydy euroregion as an area of travel and recreation. *Moravian geographical report* [online]. 2001, roč. 9, č. 2 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: http://www.geonika.cz/EN/research/ENMgr/MGR_2001_02.pdf

⁸² *Statistický lexikon obcí České republiky 1992: Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991*. Praha: SEVT, 1994, 895 s. ISBN 807049096.

⁸³ HAVRLANT, Jan. Vývoj rekreačních forem cestovního ruchu v oblasti Beskyd. In: *Geografie, cestovní ruch a rekreace*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP, 2005, s. 133-147.

krajiny a lesního půdního fondu v rámci CHKO Beskydy a z důvodu výskytu ochranného pásma vodárenských nádrží v údolích Ostravice a Morávky. Objekty druhého bydlení v Beskydech mají vysokou ubytovací kapacitu, která několikanásobně převyšuje nad ubytovacími kapacitami určenými pro volný cestovní ruch. Bohužel místo toho, aby bylo možno tyto objekty využívat pro volný cestovní ruch, slouží pouze úzkému okruhu uživatelů.

Jak uvádí Havrlant, oblast druhého bydlení ovlivnila ekonomická transformace a s ohledem k faktorům sociálně-ekonomickým, psychologickým, ekologickým a dalším, nelze v beskydském zázemí do budoucna počítat s dalším rozšiřováním těchto rekreačních forem v dřívější podobě.⁸⁴

⁸⁴ HAVRLANT, Jan. Vývoj rekreačních forem cestovního ruchu v oblasti Beskyd. In: *Geografie, cestovní ruch a rekreace*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP, 2005, s. 133-147.

7 TERÉNNÍ ŠETŘENÍ

Důležitou součástí práce byl empirický výzkum, díky kterému můžeme na základě měkkých dat zhodnotit situaci cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice jak z pohledu obyvatel, tak z pohledu vedení obce. Pro dostatečnou reprezentativnost vzorku terénního šetření týkajícího se obyvatel mikroregionu bylo autorem stanoveno získat 150 dotazníků (30 z každé obce). Autor provedl krátký rozhovor s obyvateli obcí, předkládal jim připravené otázky, které měly většinou uzavřené odpovědi.

Kromě obyvatel jednotlivých obcí se terénní šetření týkalo také starostů vybraných obcí, s nimiž byl proveden strukturovaný rozhovor, který měl za cíl nastínit vývoj cestovního ruchu z pohledu vedení obce. Tyto zkoumané vzorky byly zpracovány v podobě grafů nebo komentářů a v kapitole diskuse následně zhodnocen jejich výsledek.

7.1 Metodologie výzkumu

Pro obyvatele obcí mikroregionu bylo zvoleno dotazníkové šetření. Zvolená metoda výzkumu slouží k hromadnému získávání údajů od zkoumaných respondentů na základě písemně předkládaných otázek. Tato metoda výzkumu je pro její snadnost velmi oblíbená jak u výzkumných pracovníků, tak i u laiků. V dotazníku mohou být použity otevřené i uzavřené otázky. V otevřených otázkách respondent volí sám způsob i formu odpovědi, může hlouběji pronikat ke sledovaným jevům a jeho informace mohou být obsažnější. Uzavřené otázky nabízí respondentovi výběr odpovědí mezi dvěma nebo více možnostmi. Podmínkou úspěchu tohoto výzkumu je správné a účelné sestavení dotazníku, který nesmí být příliš dlouhý, aby respondent neúměrně časově nezatěžoval a byla zde zaručena jejich anonymita. Otázky v dotazníku by měly vycházet z formulovaného cíle výzkumu a jejich uspořádání by mělo být v logickém sledu a také je nezbytná srozumitelnost otázek, aby respondentům umožnily výstižné a jednoznačné odpovědi.

Samotný dotazník byl anonymní a obsahoval 17 otázek, z nichž většina tj. 14 byla uzavřených, ve kterých si respondenti mohli vybrat z více nabízených odpovědí a zbývající tři otázky byly otevřené, respondenti tak mohli v případě zájmu vyjádřit své názory a náměty ohledně cestovního ruchu ve zkoumané lokalitě.

Dotazníkové šetření bylo provedeno náhodným oslovením respondentů, kteří museli být obyvateli zkoumaných lokalit, aby následné výsledky zaručovaly reprezentativnost vzorku.

Bylo osloveno cca 200 respondentů, z nichž 155 bylo na základě rozhovoru ochotno odpovědět na otázky uvedené v dotazníku, a to 31 z obce Bílá, 30 z obce Staré Hamry, 30 z obce Kunčice pod Ondřejníkem, 30 z obce Ostravice a 34 z obce Čeladná. Výzkum byl proveden rovnoměrně ve všech sledovaných lokalitách, v každé lokalitě bylo osloveno přibližně 40 respondentů. Předem nebyla známa struktura dotazovaných, co se týče hlavně pohlaví, věku a vzdělání. Nejčastěji byli oslovovali obyvatelé zkoumaných lokalit na veřejných prostranstvích, v obchodech a restauracích. Monitoring byl prováděn na přelomu února a března, konkrétně v období od 26. 2. do 12. 3. 2015.

Cílem dotazníkového šetření bylo získat informace o cestovním ruchu a jeho transformačních změnách po roce 1989 v mikroregionu Ostravice. Některé otázky se týkaly pozitivního a negativního dopadu cestovního ruchu na obec a na respondenta, další byly zaměřeny na zhodnocení vývoje cestovního ruchu po roce 1989 a poslední skupina otázek se týkala osobních údajů respondenta. Získaná data budou zpracována pomocí příslušných statistických metod a výsledky budou interpretovány u uzavřených otázek pomocí grafů, které budou následně okomentovány a odpovědi u otevřených otázek pouze slovně.

Strukturovaný rozhovor se starosty jednotlivých obcí byl prováděn ve stejném období jako dotazníkové šetření. Se starosty obcí si autor sjednal buď telefonické schůzky, nebo jim poslal strukturovaný rozhovor e-mailem. Výhodou strukturovaného rozhovoru je, že tazatel může otázky podle odpovědí autorů dále rozvíjet a hlouběji zkoumanou problematiku probrat. Při sestavování tohoto dotazníku bylo potřeba předem stanovit otázky ke zkoumané problematice. Cílem bylo vytvořit takový strukturovaný rozhovor, který nezabere starostům příliš mnoho času, maximálně 30 – 45 minut, a který bude mít adekvátní vypovídací hodnotu ke zkoumané problematice. Strukturovaný rozhovor se starosty obcí se skládá ze 7 otázek, na které starostové odpovídali zhruba kolem 45 minut. Výsledek bude zpracován v podobě komentářů ke každé otázce za každého starostu zvlášť.

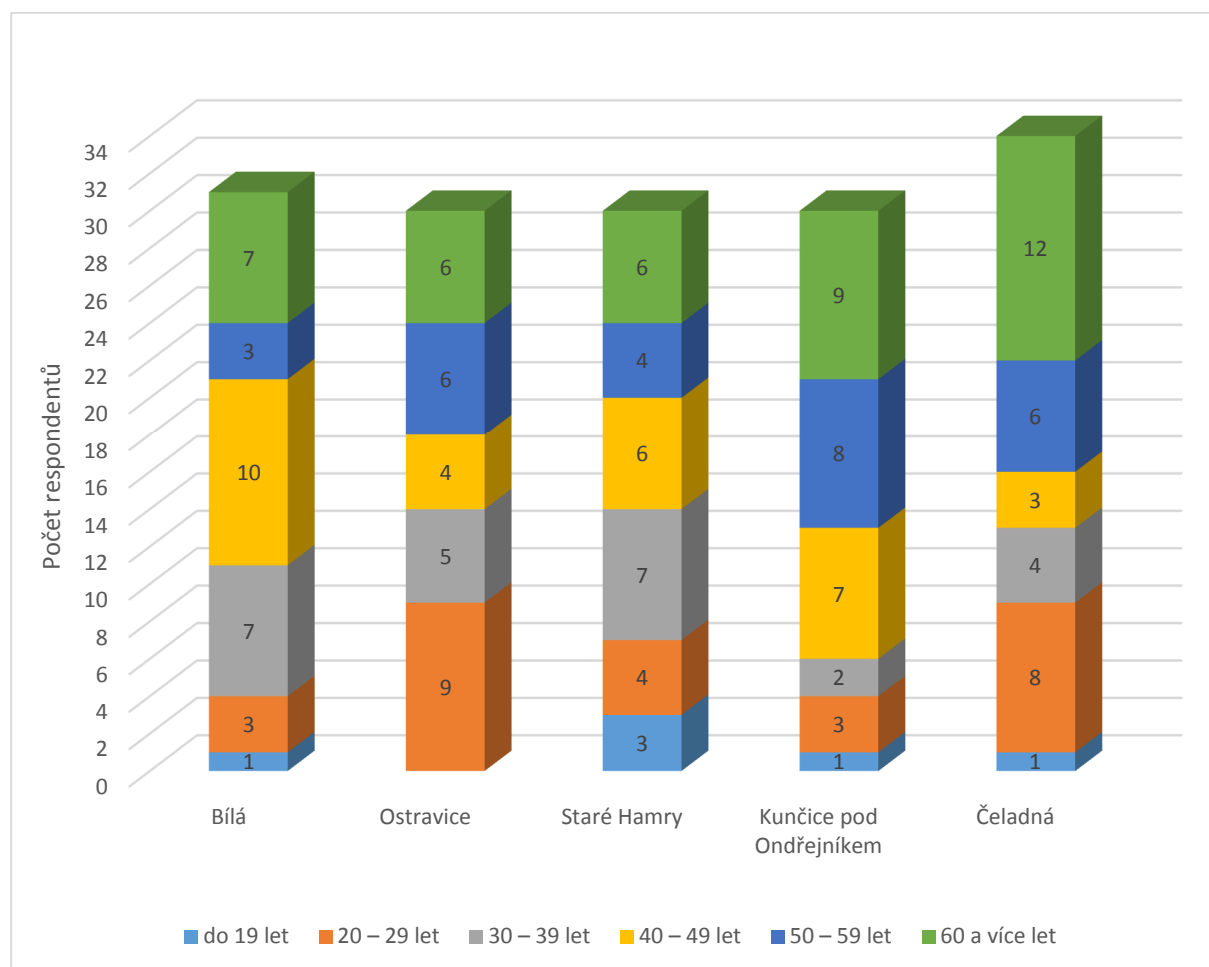
7.2 Dotazníkové šetření obyvatel mikroregionu Ostravice

Některé uzavřené otázky jsou zpracovány v podobě grafů, jejichž hodnoty (to je počet respondentů) jsou v absolutních číslech, které jsou následně okomentovány. Jiné jsou zpracovány pouze slovní formou a hodnoty, které jsou zde uváděny, jsou rovněž v absolutních číslech a týkají se počtu respondentů. Otevřené otázky jsou zpracovány pouze slovně.

7.2.2 Základní struktura respondentů

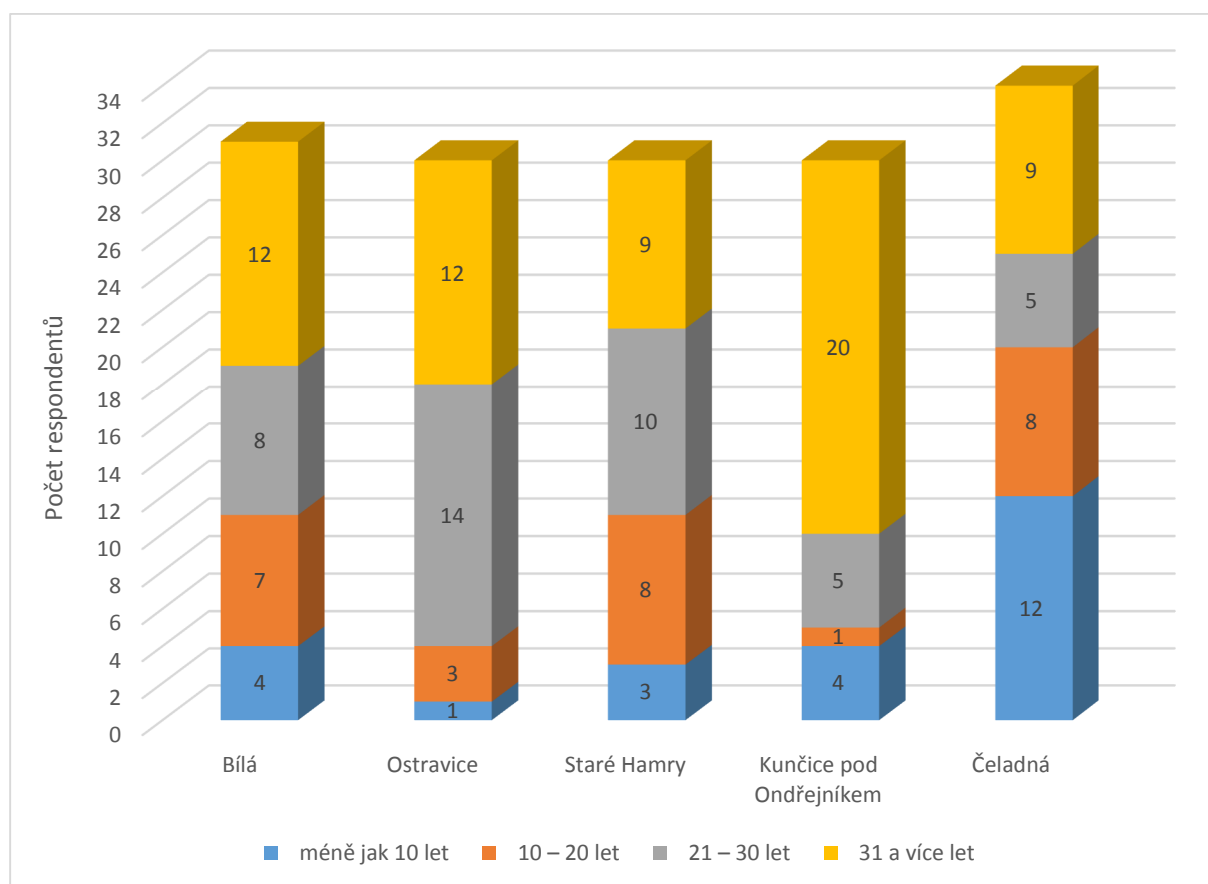
Reprezentativní vzorek (celkem 155 respondentů) v mikroregionu Ostravice co se týče počtu mužů (78) a žen (77) je vyvážený, což bylo cílem autora. Nejmenší zastoupení mužů je v obci Čeladná (13), následuje obec Kunčice pod Ondřejníkem (14), obec Staré Hamry (15), obec Ostravice (16) a obec Bílá (19).

Věková struktura respondentů je rozdělená do šesti kategorií. Nejpočetnější kategorií za celý mikroregion Ostravice byla věková kategorie 60 a více let (40), další výrazně zastoupenou kategorií byla věková skupina 40-49 let (30), po ní jsou přibližně tři vyrovnané kategorie, a to 20-29 let (27), 30-39 let (25) a 50-59 let (27). Nejnižší věkové zastoupení má věková kategorie do 19 let (6). Autor preferoval především ty kategorie, u kterých se pravděpodobně předpokládalo, že budou schopni srovnávat vývoj cestovního ruchu i před rokem 1989. V jednotlivých obcích byly zastoupeny jednotlivé věkové kategorie různě, v obci Ostravice se mi nepodařilo oslovit respondenta spadajícího do kategorie do 19 let (viz obrázek 19).

Obrázek 19: Věková struktura respondentů

Dalším důležitým údajem o respondentovi pro zkoumání uvedené problematiky byla délka trvalého pobytu v obci. Respondent se mohl zařadit do čtyř kategorií, a to méně než 10 let, 10-20 let, 21-30 let a 31 a více let. Velkou váhu autor přikládal odpovědím posledních dvou kategorií, kteří díky tomu znají dlouhodobý vývoj cestovního ruchu v dané obci. Za celý mikroregion Ostravice bylo osloveno 62 respondentů, kteří žijí v obci 31 a více let. Druhou početnou kategorií tj. 21-30 let tvořilo 42 respondentů. Zastoupení posledních dvou kategorií, tj. 10-20 let (27 respondentů) a méně než 10 let (24 respondentů), je srovnatelné. Srovnatelné zastoupení věkové kategorie 31 a více let, je v obcích Bílá, Ostravice a Staré Hamry, výrazně vyšší počet v této kategorii je v obci Kunčice pod Ondřejníkem (20), nejnižší počet této věkové kategorie má obec Čeladná (9). Kategorie méně než 10 let výrazně převažuje v obci Čeladná, kdy z důvodu zvýšené výstavby nových rodinných domů a apartmánových domů nastal příliv obyvatel.

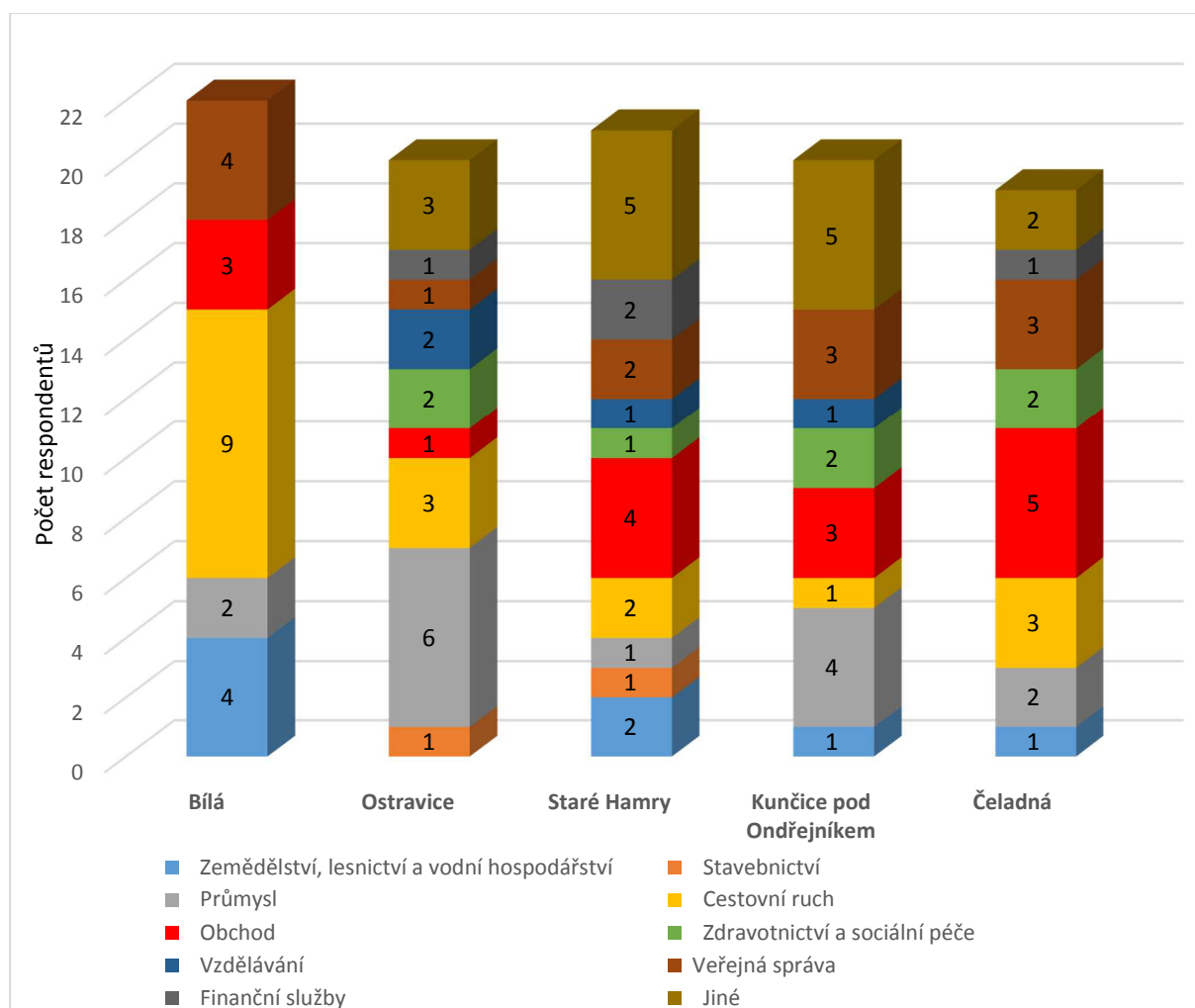
Obrázek 20: Struktura respondentů podle délky trvalého bydliště

Respondenti podle ekonomické aktivity byli rozděleni na aktivní a neaktivní. Mezi ekonomicky aktivní respondenty patří kategorie zaměstnaný, podnikatel (i OSVČ), matky na mateřské dovolené, nezaměstnaní a studenti, poslední kategorii tvoří důchodci. Za celý

mikroregion Ostravice bylo 85 respondentů zaměstnaných, 16 podnikatelů, 1 žena na mateřské dovolené (pouze v obci Čeladná), 2 nezaměstnaní, 15 studentů a zbývajících 36 respondentů byli důchodci. Podobný průběh v poměru obyvatel podle ekonomické aktivity jako v celém mikroregionu Ostravice měly i ostatní obce, které do něho patří. Obce Ostravice a Staré Hamry v kategorii nezaměstnaný a ženy na mateřské dovolené neměly žádného respondenta.

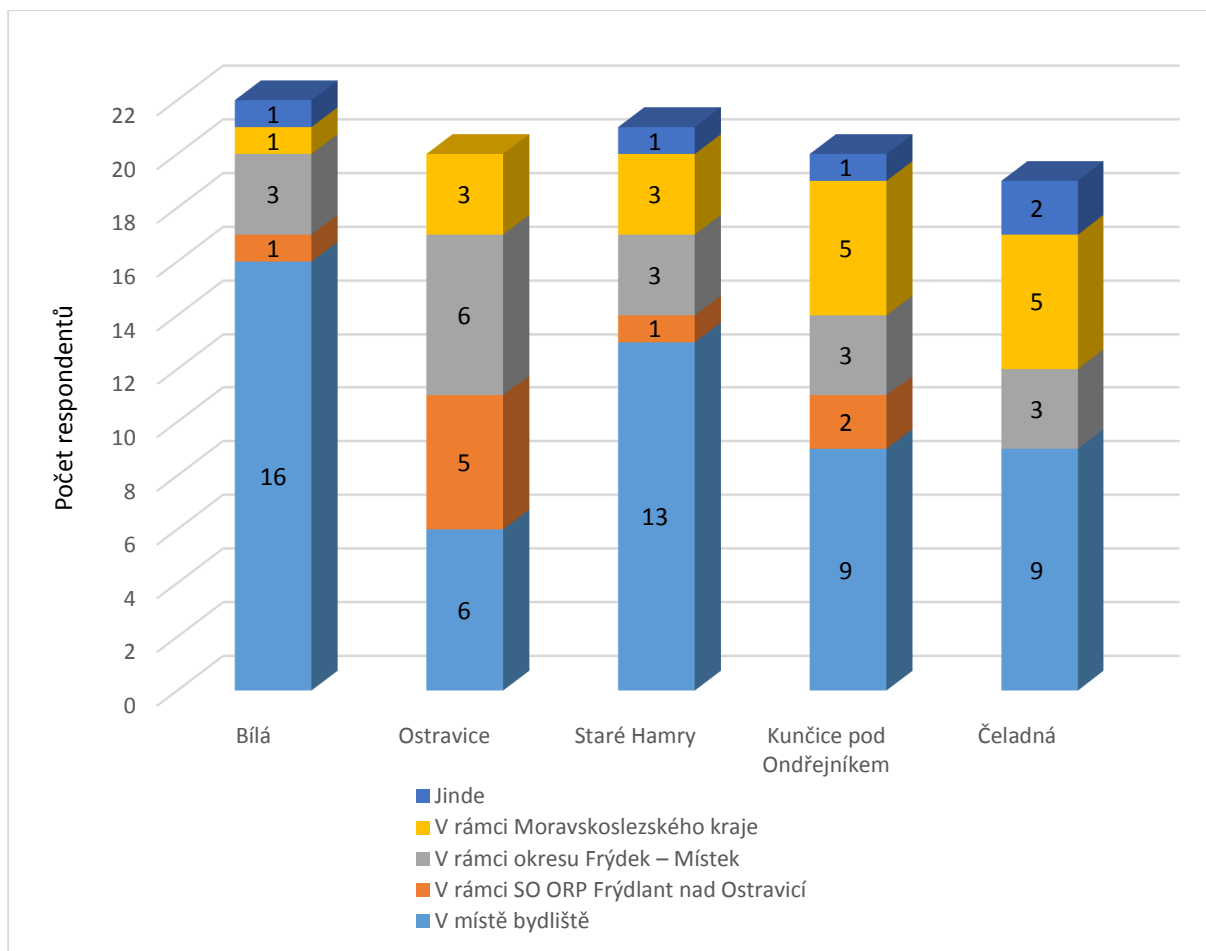
Zaměstnaní respondenti a podnikatelé (a také OSVČ) mohli dále navázat na následující otázku, která se týkala jejich profesního zaměření. V dotazníku bylo uvedeno devět odvětví národního hospodářství, ve kterém našli své profesní uplatnění. Pro zbývajících, kteří nebyli zařazeni do vybraných odvětví, byli uvedeni v kategorii „jiné“. Do této kategorie spadají respondenti pracující v dopravě, informačních technologiích a elektrotechnice (15). V mikroregionu Ostravice je nejvíce respondentů (18) zaměstnáno v cestovním ruchu, protože již z historického hlediska patří tato oblast mezi významné turistické regiony a v posledních letech zde byla vybudována velká moderní sportovní zařízení a hromadná ubytovací zařízení. Dále následuje obchod (16 respondentů), který také v převážné míře souvisí s cestovním ruchem.

Vysoké zastoupení má i průmysl (15 respondentů), jelikož velká část respondentů pracuje v nošovické průmyslové zóně, která se nachází v těsné blízkosti zkoumaného mikroregionu. Respondenti pracující ve veřejné správě (13), jsou především zaměstnanci obecních úřadů mikroregionu. Zastoupení respondentů v dalších odvětvích bylo pod hranicí 10 respondentů. Nejvyšší zastoupení zaměstnaných respondentů v obci Bílá je v cestovním ruchu (9), což je způsobeno lyžařským střediskem SKI Vítkovice Bílá, naopak nejnižší v Kunčicích pod Ondřejníkem (1 respondent), jelikož je tato obec nejméně turisticky atraktivní z celého mikroregionu Ostravice. V obci Čeladná je nejvíce respondentů zaměstnáno v obchodě (5), což souvisí s růstem obyvatel a turistů v poslední době. V obci Kunčice pod Ondřejníkem pracují 2 respondenti v oblasti zdravotnictví a sociální péče, a to v Beskydském rehabilitačním centru.

Obrázek 21: Struktura respondentů dle profese

Navazující otázka se týkala místa výkonu práce respondentů, které je rozděleno do pěti kategorií. V mikroregionu Ostravice pracuje v místě bydliště 53 respondentů, 18 respondentů pracuje v rámci okresu Frýdek-Místek, 17 v rámci Moravskoslezského kraje, 9 v rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí a zbývajících 5 respondentů jinde, mimo region. Za jednotlivé obce v rámci bydliště nejvíce respondentů pracuje v obci Bílá (16), následuje obec Staré Hamry (13), především z důvodu horší dopravní dostupnosti do větších měst. Naopak nejmenší počet respondentů pracujících v místě bydliště má obec Ostravice (6).

Obrázek 22: Struktura respondentů podle místa zaměstnání

7.2.3 Problematika cestovního ruchu

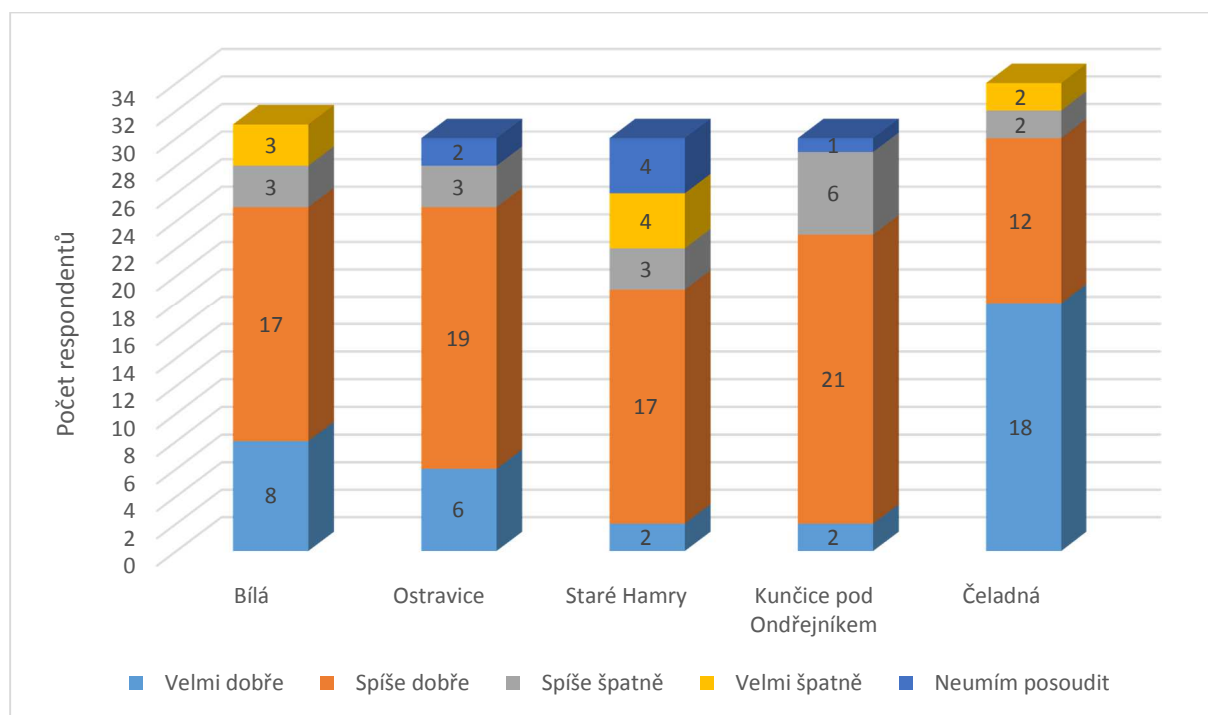
Následující otázky se týkají přímo problematiky cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice.

Na první otázku, která byla respondentům položena „Vnímáte přítomnost cestovního ruchu (návštěvníků) ve Vaší obci a jejím okolí?“ odpovědělo kladně 148 respondentů, pouze 7 respondentů přítomnost turistů nevnímá. Důvodem záporných odpovědí byla odloučenost obydlí respondentů od turistických tras, rekreačních chat a chalup a sportovních zařízení. Tyto záporné odpovědi byly pouze zaznamenány v obcích Staré Hamry (5 respondentů) a Čeladná (2 respondenti).

V posledních deseti letech v mikroregionu Ostravice začali investovat peníze především soukromí podnikatelé do rozvoje cestovního ruchu, z důvodu zvýšení atraktivity mikroregionu pro turisty. Autor chtěl proto znát názor místních obyvatel jak tento rozvoj hodnotí.

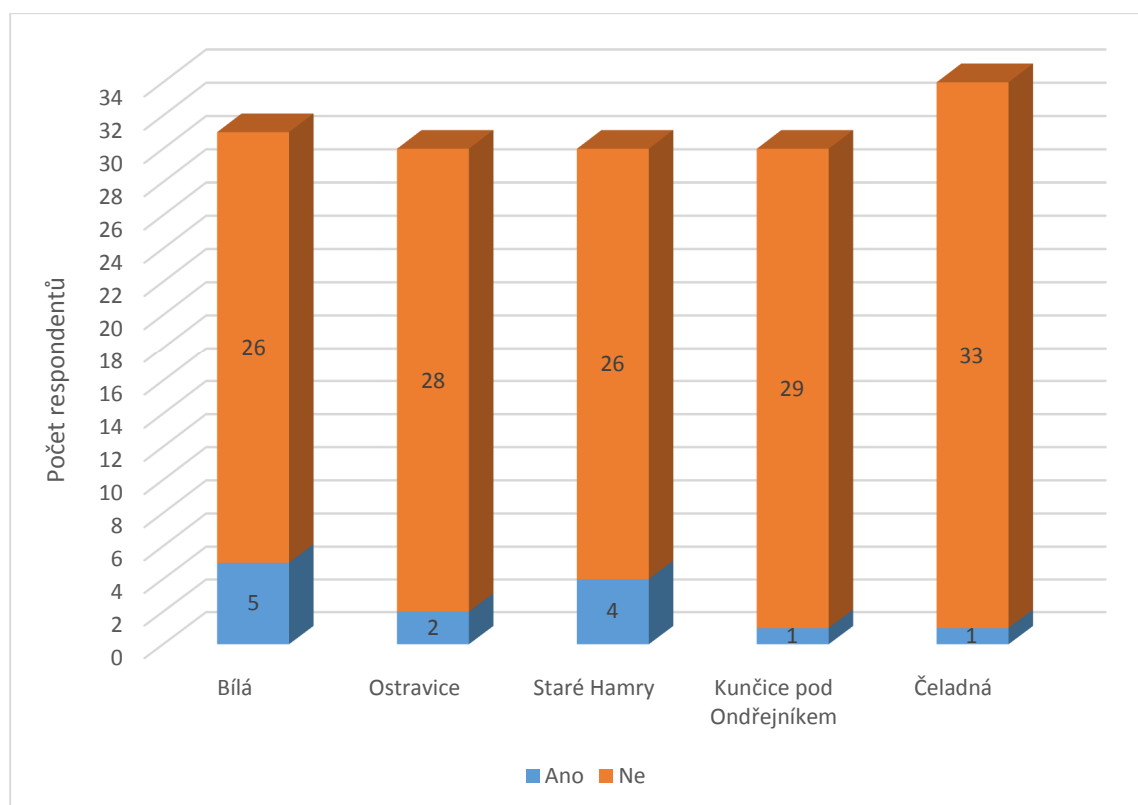
Na otázku „Jak hodnotíte rozvoj obce v oblasti cestovního ruchu za posledních 10 let“, kdy si respondent mohl vybrat z pěti možností: „velmi dobře“, „spíše dobře“, „spíše špatně“, „velmi

špatně“, „neumí posoudit“, odpověděla převážná většina respondentů mikroregionu Ostravice možnost „spíše dobře“ (86 respondentů). Možnost „velmi dobře“ označilo 36 respondentů. Nejvíce spokojených respondentů s rozvojem obce v oblasti cestovního ruchu je v obci Čeladná, kdy celkem 30 respondentů vybralo kladné možnosti (velmi dobře, spíše dobře). Negativních odpovědí (spíše špatně, velmi špatně) bylo nejvíce v obcích Staré Hamry (7), Bílá (6), Kunčice pod Ondřejníkem (6) a také v obci Čeladná (4). Možnost odpovědi „neumím posoudit“ byla nejvíce zastoupena v obci Staré Hamry, jelikož zde bylo mnoho respondentů, kteří nevnímali přítomnost turistů, a proto nemohli objektivně na tuto otázku odpovědět.

Obrázek 23: Jak hodnotíte rozvoj obce v oblasti cestovního ruchu za posledních 10 let?

Odpovědi na otázku „Nabízíte možnost ubytování pro turisty“ byly v celém mikroregionu Ostravice v převážné míře negativní, 142 respondentů nenabízí možnost ubytování, což je dáno dostatečnou kapacitou míst v hromadně ubytovacích zařízeních, to se týká především obcí Ostravice, Kunčice pod Ondřejníkem a Čeladná. Ve zbývajících dvou obcích, Bílá a Staré Hamry využívají turisté soukromého ubytování ve větší míře, což může být způsobeno nedostatkem ubytovacích kapacit a také možností získat levnější ubytování.

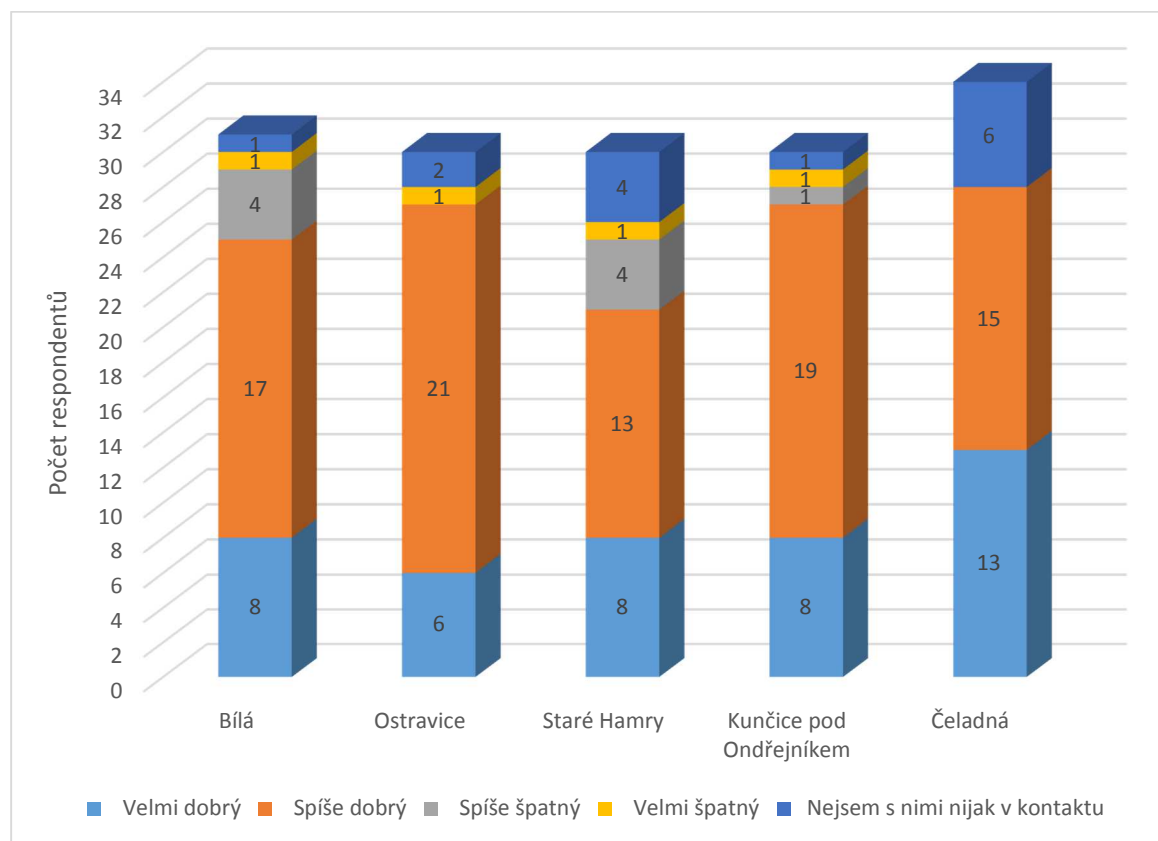
Obrázek 24: Nabízíte možnost ubytování pro turisty?

Mezilidské vztahy mezi vesnickým obyvatelstvem a návštěvníky rekreačních chat a chalup, což jsou především obyvatelé z větších měst, bývají obvykle napjaté z důvodu odlišných návyků. V důsledku toho nebývají návštěvníci rekreačních chat a chalup původními obyvateli vesnic přijímáni vždy příznivě. Odlišnost rekreatantů spočívá jak v sezónnosti jejich přítomnosti, tak také ve způsobu jejich života během pobytu v obci a v jejich malém ekonomickém přínosu pro její rozvoj.⁸⁵

Autor položil respondentům otázku „Jak hodnotíte vztah s návštěvníky rekreačních chat a chalup“, kde si mohli respondenti vybrat odpověď: „velmi dobrý“, „spíše dobrý“, „spíše špatný“, „velmi špatný“, „nejsou s nimi v žádném kontaktu“. I když skoro všichni respondenti v mikroregionu měli k této skupině určitou výhradu, hodnotili celkový vztah s nimi jako „spíše dobrý“ (85). „Velmi dobrý“ vztah s touto skupinou hodnotilo 43 respondentů. Skoro zanedbatelný počet respondentů má s nimi „spíše špatný“ a „velmi špatný“ vztah. Důvodem negativního hodnocení vztahu je především zvýšený hluk uživatelů rekreačních chat a chalup a zvýšená produkce komunálního odpadu (především v letní sezóně). Respondenti, kteří

⁸⁵ SVOBODOVÁ, Hana. Aktéři rozvoje venkova. *Úvod do geografie venkova* [www.is.muni.cz]. 2013. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/05-akteri-rozvoje.html

s nimi nejsou nijak v kontaktu, bydlí většinou v části obce, kde nezasahuje chatová oblast, a proto nebyli schopni objektivně odpovědět na tuto otázku.

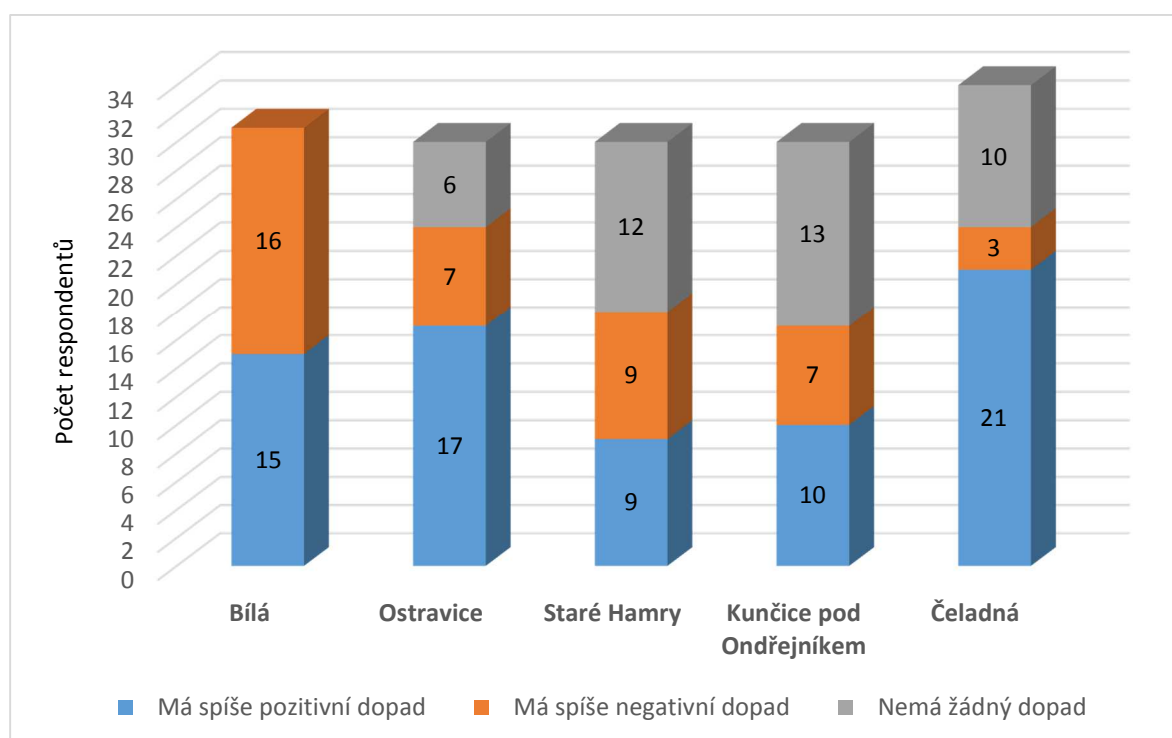
Obrázek 25: Jak hodnotíte vztah s návštěvníky rekreačních chat a chalup?

Autor chtěl dále zjistit celkový dopad cestovního ruchu na kvalitu bydlení respondentů v mikroregionu. Byla jim proto položena otázka, „Jaký dopad má podle Vás druhé bydlení a zvýšený turistický ruch na kvalitu bydlení v obci“.

Respondenti měli možnost výběru ze tří kategorií, a to: „má spíše pozitivní dopad“, „má spíše negativní dopad“, „nemá žádný dopad“. V mikroregionu Ostravice si 72 respondentů vybralo možnost „má spíše pozitivní dopad“, 42 respondentů „má spíše negativní dopad“ a 41 respondentů „nemá žádný dopad“. Nejvyšší počet respondentů, podle kterých má druhé bydlení a zvýšený turistický ruch „spíše pozitivní dopad“ na kvalitu bydlení je v obcích Čeladná (21) a Ostravice (17). Pozitivní dopad cestovního ruchu na kvalitu bydlení v těchto dvou obcích souvisí s výraznými změnami (výstavba sportovních zařízení, hotelů s wellness, které jsou dostupné také veřejnosti a celkového zlepšení nabídky služeb), které se zde udály v posledních deseti letech. Tyto změny samozřejmě u některých respondentů byly vnímány také negativně, ale ve velmi malé míře.

V obci Bílá je nejvyšší počet respondentů (16) v celém mikroregionu, kteří uvádějí, že zde cestovní ruch „má spíše negativní dopad“ na kvalitu bydlení, což konkretizují v obrázku 26.

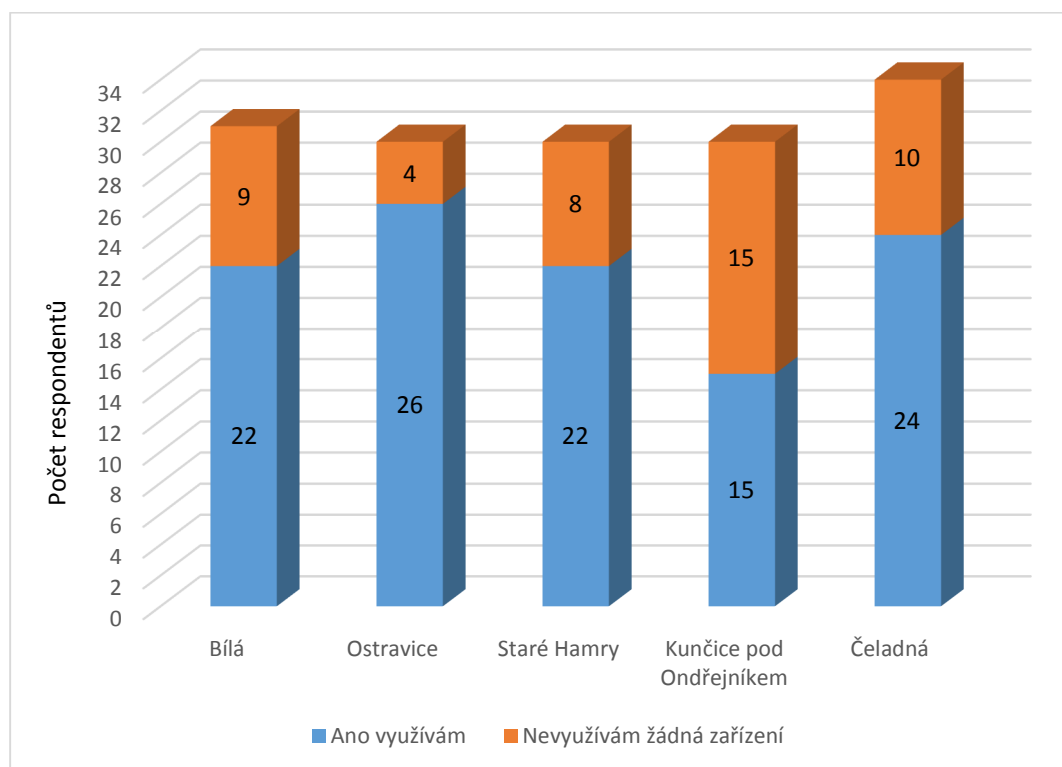
Nejvyšší počet respondentů, kteří odpověděli „nemá žádný dopad“ je v obci Kunčice pod Ondřejníkem (13), jelikož zde nejsou místní obyvatelé v takovém kontaktu s turisty a chataři, z důvodu nízkého turistického ruchu ve srovnání s ostatními obcemi mikroregionu a odloučenosti chatařské lokality od obydlých domů. Obdobná situace je v obci Staré Hamry, kde není celkově turistický ruch a druhé bydlení tak rozvinuté jako v ostatních obcích, 12 respondentů zde odpovědělo „nemá žádný dopad“.

Obrázek 26: Jaký dopad má podle Vás druhé bydlení (návštěvnost rekreačních domů, chat, apartmánových domů) a zvýšený turistický ruch na kvalitu bydlení v obci?

V rámci cestovního ruchu se v mikroregionu Ostravice vybudovala nová sportoviště, kulturní zařízení a wellness. Autora tedy zajímalo, zda jsou tato zařízení využívána i obyvateli obce. Podle toho jaká z uvedených zařízení využívají, mohli respondenti klidně zvolit více možností. Proto byly do grafu pouze zaneseny údaje o tom, zda nějaká zařízení v obci nebo v rámci mikroregionu respondenti využívají, nebo nevyžívají. Údaje o tom, jaká konkrétní zařízení se nejvíce využívají, jsou popsány následně v textu. Podle průzkumu, většina respondentů v mikroregionu tato zařízení využívá (109), a to především zařízení sportovní,

v menší míře wellness zařízení a nejméně navštěvují kulturní zařízení. Z průzkumu autor zjistil, že většina obyvatel ve věku 60 a více let nevyužívá žádná z těchto zařízení. Sportovní zařízení jsou využívána především věkovou kategorií mužů a žen v rozmezí 20–29 let a 30–39 let, wellness a kulturní zařízení jsou touto věkovou kategorií také využívána, ale ne v tak velké míře jako ve věkové kategorii 40–49 let a 50–59 let. Celkově tyto doprovodné služby cestovního ruchu podle průzkumu zkvalitňují život obyvatel v mikroregionu.

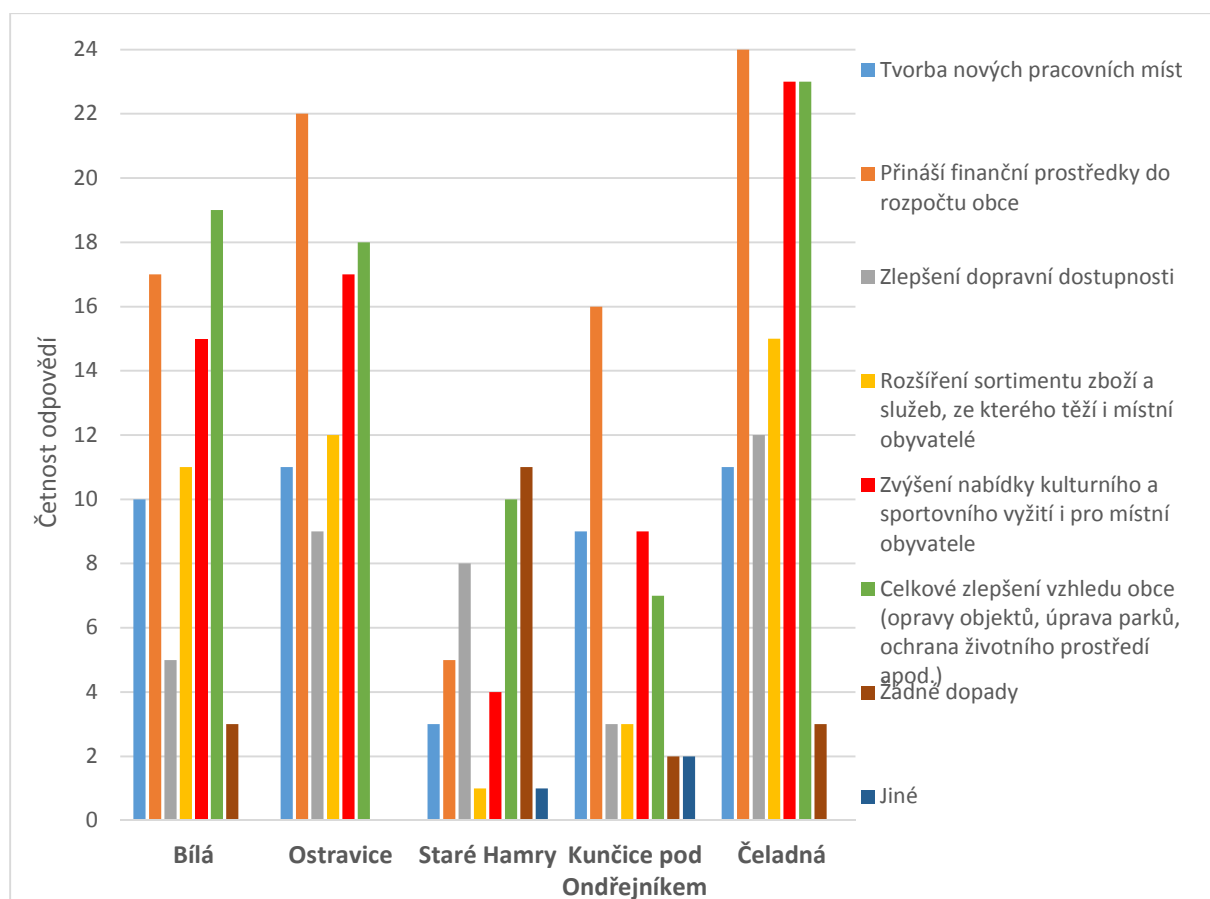
Obrázek 27: Využíváte některých služeb cestovního ruchu v obci?

Cestovní ruch s sebou přináší jak pozitivní tak i negativní dopady. Cílem dvou následujících otázek bylo zjistit, jak tato pozitiva a negativa podle respondentů ovlivňují jejich kvalitu života v obci a celý mikroregion Ostravice. U obou otázek mohli respondenti označit více možností odpovědí, které byly předem dány, ale také mohli uvést i jiné dopady. Jelikož by procentuální vyjádření nemělo dostatečnou vypovídací schopnost, byla zjištěná data znázorněna do grafu v absolutních číslech, která nám značí, kolikrát celkem danou odpověď respondenti zvolili.

U otázky „Jaké pozitivní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice“, byly vytvořeny tyto možnosti odpovědí: „tvorba nových pracovních míst“, „přináší finanční prostředky do rozpočtu obce“, „zlepšení dopravní dostupnosti“, „rozšíření sortimentu zboží a služeb, ze kterého těží i místní obyvatelé“, „zvýšení nabídky kulturního

a sportovního vyžití i pro místní obyvatele“, „celkové zlepšení vzhledu obce“ (opravy objektů, úprava parků, ochrana životního prostředí apod.), „jiné pozitivní dopady“, „žádné dopady“.

V mikroregionu Ostravice má podle respondentů cestovní ruch nejvýznamnější pozitivní dopad v podobě „přínosu finančních prostředků do rozpočtu obce“ a v „celkovém zlepšení vzhledu obce“. Jako další významný pozitivní dopad cestovního ruchu na obec je podle respondentů „zvýšení nabídky kulturního a sportovního vyžití“. Tato možnost odpovědi byla volena respondenty nejvíce v obcích Bílá, Ostravice a Čeladná, kde je velké zázemí především moderních sportovních zařízení v podobě golfových hřišť, sjezdovek a sportovních hal. „Tvorba nových pracovních míst“ je dalším pozitivním dopadem cestovního ruchu, i když mnozí respondenti uváděli, že zaměstnanci v zařízeních cestovního ruchu jsou pouze z 50 % místní obyvatele, ostatní zaměstnanci jsou z jiných obcí, které nespádají do mikroregionu. Díky cestovnímu ruchu se rozšířil pro obyvatele také sortiment zboží a služeb, který je nejvíce podle respondentů znatelný v obcích Bílá, Ostravice a Čeladná, a také se cestovní ruch podílí na zlepšení dopravní dostupnosti, která se projevuje jak čtenější intenzitou spojů hromadných dopravních prostředků (vlaků a autobusů), tak lepší údržbou silnic pro osobní automobilovou dopravu, což je také ovlivněno tím, že silnice vedoucí mikroregionem je první třídy. Jak můžeme v grafu vidět, nejmenší četnost odpovědí pozitivních dopadů má cestovní ruch v obcích Staré Hamry a Kunčice pod Ondřejníkem, z důvodu ne tak rozvinutého cestovního ruchu jak ve třech zbývajících obcích, proto i v obci Staré Hamry uvádělo mnoho respondentů, že cestovní ruch nemá na obec žádný dopad.

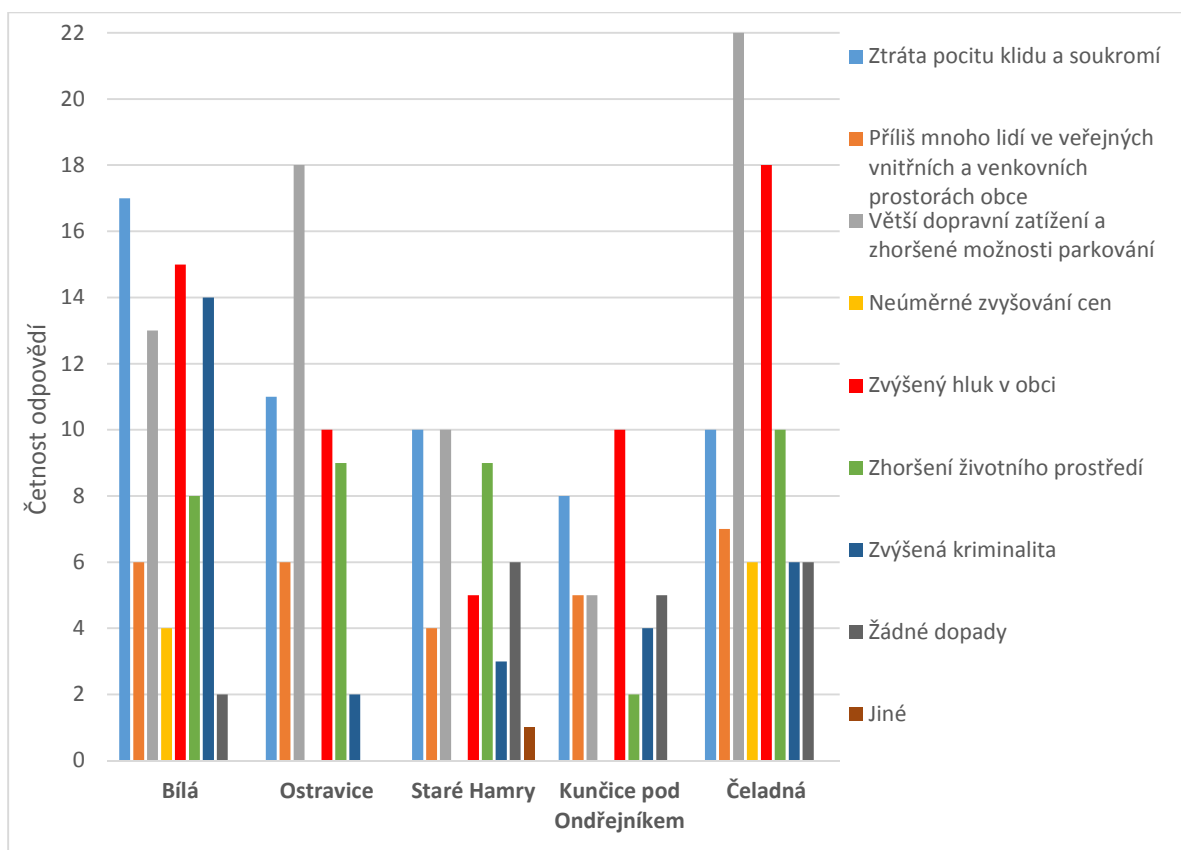

Obrázek 28: Jaké pozitivní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice?

U otázky „Jaké negativní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice“ byly vytvořeny tyto možnosti odpovědí: „ztráta pocitu klidu a soukromí“, „příliš mnoho lidí ve veřejných vnitřních a venkovních prostorách obce“, „větší dopravní zatížení a zhoršené možnosti parkování“, „neúměrné zvyšování cen“, „zvýšený hluk v obci“, „zhoršení životního prostředí“, „zvýšená kriminalita“, „žádné dopady“ a „jiné dopady“. Největšími negativními dopady cestovního ruchu na mikroregion jsou podle respondentů větší dopravní zatížení a zhoršené možnosti parkování, ztráta pocitu klidu a soukromí a zvýšený hluk v obci. Zhoršené životní prostředí díky cestovnímu ruchu je v poslední době v mikroregionu Ostravice čím dál více znatelnější. Mnoho respondentů nebylo spokojeno především s chováním turistů v mikroregionu, kteří mají podle nich výrazný vliv na zhoršení životního prostředí, které před rokem 1989 nebylo turisty tak ničeno jako nyní. Chataři se podle respondentů na zhoršení životního prostředí podílí minimálně.

Podle průzkumu se nejvíce negativních dopadů cestovního ruchu projevuje v obci Bílá a Čeladná. V obci Bílá si nejvíce respondenti stěžovali na ztrátu pocitu klidu a soukromí

a zvýšený hluk v obci, který se zde hlavně projevuje v zimní sezóně v souvislosti s lyžařským areálem na Bílé. V důsledku vysokého turistického ruchu je zde také zvýšená kriminalita, která je zde na základě průzkumu ze všech obcí mikroregionu nejvyšší. V ostatních obcích, kde zvýšená kriminalita souvisí spíše s vykrádáním chatových osad, se s tímto negativním dopadem potýkají také, ale není to v tak velké míře jako na Bílé. Na Čeladné byli respondenti nejvíce nespokojeni s větším dopravním zatížením a zhoršenou možností parkování, větší dopravní zatížení má podle respondentů také velký vliv na zvýšený hluk v obci, který je především výrazný v centru obce. Obec Ostravici, která je hlavním výchozím bodem pro výstup na Lysou horu, trápí z tohoto důvodu především větší dopravní zatížení a zhoršené možnosti parkování a také ztráta pocitu klidu a soukromí. V obci Staré Hamry negativní dopady souvisí hlavně s houbaři, kteří tuto oblast hojně navštěvují a výrazně přispívají k zhoršení životního prostředí. Nejméně negativních dopadů cestovního ruchu můžeme opět vidět v Kunčicích pod Ondřejníkem ze stejného důvodu jako předtím, to znamená málo rozvinutý cestovní ruch v obci.

Obrázek 29: Jaké negativní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice?

Dále jsou zpracovány otevřené odpovědi. První otevřenou otázkou byla „Jaké změny obec podle Vás zaznamenala v oblasti cestovního ruchu za posledních 25 let“. Respondentovi byly

nabídnuty pro lepší orientaci v otázce tři body, na které odpověděl, a to jestli zde proběhla nebo probíhá výstavba hromadně ubytovacích zařízení, výstavba sportovních zařízení a dále autora zajímalo, jak se mění z pohledů místních obyvatel návštěvnost za posledních 25 let, zda dochází k poklesu či růstu návštěvnosti. Tyto tři body autora zajímaly nejvíce, samozřejmě respondent mohl uvést i jiné změny.

Ve většině obcí mikroregionu (obce Bílá, Staré Hamry, Ostravice a Kunčice pod Ondřejníkem) nedošlo k závažným změnám v oblasti výstavby hromadně ubytovacích zařízení za posledních 25 let. Pouze byla stávající HUZ rekonstruována a modernizována, aby splňovala základní požadavky hostů (zavedení sociálních zařízení do pokojů, výstavba wellness zařízení a rozšíření nabídky služeb v hotelích). U sportovních zařízení v těchto obcích došlo k výraznějším změnám. V obci Bílá je vybudován moderní lyžařský areál, který disponuje sedačkovou lanovkou, pěti vleky a nachází se zde celkem devět sjezdových tratí. Také se zde rozšířil počet upravovaných běžkařských tratí na čtyři, s celkovou délkou 80 km. Ze sportovních zařízení je zde nově postavené víceúčelové sportovní hřiště v rámci projektu „Bílá dětem“, které má nalákat hlavně turisty v letní sezóně, kterých je zde výrazně méně než v zimní sezóně. V obci Ostravice bylo vybudováno v roce 2008 golfové hřiště se čtyřhvězdičkovým hotelem, někteří respondenti uvedli, že golfové hřiště využívají také. V obci Kunčice pod Ondřejníkem došlo pouze k rekonstrukci stávajících sportovních zařízení. Ve Starých Hamrech došlo k rozvoji běžkařských tratí a naučných stezek, ale zanikla zde na druhou stranu sáňkařská dráha, která podle místních nyní chybí. Nejvýraznější proměny v oblasti cestovního ruchu za posledních 25 let nastaly v obci Čeladná. Respondenti uváděli proměny související s výstavbou hotelu Prosper a Miura a v rámci Beskydského rehabilitačního centra Apartmánový dům Lara a léčebný dům Golf, dále uváděli rekonstrukci stávajících ubytovacích zařízení na lukrativní hotely. Co se týče sportovních zařízení, bylo zde vybudováno také golfové hřiště, které podle respondentů výrazně proměnilo ráz obce. Dále zde bylo vybudováno v roce 2008 víceúčelové sportovní hřiště a v roce 2010 sportovní hala. Všichni respondenti, kteří mohli zhodnotit vývoj obce Čeladná za posledních 25 let, se jednoznačně shodli na tom, že návštěvnost turistů v obci se s těmito proměnami výrazně zvýšila. Co se týče návštěvnosti zbývajících obcí, nebyli odpovědi respondentů v některých obcích zcela jednoznačné. V obci Bílá je podle dotazovaných výrazný nárůst návštěvnosti po roce 1989, což souvisí hlavně s lyžařským areálem. Většina respondentů ve Starých Hamrech zhodnotila situaci v oblasti cestovního ruchu za posledních 25 let spíše negativně, kdy vše zde

v tomto odvětví podle nich upadá z důvodu zániku podnikových rekreačních středisek a v souvislosti s tím došlo k výraznému poklesu návštěvníků. V obci Ostravice někteří obyvatelé hodnotili míru návštěvnosti stejnou jako před rokem 1989, někteří se vyjádřili, že zde taktéž se zánikem rekreačních podniků výrazně ubylo turistů a obec tak v oblasti cestovního ruchu upadá. Podle respondentů v Kunčicích pod Ondřejníkem polovina z nich uvedla, že je zde zaznamenán pokles návštěvnosti, opět odůvodněný zánikem podnikových rekreačních zařízení. Polovina respondentů uvedla, že došlo ke zvýšení návštěvnosti.

Další otevřenou otázkou byla „Upřednostňuje obec podle Vás rozvoj turismu na úkor péče o místní obyvatele?“. V obcích Bílá, Staré Hamry, Ostravice a Kunčice pod Ondřejníkem odpověděli respondenti jednoznačně, že neupřednostňuje, anebo že se obec stará dobře jak o rozvoj turismu tak o místní obyvatele. V obci Čeladná asi polovina respondentů odpověděla, že neupřednostňuje. Ti respondenti, kteří si myslí, že obec upřednostňuje rozvoj turismu, uváděli tyto důvody: „Jelikož obec vynakládá finanční prostředky na výstavbu rekreačních středisek a služeb cestovního ruchu, chybí potom tyto finance pro potřeby místních obyvatel. Obec nezajímá hluk, který s sebou nese turismus, dalším problémem je golfové hřiště, kdy kvůli jeho častému sekání obtěžuje hluk sekaček obyvatele v jeho těsné blízkosti.“

Poslední otevřená otázka byla „Jak podle Vás více zatraktivnit obec pro rozvoj turismu?“. Obce Čeladná a Bílá je pro turisty podle obyvatel už dost atraktivní a další rozvoj cestovního ruchu už nechtějí, protože je na hranici únosnosti. V obci Čeladná podle místních chybí bazén, který zde kdysi býval. V obci Ostravice se našli respondenti, kteří jsou spokojeni s atraktivitou obce pro turisty, jiní zde naopak nebyli spokojeni a viděli zde nedostatky, jako např.: „Vytvoření většího počtu naučných stezek, rozšíření turistických ukazatelů, zmapování vhodných turistických a cyklistických tras pro rodiny i pro náročnější turisty, jejich zakreslení v mapě a následná distribuce. Více srozumitelných, konkrétně na tento region zaměřených průvodců, jež poskytují tipy na výlety, ubytování a především možnost stravování. Větší možnost ubytování v soukromí. Častější kulturní akce, například zaměřené na staré zvyky a obyčeje, připomenutí historie regionu, ale také důraz na místní umělce, případně známé osobnosti regionu“. V obci Kunčice pod Ondřejníkem byli respondenti většinou spokojeni s atraktivitou obce, co by prospělo obci pro její zatraktivnění, je rekonstrukce vlakového nádraží. Pro zatraktivnění Starých Hamer pro turisty je zapotřebí podle místních rekonstrukce lyžařského areálu SKI PARK GRUŇ a dále modernizace hromadně ubytovacích zařízení.

Většina z nich je s atraktivitou obce pro turisty spokojená. Nesouhlasí s další výraznější podporou rozvoje turismu.

7.3 Strukturovaný rozhovor se starosty obcí mikroregionu.

Zde jsou uvedeny výsledky strukturovaných rozhovorů se starosty obcí, které autor zpracoval formou komentářů ke každé otázce (viz metodika výzkumu kap. 7.1). Pod každou odpovědí je pět komentářů za každého starostu obce.

Otázka č. 1: Jaký význam má cestovní ruch pro rozvoj Vaší obce?

Komentář starosty obce Čeladná:

Cestovní ruch je pro Čeladnou důležitý již více než 100 let. Otevřením lázní Skalka byl položen základní kámen ke směřování obce jako rekreačního, lázeňského a turistického centra regionu. Od té doby se Čeladná postupně proměňovala ze zemědělské vesnice, z níž velká část obyvatel jezdila za prací do hutí a dolů na Ostravsko, v moderní obec, která začala generovat pracovní místa také na svém území právě díky cestovnímu ruchu. Cestovní ruch i z těchto důvodů má pro rozvoj obce velký význam.

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Cestovní ruch pro naši obec nemá velký význam z důvodu nízké atraktivity obce v porovnání s ostatními obcemi v mikroregionu. Turismus je v obci znatelný pouze v letní sezóně, kdy zde jezdí především mládežnická zájmová sdružení. V posledních letech se v obci rozvíjí agroturistika, a to prostřednictvím místních obyvatel. Turismus přináší obci minimální finanční příjem do rozpočtu. V obci je výrazné zastoupení objektů individuální rekreace, které však nepřináší žádný výrazný finanční profit, ale přináší spíše problémy.

Komentář starosty obce Ostravice:

Naše obec je významná destinace cestovního ruchu, největší z hlediska hromadně ubytovacích zařízení a objektů individuální rekreace. Jelikož je výchozím bodem trasy na Lysou horu má cestovní ruch v obci historický význam. Bohatí továrníci zde stavěli rekreační vily – Filipova vila, Broumova vila.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Cestovní ruch nemá pro rozvoj naší obce velký význam, protože se na našem území nachází vodní nádrž Šance - zdroj pitné vody, která by mohla být zvýšeným cestovním ruchem ohrožena.

Komentář starosty obce Bílá:

Cestovní ruch pro rozvoj obce nemá velký význam. Příjem z vybraných poplatků za ubytování a provozování vleku nijak výrazně rozpočet obce nenavýšuje.

Otázka č. 2: Uved'te, jakým způsobem podporuje rozvoj cestovního ruchu Vaše obec?

Komentář starosty obce Čeladná:

„Vedení obce bylo v 90. letech iniciátorem přeměny ze socialistické vesnice na moderní horskou obec. Základem byla výstavba náměstí na místě bývalých kasáren v režii obce a spolupráce obce s podnikateli, kteří v Čeladné postavili golfové hřiště, nové domy i hotely a rekreační zařízení. Obec také vybuodovala a provozuje moderní informační centrum, které nabízí služby turistům sedm dní v týdnu. Dále se obec výrazně podílela na modernizaci vlakového nádraží a budování moderní turistické infrastruktury: osvětlené interaktivní mapy obce zaměřené na potřeby turistů; zpravodajské infoboxy u radnice a u sportovní haly; zprostředkování informačního servisu (web, možnost inzerce zdarma v obecním zpravodaji). Obec se také podílí na pořádání kulturních, sportovních a společenských akcí, které do obce přitahují turisty.“

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

„Obec je ohleduplná k subjektům, které provozují turistický ruch. Obec propaguje cestovní ruch formou reklamy, letáků, regionální televize a v tisku. Jelikož obec leží pod masívem Ondřejníku, který je vhodný pro provozování paraglidingu je vyhledávaným cílem paraglidistů z celé České republiky.“

Komentář starosty obce Ostravice:

K podpoře rozvoje cestovního ruchu obec založila občanské sdružení Beskydhost, jejímž cílem je propojení podnikatelů s obcí tak, aby region společně propagovali a koordinovali nabídku služeb.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Jelikož je obec omezena zdrojem pitné vody nemůže se zde rozvíjet ve větší míře cestovní ruch, který představuje velké riziko znečištění.

Komentář starosty obce Bílá:

Naše obec podporuje rozvoj cestovního ruchu několika způsoby. Obec se nyní zaměřuje na rozvoj cestovního ruchu v letní sezóně, kdy ve spolupráci s organizacemi cestovního ruchu a Evropské unie se podílela na několika projektech – Projekt Bílá dětem, budování cyklostezek, Pašerácká stezka. V zimní sezóně provozuje také vlek.

Otázka č. 3: Můžete zhodnotit vývoj cestovního ruchu ve Vaší obci a mikroregionu Ostravice po roce 1989?

Komentář starosty obce Čeladná:

„Cestovní ruch prošel stejně jako další oblasti života po roce 1989 výraznými změnami. Iniciátorem změn bylo nové vedení obce, které nastartovalo proměnu obce (vybudování náměstí s radnicí, byty, obchody a službami). K tomu se připojili i podnikatelé (výstavba hotelů, restaurací, golfového hřiště). Čeladná se rázem stala atraktivním místem k bydlení i trávení volného času pro turisty nejen z regionu, ale také z dalších oblastí České republiky i ze zahraničí. Souviselo to také s modernizací služeb nejen v Čeladné, ale i v okolí, zejména v obcích Ostravice a Frýdlant nad Ostravicí, takže návštěvník obce dnes má v každém ročním období pestrou škálu možností využití volného času – od turistiky a cykloturistiky (včetně půjčoven kol a koloběžek) přes bowling, squash, plavání, rehabilitaci až po zimní sporty (sjezdové a běžecké lyžování). Velkou proměnou a modernizací prošla také jednotlivá ubytovací zařízení. V obci máme hotely a chaty pro různou klientelu, od čtyřhvězdičkových (Miura, Čeladenka, U Holubů aj.) až po „turistickou třídu“, většina z nich přitom je (na rozdíl od předlistopadových let) provozována s úctou ke klientům i k prostředí, ve kterém se nacházejí.“

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Se zrušením podnikových rekreačních zařízení cestovní ruch po roce 1989 zaznamenal úpadek. Díky nízké návštěvnosti turistů byly uzavřeny některé obchody a restaurace, což

mělo negativní dopad na místní obyvatele. Obec již nadále nechce turismus rozvíjet, ale chce udržet stávající stav a snaží se o zachování vesnického rázu obce.

Komentář starosty obce Ostravice:

Do roku 1989 zde probíhala masová turistika ROH, hlavně doly zde měly rekreační střediska. Nyní je 90 % HUZ v soukromých rukou, koupily je především velké firmy. Zbývající HUZ jsou nadále ve vlastnictví odborových organizací podniků. Všechna HUZ se rekonstruovala a modernizovala, nyní se vytíženost hotelů pohybuje kolem 60 %, s čímž jsou vlastníci objektů spokojeni. Obec navštěvují hojně i zahraniční turisté, hlavně Poláci, Slováci a Rusové, nyní se obec zaměřuje spolu s krajem na získání francouzské klientely.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Po roce 1989 nastal pokles rozvoje obce, došlo ke snížení počtu pracovních míst, se zánikem podnikové rekreace se značně snížilo množství turistů a tím i příjmy podnikatelů, kteří nemají dostatek finančních prostředků na rekonstrukci a modernizaci těchto objektů.

Komentář starosty obce Bílá:

Po roce 1989 se v obci stávající ubytovací kapacity začaly modernizovat z důvodů větší náročnosti klientely. Došlo také k modernizaci sportovních zařízení v lyžařském areálu, což zvýšilo návštěvnost turistů v obci. Zlepšila se také kvalita služeb.

Otázka č. 4: Jaká strategická rozhodnutí a spolupráce s místními podnikateli podporují rozvoj cestovního ruchu ve Vaší obci?

Komentář starosty obce Čeladná:

Strategická rozhodnutí chceme v příštích letech připravit prostřednictvím Místní akční skupiny (dále jen MAS) Frýdlantsko-Beskydy, v níž jsou sdruženy nejen obce, ale také hotely a další podnikatelské subjekty (především z oblasti cestovního ruchu) i spolky a další neziskové organizace. Cílem vytvoření MAS je koordinovaný přístup k našemu území a investicím, zejména do cestovního ruchu, včetně získávání financí z fondů Evropské unie. Od této spolupráce si slibujeme další rozvoj cestovního ruchu a nabídky pro turisty i zlepšení života pro místní občany.

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Obec žádná strategická rozhodnutí nemá ani je v budoucnu neplánuje. Spolupráce s místními podnikateli je na dobré úrovni, obec do budoucna plánuje zrušit rekreační poplatek a tím chce podpořit rozvoj stávajícího cestovního ruchu. Obec plánuje vybudování inženýrských sítí pro chataře.

Komentář starosty obce Ostravice:

Na podporu rozvoje cestovního ruchu obec zřídila informační centrum, které je provázané s Beskydským informačním centrem a vytvořila výše zmíněné občanské sdružení Beskydhost.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

V našem územním plánu se počítá s vybudováním mostu pro pěší přes vodní nádrž Šanci, což by přispělo k lepší dostupnosti turistů do všech částí obce. Rozvoji cestovního ruchu má také přispět lepší dopravní spojení prostřednictvím skibusů a cyklobusů. Ve spolupráci s Lesy ČR a za podpory EU budujeme turistické stezky.

Komentář starosty obce Bílá:

Obec nemá zpracován žádný dokument týkající se rozvoje cestovního ruchu. Momentálně spolupracuje s podnikateli na zvýšení turismu v letní sezóně.

Otázka č. 5: Jak hodnotíte spolupráci s krajským úřadem a organizacemi, které mají za úkol podporovat rozvoj cestovního ruchu?

Komentář starosty obce Čeladná:

„Podpora kraje i dalších organizací se mění vždy podle politického zabarvení vedení krajské samosprávy, ale samozřejmě to nelze paušalizovat. V době pravicových krajských vlád i sociálně demokratických krajských vlád se pro obec i celý Podbeskydský region udály mnohé věci (mimořádné a dlouhodobě velmi přínosné byly zejména investice do zlepšení dopravní infrastruktury), podpora krajské vlády se po roce 2008 nasměrovala v následujících letech především více do podpory Jeseníků a Jablunkovska. V poslední době nemá podpora cestovního ruchu v Beskydech dle mého příliš jasnou koncepci.“

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Spolupráce s krajským úřadem je na dobré úrovni, obec je v menší míře podporována formou peněžních příspěvků některými organizacemi cestovního ruchu. Jelikož obec spadá pod mikroregiony Frenštátsko i pod Frýdlantsko - Beskydy, může čerpat příspěvky na rozvoj cestovního ruchu z obou mikroregionů.

Komentář starosty obce Ostravice:

Spolupráci s krajským úřadem hodnotím jako dobrou, dostáváme z kraje dotace na informační technologie, na golfové hřiště, na rekonstrukci a modernizaci hotelů a vybudování nových sportovních zařízení.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Spolupráci s krajským úřadem hodnotí starosta pozitivně, zvláště přínosná je spolupráce na projektech zabývajících se cestovním ruchem. Obec využívá finanční prostředky z regionálního operačního programu. Obec také spolupracuje s Lesy ČR na realizaci turistických stezek.

Komentář starosty obce Bílá:

Spolupráci s krajským úřadem a ostatními organizacemi hodnotím velmi dobře. Obec je zapojena do regionálního operačního programu, ze kterého čerpá finanční prostředky na cestovní ruch.

Otázka č. 6: Uved'te pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu na Vaši obec?

Komentář starosty obce Čeladná:

„Cestovní ruch včetně lázeňství má jednoznačně pozitivní dopad na zaměstnanost v naší obci. Zejména vybudováním náměstí v Čeladné v letech 1999-2002 místním lidem přinesla možnosti, které si často ani neuvědomují. Jako jedna z mála obcí podobné velikosti máme široký rozsah obchodů a služeb – zatímco obyvatelé jiných obcí za nimi musí jezdit do větších měst, u nás jsou samozřejmostí. Velkým negativem se může stát sobeckost některých nových obyvatel, kteří se přistěhovali do naší obce, a kteří by si rádi osobovali rozhodovat o tom, kdo, kde a zda-li vůbec ještě může či nemůže v obci stavět svůj dům či provozovnu. Negativem by mohlo být „poměštění“ obce. Úkolem vedení obce, ale i podnikatelů a institucí,

je péče o to, aby Čeladná – přes všechny své proměny – stále zůstala vesnicí, která bude svou poklidnou atmosférou vybízet k rekreaci a bude vstřícná a pohostinná ke svým návštěvníkům (přičemž nebude omezovat současné obyvatele).“

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Cestovní ruch v obci má v menší míře pozitivní dopad na zaměstnanost. K negativním dopadům turismu patří nedostatečná kapacita parkovacích míst, zvýšená hluchnost v obci, především v letní sezóně a nerespektování turistických pravidel. Také druhé bydlení má negativa jako dopad na životní prostředí – problém s odpady, s výkaly, s vodou. Jako negativum lze uvést i výrazné poměštění obce.

Komentář starosty obce Ostravice:

Mezi pozitivní dopady patří vybudování nových pracovních míst pro místní obyvatele, propagace obce, udržitelnost služeb v obci. Máme i negativa, mezi ně patří zvýšená automobilová doprava a tím znečištění životního prostředí, zvýšená kriminalita související s objekty individuální rekreace, pořádání neohlášených závodů, nedisciplinovanost turistů.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Z důvodu nízké intenzity cestovního ruchu v obci zde nejsou znát žádné pozitivní dopady. Nacházíme se v ochranném pásmu vod, tudíž v zimní sezóně se silnice 1. třídy, mezinárodního významu, nesmí chemicky ošetřovat, a tudíž je špatně sjízdná, dochází zde k jejímu zablokování, což má negativní vliv na naši obec. Dalším negativem je nedisciplinovanost turistů, kteří nerespektují vyznačené turistické stezky a zatěžují přírodu odpadky.

Komentář starosty obce Bílá:

Mezi pozitivní dopady cestovního ruchu bych zařadil vytvoření nových pracovních míst pro místní obyvatele. Negativní dopady cestovního ruchu vidím v podobě nedostatku parkovacích míst a zvýšenou intenzitu automobilové dopravy, hlavně v zimní sezóně.

Otázka č. 7: Jaké objekty cestovního ruchu (kulturní zařízení, sportovní zařízení, lyžařské vleky a jiné) má obec v plánu do budoucna realizovat?

Komentář starosty obce Čeladná:

„V příštích letech by se obec ráda podílela na dobudování cyklostezky z Ostravska přes Čeladnou dále do Beskyd, vybudování společenského střediska, které bude připomínkou bohaté historie obce, obnovu bývalého strážního hrádku na Kozinci. Zároveň chceme podpořit (ovšem bez finančního zapojení obce) podnikatele a další organizace v těchto záměrech: vybudování sjezdovky a sáňkařské dráhy, výstavba malého aquaparku a případně další podnikatelské záměry, které budou v souladu s plány obce a zejména s její strategií rozvoje z roku 2001.“

Komentář starosty obce Kunčice pod Ondřejníkem:

Do budoucna nemá obec v plánu realizovat žádné nové objekty. V obci má výrazné zastoupení zemědělství, které brzdí rozvoj turistického ruchu, ale přispívá k zachování rázu krajiny.

Komentář starosty obce Ostravice:

Obec modernizuje stávající železniční trasu Ostrava-Ostravice, jejímž cílem je vytvořit přímý spoj, čímž by se výrazně zkrátil čas cestování. Toto zlepšení časové dostupnosti by výrazně přispělo k dalšímu rozvoji cestovního ruchu v obci.

Komentář starosty obce Staré Hamry:

Poněvadž se obec nemůže dostatečně v cestovním ruchu rozvíjet z výše uvedených důvodů, nemá v plánu realizovat nové projekty.

Komentář starosty obce Bílá:

Máme v plánu realizovat výstavbu víceúčelového sportovního hřiště, které by mělo nalákat turisty v letní sezóně. Dále se snažíme nadále modernizovat sportovní zařízení, pro zvýšení kvality a komfortu pro turisty.

8 DISKUSE

V této kapitole jsou shrnuty základní poznatky z empirického výzkumu, který by nám měl zachytit cestovní ruch a transformační změny v mikroregionu Ostravice s důrazem na vývoj po roce 1989. Je zde zvlášť shrnut názor na vývoj cestovního ruchu v mikroregionu z pohledu místních obyvatel a zvlášť z pohledu starostů obcí. Na konci této kapitoly je celkové shrnutí obou skupin dotazovaných.

Z odpovědí obyvatel můžeme jasně usoudit, že cestovní ruch má v mikroregionu neodmyslitelnou roli, která je zde zakořeněna už více jak sto let. Obyvatelé jsou většinou s aktuálním děním rozvoje cestovního ruchu spokojeni. Jelikož mnoho respondentů pracovalo v jiném odvětví než v cestovním ruchu, dodává to mikroregionu určitou volnost v jeho rozvoji. Transformace cestovního ruchu po roce 1989, kdy zanikl tzv. vázaný cestovní ruch se samozřejmě projevil také v mikroregionu. Někteří obyvatelé uváděli, že cestovní ruch po roce 1990 se v některých obcích zintenzivnil. Jiní zase uváděli, že se zánikem podnikové rekreace a rekreace ROH ubylo výrazně turistů, což se projevilo také na chodu samotných obcí. Tuto nespokojenost autor zaznamenal hlavně v obcích Kunčice pod Ondřejníkem, kdy zde služby před rokem 1989 byly díky cestovnímu ruchu dostupnější než dnes. Obyvatelé uváděli, že se zde výrazně snížil díky poklesu turistů v obci počet obchodů s potravinami a restauračních zařízení. Podle starosty obce je současná situace cestovního ruchu uspokojivá, v budoucnu nechtějí nic realizovat. Cestovní ruch nemá pro rozvoj obce velký význam z důvodu její nízké atraktivity. V poslední době se v obci rozvíjí agroturistika, obec se snaží propagovat cestovní ruch, je vyhlášenou lokalitou pro paragliding.

V obci Staré Hamry je podobný problém, se zánikem vázaného cestovního ruchu došlo k privatizaci ubytovacích zařízení. Majitelé nemají dost peněz na rekonstrukci, a tak zařízení nejsou pro jejich nedostačenou kvalitu dostatečně využívána. Současný stav cestovního ruchu je podle obyvatel obce vyhovující. Obec je podle starostky omezena vodním zdrojem pitné vody, nachází se v ochranném pásmu vod a proto rozvoj cestovního ruchu je zde problematický.

Paradoxně v obci Ostravice, která v poslední době zaznamenala výraznou proměnu ve zkvalitnění služeb spojených s cestovním ruchem, byli někteří obyvatelé nespokojeni se současným stavem cestovního ruchu v obci. Podle nich zde ubylo výrazně turistů, kteří zde přenocovali aspoň jednu noc, a tak dnešní využití hotelů a penzionů je poloviční. Jelikož je výchozím bodem trasy na Lysou horu má cestovní ruch v obci historický význam. Na

podporu rozvoje cestovního ruchu obec zřídila organizaci Beskydhost, jejíž cílem je propojení podnikatelů s obcí v rámci propagace. Obec navštěvují hojně i zahraniční turisté, hlavně Poláci, Slováci a Rusové, nyní se obec zaměřuje spolu s krajem na získání francouzské klientely.

V obci Čeladná autor nezaznamenal výhrady obyvatel k současnému vývoji cestovního ruchu, ale mnoho respondentů si ztěžovalo v souvislosti se zvýšením atraktivity obce (výstavba sportovních zařízení, zlepšení kvality služeb apod.) na pokračující suburbanizaci, která je zde v posledních 15 letech velmi výrazná. Do obce se stěhují převážně majetnější občané, kteří buď kupují byty v apartmánových domech, nebo si staví rodinné domy. Těmto obyvatelům se podle dlouhodobě žijících obyvatel v obci (20 a více let) obec snaží více vycházet vstříc. Autor se setkal také s názory, že díky této nově příchozí skupině obyvatel obec zaznamenala větší rozvoj. Jejich nároky vedou k celkovému zatraktivnění obce, a to samozřejmě přispívá ke zvýšení a zkvalitnění turistického ruchu v obci.

V obci Bílá se autor setkal ve větší míře s negativním hodnocením cestovního ruchu u obyvatel z důvodu vysoké návštěvnosti turistů. Podle nich se po roce 1989 výrazně zlepšila atraktivita obce a kvalita služeb. Podle průzkumu respondentů, kteří pracovali v místě bydliště v odvětví cestovního ruchu, se autor setkal se stížnostmi na nízké mzdové ohodnocení. Podle starosty nemá cestovní ruch pro rozvoj obce velký význam, jelikož je obec využívána především v zimní sezóně, obec spolupracuje s místními podnikateli na nalákání turistů i v letní sezóně, aby bylo ubytovací zařízení využito celoročně. Přesto, že se stávající hotely a sportovní zařízení v obci modernizovaly, počet turistů v obci je už na hranici únosnosti.

K intenzivnějšímu rozvoji cestovního ruchu a využívání rekreačních a sportovních zařízení místními obyvateli v mikroregionu Ostravice brání poměrně vysoké ceny za poskytované služby. Tuto skutečnost autor získal na základě pohovoru s místními obyvateli mikroregionu a je podložena také tím, že mikroregion obývá značná část lidí v důchodovém věku, kteří se do mikroregionu stěhují z Ostravské aglomerace po dovršení důchodového věku. U této skupiny obyvatel lze předpokládat, že při snížení cen budou ve větší intenzitě využívat služeb, které poskytují wellness v rekreačních zařízeních.

V souvislosti s vybudováním nových investic (golfové hřiště, sjezdovky, lyžařské vleky, hotely a podobně) došlo k výraznému zvýšení cen pozemků, což pro případné zájemce zvyšuje náklady na výstavbu rodinného domu, popřípadě rekreační chaty.

Možnosti pro další rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice existují, ale podle starostů jednotlivých obcí musí zvýšenému náporu rekreantů a turistů předcházet jejich výchova k dodržování všech předpisů a pokynů, jak se mají správně chovat v CHKO Beskydy. Dnes jsme svědky toho, že nám turisté chodí po nevyznačených turistických stezkách, nechovají se ohleduplně k přírodě (kouření v lesích, rozdělávání ohnišť, odhazování odpadků) a chataři si pletou někdy les se skládkou a smetištěm.

Celkově se mikroregion Ostravice po roce 1989 modernizuje, vyznačuje se zvýšenou kvalitou služeb, jak pro místní obyvatele, tak pro rekreanty a turisty. V obcích mikroregionu je celková vytíženost hromadně ubytovacích zařízení nižší než před rokem 1989, ale i přesto je pro jejich provozovatele uspokojující.

8.1 Možnosti rozvoje CR v zájmovém území Ostravice: SWOT analýza

Pro zhodnocení vnějších a vnitřních faktorů cestovního ruchu mikroregionu Ostravice byla provedena SWOT analýza, která vychází z teoretické a praktické části diplomové práce, zahrnující silné stránky (strengths), slabé stránky (weaknesses), příležitosti (opportunities) a ohrožení (threats).

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení atraktivity obce - vybudování sportovních a kulturních zařízení a wellness zařízení - rekonstrukce hromadně ubytovacích zařízení - budování turistických stezek a cyklostezek - zřízení informačních center - cílený marketing - vytvoření sdružení Beskydhost - snadnější získání prostředků z fondů EU - vzájemná spolupráce obcí - snížení nezaměstnanosti v obci - dobrá dostupnost veřejnou dopravou 	<ul style="list-style-type: none"> - ztráta vesnického rázu - úbytek občanské vybavenosti - zvýšené dopravní zatížení - zvýšený hluk v obci - ztráta pocitu klidu a soukromí - ohrožení životního prostředí - zvýšená kriminalita - slabá jazyková vybavenost pracovníků v cestovního ruchu
<i>Příležitosti</i>	<i>Ohrožení</i>
<ul style="list-style-type: none"> - tvorba nových pracovních míst - nalákání více turistů - modernizace stávajících ubytovacích zařízení - důraz na ochranu životního prostředí - posílení bezpečnostních složek (v hlavní turistické sezóně) - prodej regionálních produktů - obnova a rozvoj tradičních řemesel - regulace kamionové dopravy územím CHKO - zvýšená ochrana vodních zdrojů - využití dotací spojených s ekologickým vytápěním - větší zaměření na zahraniční turisty 	<ul style="list-style-type: none"> - ztráta vesnického rázu - poškozování životního prostředí - developerská činnost nesouvisející s rozvojem vesnice - ztráta soukromí starousedlíků - zvýšené zatížení dopravní infrastruktury motorovými vozidly - úbytek zemědělské půdy - omezení chovu domácího zvířectva - intenzivní výstavba nových hromadně ubytovacích zařízení - nedostatek energetických zdrojů

9 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit geografickou transformaci mikroregionu Ostravice s důrazem na její etapovitý přechod z čistě zemědělské až po hlavní turistickou funkci. První část diplomové práce proto shrnuje teoretický rámec problematiky dlouhodobého vývoje cestovního ruchu na území České republiky se zaměřením na horské a podhorské oblasti. Druhá část diplomové práce, která je zpracována na základě terénního šetření, se týká zhodnocení vývoje cestovního ruchu z pohledu místních obyvatel a z pohledu aktérů tj. samotných starostů obcí se zaměřením na období po roce 1989.

Mikroregion Ostravice, který spadá do horské a podhorské oblasti Moravskoslezských Beskyd, měl velice překotný vývoj. Jeho průmyslová minulost, která byla spjata hlavně se železárnami ve Frýdlantu nad Ostravicí a samozřejmě také zemědělská minulost, která byla typická pro všechny venkovské oblasti, udělaly ze zájmové oblasti zcela specifický region, který se s postupem času proměnil na turistickou destinaci. Přírodní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu jsou ideální, je výchozím bodem na všechny významné vrcholy Moravskoslezských Beskyd, disponuje krásnou a čistou přírodou a je dobře dostupný pro obyvatele ostravské aglomerace (vlakové i autobusové spojení). Jelikož mikroregion sousedí se Slovenskem a nachází se v blízkosti Polska, je využíván také hojně Slováky a Poláky.

První známky rozvoje cestovního ruchu byly patrné již na přelomu 19. a 20. století. Důkazem toho je výstavba rekreačních vil zámožných obyvatel Ostravy a okolí a prvních lázní (bez statutu) určených pro ostravské horníky.⁸⁶ Také se zde objevují první chaty určené k víkendové rekreaci. K výraznému rozvoji cestovního ruchu v mikroregionu došlo po druhé světové válce, kdy můžeme zaznamenat v celé Evropě rozmach cestovního ruchu. Díky rozdělení Evropy na západní a východní (socialistický blok) můžeme pozorovat odlišnost ve vývoji cestovního ruchu, kde především domácí cestovní ruch byl v socialistických zemích specifický z důvodu silné státní intervence. Masový rozvoj cestovního ruchu po druhé světové válce v mikroregionu Ostravice konkrétněji autor popisuje v kapitole 6. Typické je pro mikroregion, ale také pro celou Českou republiku, rozvoj druhého bydlení a výstavby hromadných ubytovacích zařízení pro podnikovou rekreaci a výběrovou rekreaci ROH. Tyto objekty se obvykle stavěly v místech s dobrými přírodními podmínkami a také zde hrála roli dostupnost těchto zařízení. Návštěvnost objektů individuální rekreace a hromadných

⁸⁶ ADAMOVÁ, Andrea. Lékař lidumil. Budišov nad Budišovkou: Moravská expedice, 2009. str. 12

ubytovacích zařízení měla také vliv na samotné obce. Postupně docházelo k poměšťování obyvatel, ale také ke zkvalitnění služeb.

Po roce 1989, kdy dochází k transformaci centrálně plánovitého hospodářství na tržní hospodářství, se změnily podmínky pro další rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu. Objekty cestovního ruchu v mikroregionu začaly chátrat, některé byly dokonce uzavřeny, celkový vzhled obcí začal upadat a tak mikroregion potřeboval „injekci“ na znovu nastartování turismu. Obce, které disponovaly lyžařským vlekem, se začaly orientovat především na zimní sezónu, což byl dobrý tah hlavně v obci Bílá, která je hlavním lyžařským střediskem Moravskoslezských Beskyd. Dále se provozovatelé HUZ zaměřovali na zatraktivnění ubytování vytvářením většího komfortu, aby uspokojili vysoké požadavky zákazníků. Dalším krokem pro nalákání turistů a celkového zatraktivnění obcí bylo zakládání golfových hřišť, kdy v roce 2001 bylo postaveno první golfové hřiště v obci Čeladná a další pak v obci Ostravice. Největší proměny v oblasti cestovního ruchu (rekonstrukce a výstavba nových HUZ a sportovních a relaxačních zařízení) jsou zaznamenány právě v obcích Čeladná, Ostravice a Bílá. Obce Staré Hamry a Kunčice pod Ondřejníkem nejsou tak iniciativní v rozvoji cestovního ruchu, a to buď z důvodu zachování zemědělského rázu či z důvodu různých omezení (přehradní nádrž Šance, CHKO Beskydy).

Na základě terénního šetření je zřejmé, že v mikroregionu Ostravice má cestovní ruch nezastupitelné místo, a tudíž lze očekávat jeho další rozvoj.

10 SUMMARY

The aim of this thesis was to evaluate the geographic transformation of Ostravice micro-region with emphasis on its phased transition from purely industrial agriculture to main tourist destination. The first part of the thesis summarizes the theoretical framework of the issue of long-term development of tourism in the Czech Republic with a focus on mountain and foothill areas. The second part of the thesis, which is based on field investigation, focuses on the evaluation of the development of tourism from the perspective of local residents and mayors of the concerned villages (focusing on the period after 1989).

Micro-region Ostravice, which falls into the mountain and foothill areas of the Beskydy Mountains, had a very rapid development. Its industrial past, which was mainly connected with the iron works in Frýdlant n. Ostravicí and of course agricultural past, which was typical for all rural areas of the region of interest made quite specific region, which over time turned into a tourist destination. Natural conditions for the development of tourism in the micro-region are ideal - it is the starting point for all the major peaks of the Moravian-Silesian Beskydy (Lysá hora, Smrk), has a beautiful and clean nature, and it is easily accessible for residents of Ostrava agglomeration (train and bus connection).

The first signs of tourism development were already evident in the 19th and 20th centuries. Proof of this is the construction of holiday villas of wealthy residents of Ostrava and first bath (without status) intended for Ostrava miners. First cottages designed for weekend recreation also start to appear. Another phase consists of a period after the Second World War, when we see tourism boom throughout whole Europe. Thanks to the division of Europe into Western and Eastern (socialist block), we can see the difference in the development of tourism, especially where domestic tourism was in socialist countries really specific - due to strong state interventions.

The development of second homes and the construction of collective accommodation facilities for corporate recreation and selective recreation ROH is typical for the micro-region, but also for the whole socialistic Czech Republic. These objects were usually built in areas with good natural conditions and good transportation accessibility. Attendance of these objects also had an impact on the municipality itself, which gradually lead to transformation from village to city, but also to improving of all services.

After 1989, the situation has changed dramatically, when centrally planned management of tourism in the Czech Republic was to release these rules and Tourism was fully privatized.

Since HUZ was in the 90s rarely used, because of greater demands on the quality of the accommodation of tourists, their operators (owners) did not have enough funds for their modernization and reconstruction. Some of these were, due to financial difficulties of their owners, several years inoperative, leading to their degradation. In the last ten years we can see increased activity focused on renovations and reconstruction of these facilities, the construction of wellness facilities and sporting facilities and also few cases of construction of an entirely new collective accommodation establishments. This now makes the micro-region very attractive area that is becoming increasingly more popular for inhabitants not only from Ostrava agglomeration and the Czech Republic, but also foreign tourists are starting to attend this micro-region.

Keywords: Ostravice micro-region, tourism, mountain and foothill areas, tourist function, field research

11 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Literatura:

- ADAMOVIČ, Andrea. Lékař lidumil. Budišov nad Budišovkou: Moravská expedice, 2009. str. 12
- BOGAR, Karel. Čtení o Čeladné. Frýdek – Místek: Okresní vlastivědné muzeum, 1989 str. 11
- BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: GaREP, spol. s.r.o., 2007. ISBN 80-251-19-5.
- BRITTON, S 1991, 'Tourism, capital and place: towards a critical geography of tourism', *Environment and PlanningD: Society and Space*, no.9, p.451–478.
- CLOKE, Paul et al. *Handbook of rural studies*. London: Thousand oaks, 2006. ISBN 076197332X.
- CARNEIRO, Maria João et al. *The relevance of landscape in the rural tourism experience: Identifying important elements of the rural landscape*. Portugalsko: University of Aveiro a GOVCOPP, 2013.
- DEMEK, Jaromír. *Geomorfologie českých zemí*. Praha: Československé akademie věd, 1965.
- DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN. *Hory a nížiny: Zeměpisný lexikon ČR*. Brno: AOPK, 2006.
- HALL, Derek R. Tourism and Development in Communist and Post-communist Societies. HARRISON, David. *Tourism and the less developed world*. United Kingdom: CABI, 2001. ISBN 0-85199-433-4.
- HAVRLANT, Jan. The Beskydy euroregion as an area of travel and recreation. *Moravian geographical report* [online]. 2001, roč. 9, č. 2 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: http://www.geonika.cz/EN/research/ENMgr/MGR_2001_02.pdf
- HAVRLANT, Jan. Vývoj rekreačních forem cestovního ruchu v oblasti Beskyd. In: *Geografie, cestovní ruch a rekreace*. Olomouc: Přírodovědecká fakulta UP, 2005, s. 133-147.
- HAVRLANT, Jan. Rozvoj a modernizace lyžařských rekreačních středisek v regionu severní Moravy a Slezska na příkladu turistické oblasti Beskydy – Valašsko. *Geographia Cassoviensis*. 2011, V., č. 1.
- HORÁKOVÁ, Hana. *Post-Communist Transformation of Tourism in Czech Rural Areas: New Dilemmas*. Univerzita Pardubice, 2010.

- HRUŠKA, Vladan. *Diferenciace venkovského prostoru na příkladu Moravskoslezského kraje*. Brno, 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita.
- HRUŠKA, Lubor et al. *Studie sídlení struktury Moravskoslezského kraje*. Ostrava: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., 2012.
- KUČA, Karel. Urbanismus venkovských sídel v českých zemích. In: *Kulturně historické dědictví kolem nás*[<http://elearning.historickededitvi.com/>]. 2009 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z:<http://elearning.historickededitvi.com/zobraz/materialy/odborne-texty/urbanismus>
- IRA, Vladimír a Branislav CHRENKA. Transformation of tourist landscapes in mountain areas: case studies from Slovakia. *Human geographies: Journal of Studies and Research in Human Geography*. 2011.
- IRA, Vladimír. *Sustainable development of mountainous rural areas in Slovakia: (with the case study of Poľana Biosphere Reserve*. Bratislava, 2006. Dostupné z: http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/162938/2/vol%204_11.pdf. Slovak Academy of Sciences.
- KVĚTOŇ, Vít. *Klimatické oblasti Česka: klasifikace podle Quitta za období 1961 - 2000*. Praha, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2813-0.
- MAJEROVÁ, Věra et al. *Český venkov 2008: Proměny venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, ISBN 978-80-213-1991-0.
- MAŘÍKOVÁ, Pavlína. Venkov v České republice - teoretické vymezení. MAJEROVÁ, Věra et al. *Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005, s. 42. ISBN 80-213-1274-2.
- MUSIL, Martin et al.. *Potenciál a zatížení oblasti cestovním ruchem v souvislosti s ochranou životního prostředí*. Jindřichův Hradec, 2008. Oponovaná výzkumná zpráva. Vysoká škola ekonomická v Praze.
- PERLÍN, Radim et al. Typologie venkovského prostoru Česka. *Geografie*. 2010, roč. 115, č. 2.
- PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Praha: katedra sociální geografie a sociálního rozvoje, 1998
- POSPÍCHALOVÁ, Lenka. *Sociogeografický průzkum druhého bydlení vybrané oblasti jižních Čech*. Brno, 2013. str. 25 - 28. Diplomová práce. Masarykova univerzita.
- SAARINEN, Jarkko. *Destinations in change: The transformation process of tourist destinations*. University of Oulu, Finland: SAGE, 2004. ISBN 1468797604054381.
- SLEPIČKA, Alois. *Venkov a/nebo město*. Praha: Svoboda, 1981. str. 228

- SVOBODOVÁ, Hana. Stav a vývoj zemědělství ČR před rokem 1989. *Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie ČR* [www.is.muni.cz]. 2013. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/04-zemedelstvi-lesnictvi-rybolov.html>
- SVOBODOVÁ, Hana. Úvod do geografie venkova. *Úvod do geografie venkova* [www.is.muni.cz]. 2013. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/index.html
- SVOBODOVÁ, Hana. Aktéři rozvoje venkova. *Úvod do geografie venkova* [www.is.muni.cz]. 2013. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/05-akteri-rozvoje.html
- Statistický lexikon obcí České republiky 1992: Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů ke 3. březnu 1991. Praha: SEVT, 1994, 895 s. ISBN 807049096.
- ŠTOLBOVÁ, Marie. *Problematika méně příznivých oblastí*. Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky Praha, 2007. ISBN 978-80-86671-47-5.
- ŠÍP, Jiří. Rozvoj cestovního ruchu v ČR po roce 1989. *Časopis COT Business* [http://www.cot.cz/]. 2012 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: http://www.cot.cz/data/cesky/99_03/3_statistika2.htm
- TKÁČ, Martin. *Proměny socioekonomické a prostorové struktury obce Čeladná*. Olomouc, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Palackého Olomouc.
- TOLASZ, Radim et al. Atlas podnebí Česka. Praha-Olomouc: Český hydrometeorologický ústav, 2007. ISBN 9788086690261.
- TYLEČKOVÁ, Šárka. *Komplexní socioekonomická charakteristika obvodu pověřeného obecního úřadu ve Frýdlantě nad Ostravicí*. Olomouc, 2006. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- VLČKOVÁ, Andrea. *Rekreační zázemí města Brna*. Brno, 2010. str. 43. Diplomová práce. Masarykova
- WILSON, Julie. *The Routledge Handbook of Tourism Geographies*. Canada: British Library, 2012. ISBN 978041556857

Internetové zdroje:

- Bílá. *Foto Historie* [www.fotohistorie.cz]. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z:<http://www.fotohistorie.cz/Moravskoslezsky/Frydek-Mistek/Bila/Default.aspx>
- Český statistický úřad. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>
- Databáze demografických údajů za Obce. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm
- Do české republiky jezdí mnohem více cizinců, než se běžně uvádí. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [www.mmr.cz]. 2014 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/Do-Ceske-republiky-jezdi-mnohem-vice-cizincu,-nez>
- Data ze SLDB 1991 poskytnuta regionálním pracovištěm ČSÚ v Ostravě
- Geomorfologická mapa ČR. *Národní geoportál INSPIRE* [geoportal.gov.cz]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- Historický lexikon obcí České republiky 1869-2001. Český statistický úřad [www.czso.cz]. Praha, 2006 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>
- Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z:<http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>
- JZD Staré HAMRY. *Pro-Bio* [online]. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://pro-bio.cz/Farmar/JZD-STARE-HAMRY/>
- Mapové kompozice. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v obcích vybraného okresu. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=CRU9010PU_OB2.10&vo=null
- Ostravice. *Povodí Odry státní podnik* [www.pod.cz]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:http://www.pod.cz/projekty/flora_a_fauna/Viteze/ostravice_cela.html
- Statistiky nezaměstnanosti. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [www.mpsv.cz]. 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z:<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>
- Správa CHKO Beskydy. *Agentura ochrany přírody a krajiny*. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z:<http://beskydy.ochranaprirody.cz/>
- *Strategický plán mikroregionu Frýdlantsko - Beskydy*. Třanovice, 2008. Dostupné z: <http://www.frydlantno.cz/wrs/addons/file/verejna-sprava/mikroregion/strategicky-plan.pdf>

- Šance. *Povodí Odry státní podnik* [www.pod.cz]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.pod.cz/stranka/sance.html>
- *Kunčice pod Ondřejníkem*. 2015. Dostupné z: <http://www.kuncicepo.cz/>
- *Čeladná*. 2015. Dostupné z: <http://www.celadna.cz/>
- *Obec Ostravice*. 2015. Dostupné z: <http://www.obec-ostravice.cz/>
- *Staré Hamry*. 2015. Dostupné z: <http://www.stare-hamry.cz/>
- *Bílá*. 2015. Dostupné z: <http://www.obecbila.cz/>
- *Ski Bílá*. 2015. Dostupné z: <http://www.skibila.cz/cs/zima/>
- *Hotel Prosper*. 2012. Dostupné z: <http://www.hotel-prosper.cz/>
- *Miura hotel*. 2015. Dostupné z: <http://www.miura.cz/cs>
- *Beskydské rehabilitační centrum*. 2015. Dostupné z: <http://www.brc.cz/>
- *Čeladenka*. 2015. Dostupné z: <http://www.celadenka.cz/>
- *Hotel Srdce Beskyd*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelsrdcebeskyd.cz/>
- *Čeladná*. 2015. Dostupné z: <http://www.celadna.eu/volny-cas/ubytovani/56/zajezdni-hostinec-knehyně/>
- *Hotel Dejmon Čeladná*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotel-cz.moonface.cz/hotel-celadna-dejmon.htm>
- *Hotel Zámeček*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelzamecek.cz/>
- *Horský hotel Hamry*. 2015. Dostupné z: <http://www.horskyhotelhamry.cz/>
- *U Holubů*. 2015. Dostupné z: <http://www.uholubu.com/>
- *Chata Dukla*. 2015. Dostupné z: <http://www.chatadukla.cz/>
- *H-RESORT*. 2015. Dostupné z: <http://www.hresort.cz/>
- *Penzion Ondřejník*. 2015. Dostupné z: <http://www.penzion-ondrejnik.cz/>
- *Lašská penzion-restaurace*. 2015. Dostupné z: <http://www.lasskachalupa.cz/>
- *Penzion Jurášek*. 2015. Dostupné z: <http://www.penzionjurasek.cz/>
- *Penzion Karolina*. 2015. Dostupné z: <http://www.penzion-karolina.ic.cz/>
- *Penzion Krkoška*. 2015. Dostupné z: www.penzionkrkoska.cz
- *Ubytování Sylvie Tabáškové*. 2015. Dostupné z: <http://www.ceskehory.cz/ubytovani/ubytovani-pod-ondrejnikem-kuncice.html>
- *Ondrášův dvůr*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelondrasuvdvur.cz/>
- *Hotel Bauer*. 2015. Dostupné z: <http://hotelbauer.cz/>
- *Horský hotel Sůkenická*. 2015. Dostupné z: <http://www.sukenicka.cz/>
- *Keltská salaš Ebeka*. 2015. Dostupné z: <http://www.ebeka.cz/>
- *Chatová Osada*. 2015. Dostupné z: <http://chatovaosada.unas.cz/>
- *Horská chata Třeštík*. 2015. Dostupné z: <http://www.valassko-hornovsacko.cz/cs/ubytovani/?produkt=82>
- *Chata Celnica*. 2015. Dostupné z: <http://www.celnica.cz/>

- *Masarykova chata*. 2015. Dostupné z: <http://www.masarykovachata.cz/cz/>
- *Domov mládeže*. 2015. Dostupné z: <http://ubytovani-bila-beskydy.webz.cz/>
- *Bílá-horská chata*. 2015. Dostupné z: <http://www.chatabila.cz/cs/>
- *Horská chata Doroťanka*. 2011. Dostupné z: <http://www.dorotanka.cz/>
- *Horská chata Sněžná*. 2015. Dostupné z: <http://www.chatasnezna.cz/>
- *Horský hotel Charbulák*. 2015. Dostupné z: <http://www.charbulak-beskydy.cz/>
- *Hotel Čertův hrádek*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotel-certuv-hradek-stare-hamry.az-ubytovani.info/>
- *Švarná Hanka*. 2011. Dostupné z: <http://www.svarnahanka.cz/>
- *Horská chata Sulov*. 2015. Dostupné z: <http://www.sulov.info/>
- *Dům sv. Josefa*. 2015. Dostupné z: <http://www.dsvj.cz/>
- *Chata Armaturka*. 2015. Dostupné z: <http://www.armaturka.ceske-sjezdovky.cz/ubytovani.html>
- *Green Inn Hotel*. 2015. Dostupné z: <http://www.ostravice-golf.cz/hotel/>
- *Hotel Zlatý Orel*. 2015. Dostupné z: <http://www.zlatyorel.cz/>
- *Hotel Ondráš z Beskyd*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelondras.com/>
- *Hotel Hamr*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelhamr.cz/>
- *Hotel Odra*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotel-odra.cz/>
- *Rekreační zařízení OVAK*. 2015. Dostupné z: http://www.ovak.cz/files_for_web/zak_rekr_ostr-1-1.pdf
- *Hotel Liptov*. 2015. Dostupné z: <http://www.hotelliptov.wz.cz/>
- *Penzion Mazák*. 2015. Dostupné z: <https://www.dopenzionu.cz/ostravice/penzion-mazak-5825/>
- *Chata Svoboda*. 2015. Dostupné z: <http://www.chatasvoboda.cz/>
- *Penzion Sluníčko*. 2015. Dostupné z: <http://www.slunicko-penzion.cz/>
- *RS Peřeje*. 2015. Dostupné z: <http://www.kempy-chaty.cz/cr/moravskoslezsky-kraj/sruby-pereje-ostravice>
- *BELTINE forest hotel*. 2011. Dostupné z: <http://www.beltinehotel.cz/>
- *Sepetná rekreační centrum*. 2015. Dostupné z: <http://www.sepetna.cz/>
- *Ubytovna Ostravice*. 2015. Dostupné z: <http://www.ubytovna-ostravice.cz/>
- *Horská chata Ostrá*. 2015. Dostupné z: <http://www.chata-ostra.cz/>
- *Patriotka*. 2015. Dostupné z: <http://www.patriotka.cz/>
- *Hospůdka a penzion Sauna*. 2015. Dostupné z: <http://www.ostravice.estranky.cz/>
- *Horská chata Skalka*. 2015. Dostupné z: <http://www.rsskalka.cz/skalka.php>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Seznam hromadně ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích mikroregionu Ostravice

Příloha 2 - Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích mikroregionu Ostravice

Příloha 3 - Počet objektů individuální rekreace v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí

Příloha 4 - Dotazník pro obyvatele obcí mikroregionu Ostravice

Příloha 5 - Strukturovaný rozhovor pro starosty obcí mikroregionu Ostravice

Příloha 6 - Obrázky objektů cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice

Příloha 1 - Seznam hromadně ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích mikroregionu Ostravice

Tab. 1: Seznam hromadně ubytovacích zařízení v obci Čeladné v roce 2015

Název	Kategorie	Sezónní provoz	Počet lůžek
HOTEL PROSPER	Hotel ****	celoroční provoz	118
MIURA HOTEL	Hotel ****	celoroční provoz	96
HORSKÉ HOTEL ČELADENKA	Hotel ****	letní provoz	93
BESKYDSKÉ REHABILITAČNÍ CENTRUM	Hotel ***	celoroční provoz	220
HOTEL DEJMON	Hotel ***	celoroční provoz	36
HOTEL SRDCE BESKYD	Hotel ***	celoroční provoz	400
HORSKÝ HOTEL HAMRY	Hotel **	celoroční provoz	30
HOTEL ZÁMEČEK NA ČELADNÉ	Penzion	celoroční provoz	28
PENSION U HOLUBŮ	Penzion	celoroční provoz	35
CHATA DUKLA	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	40
ZÁJEZDNÍ HOSTINEC KNĚHYNĚ	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	52

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>; vlastní zpracování)

Tab. 2: Seznam hromadně ubytovacích zařízení v obci Kunčice pod Ondřejníkem v roce 2015

Název	Kategorie	Sezónní provoz	Počet lůžek
HOTEL H-RESORT	Hotel ***	celoroční provoz	100
ONDŘEJNÍK PENZION	Penzion	celoroční provoz	20
PENZION A RESTAURACE LAŠSKÁ CHALUPA	Penzion	celoroční provoz	24
PENZION JURÁŠEK	Penzion	letní i zimní provoz	22
PENZION KAROLÍNA	Penzion	celoroční provoz	35
PENZION KRKOŠKA	Penzion	celoroční provoz	40
LETNÍ DĚTSKÝ TÁBOR CHATKY A SRUBY	Chatová osada	letní provoz	180
LETNÍ DĚTSKÝ TÁBOR MLÁDÍ	Turistická ubytovna	letní i zimní provoz	140
UBYTOVÁNÍ SYLVIE TABÁŠKOVÁ	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní i zimní provoz	15

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>; vlastní zpracování)

Tab. 3 : Seznam hromadně ubytovacích zařízení v obci Bílá v roce 2015

Název	Kategorie	Sezónní provoz	Počet lůžek
HOTEL ONDRÁŠŮV DVŮR	Hotel ****	celoroční provoz	36
HORSKÝ HOTEL SŮKENICKÁ	Hotel ***	celoroční provoz	58
HOTEL BAUER	Hotel ***	celoroční provoz	209
KELTSKÁ SALAŠ EBEKA	Hotel *	letní provoz	66
CHATOVÁ OSADA	Chatová osada	celoroční provoz	30
HORSKÁ CHATA TŘEŠTÍK	Turistická ubytovna	celoroční provoz	36
CHATA CELNICA	Turistická ubytovna	celoroční provoz	40
MASARYKOVA CHATA	Turistická ubytovna	celoroční provoz	29
DOMOV MLÁDEŽE	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	40
HORSKÁ CHATA BÍLÁ	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	letní i zimní provoz	83
HORSKÁ CHATA DOROŽANKA	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	45
CHATA SNĚŽNÁ - HORSKÁ CHATA	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	48

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>; vlastní zpracování)

Tab. 4: Seznam hromadně ubytovacích zařízení v obci Staré Hamry v roce 2015

Název	Kategorie	Sezónní provoz	Počet lůžek
HOTEL OSTRAVAČKA	Hotel ***	celoroční provoz	50
HOTEL CHARBULÁK	Hotel **	celoroční provoz	50
HOTEL ČERTŮV HRÁDEK	Penzion	celoroční provoz	40
ŠVARNÁ HANKA	Penzion	celoroční provoz	45
HORSKÁ CHATA SULOV	Turistická ubytovna	celoroční provoz	50
HORSKÁ CHATA DŮM SVATÉHO JOSEFA	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	60
CHATA ARMATURKA	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	celoroční provoz	70

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>; vlastní zpracování)

Tab. 5: Seznam hromadně ubytovacích zařízení v obci Ostravice v roce 2015

Název	Kategorie	Sezónní provoz	Počet lůžek
BELTINE FOREST HOTEL	Hotel ****	celoroční provoz	130
HOTEL GREEN INN	Hotel ****	celoroční provoz	60
HOTEL ZLATÝ OREL	Hotel ****	celoroční provoz	45
HORSKÝ HOTEL ONDRÁŠ	Hotel ***	celoroční provoz	60
HORSKÝ HOTEL SEPETNÁ	Hotel ***	celoroční provoz	143
HOTEL HAMR	Hotel ***	celoroční provoz	70
HOTEL ODRA	Hotel ***	celoroční provoz	77
HORSKÝ HOTEL LIPTOV	Hotel *	letní provoz	60
CHATA SVOBODA	Penzion	letní i zimní provoz	66
PENZION SLUNÍČKO	Penzion	celoroční provoz	30
RS PEŘEJE	Penzion	celoroční provoz	30
TĚLOVÝCHOVNÁ JEDNOTA SOKOL OSTRAVICE	Turistická ubytovna	celoroční provoz	55
UBYTOVNA OSTRAVICE	Turistická ubytovna	celoroční provoz	20
HORSKÁ CHATA OSTRÁ	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	32
CHATA PATRIOTKA	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	16
PENZION A HOSPŮDKA SAUNA	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	15
REKREAČNÍ CHATA HLUBINA	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	65
REKREAČNÍ CHATA MAZÁK	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	13
REKREAČNÍ STŘEDISKO SKALKA	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	69
VZDĚLÁVACÍ ZAŘÍZENÍ OVAK	Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	celoroční provoz	14

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>; vlastní zpracování)

Příloha 2 - Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích v mikroregionu Ostravice

Tab. 6: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v obci Bílá za období 2000 - 2013

Bílá	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců
2000	13895	12884	1011
2001	11700	10064	1636
2002	15038	13370	1668
2003	14739	13294	1445
2004	10553	9977	576
2005	8722	8456	266
2006	15670	14935	735
2007	11997	11426	571
2008	15401	14917	484
2009	12749	12445	304
2010	15757	15349	408
2011	13231	12918	313
2012	12531	12188	343
2013	9117	8790	327

(Zdroj: Český statistický úřad [online], 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.czso.cz)

Tab. 7: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v obci Čeladná za období 2000 - 2013

Čeladná	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců
2000	24097	20977	3120
2001	27768	22658	5110
2002	21586	17125	4461
2003	19866	16343	3523
2004	24095	19935	4160
2005	17182	13973	3209
2006	18184	15478	2706
2007	19748	17051	2697
2008	19216	15714	3502
2009	12879	10965	1914
2010	10843	9546	1297
2011	11427	10105	1322
2012	13666	11693	1973
2013	13145	11457	1688

(Zdroj: Český statistický úřad [online], 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.czso.cz)

Tab. 8: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v obci Kunčice pod Ondřejníkem za období 2000 - 2013

Kunčice pod Ondřejníkem	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců
2000	10142	8509	1633
2001	10327	8522	1805
2002	9535	8152	1383
2003	8173	7168	1005
2004	5220	4884	336
2005	4310	4098	212
2006	4745	4517	228
2007	3142	2983	159
2008	1241	1168	73
2009	3557	3512	45
2010	3933	3899	34
2011	3771	3692	79
2012	7941	7616	325
2013	7354	7045	309

(Zdroj: Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.czso.cz)

Tab. 9: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v obci Ostravice za období 2000- 2013

Ostravice	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců
2000	19224	16560	2664
2001	19094	16721	2373
2002	20564	17330	3234
2003	35519	34226	1293
2004	37027	36596	431
2005	24188	23230	958
2006	24063	22829	1234
2007	27701	26317	1384
2008	36356	29486	6870
2009	34469	29110	5359
2010	34851	29377	5474
2011	35873	28339	7534
2012	35209	30154	5055
2013	31550	25415	6135

(Zdroj: Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.czso.cz)

Tab. 10: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v obci Staré Hamry za období 2000 - 2013

Staré hamry	Počet příjezdů hostů	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců
2000	6782	6260	522
2001	8313	7174	1139
2002	12002	9651	2351
2003	11391	10075	1316
2004	6510	5986	524
2005	10196	9164	1032
2006	10711	9536	1175
2007	10435	9625	810
2008	8894	8115	779
2009	5427	5355	72
2010	5393	5316	77
2011	4903	4828	75
2012	7703	7224	479
2013	6315	5988	327

(Zdroj: Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: www.czso.cz)

Tab. 11: Návštěvnost hromadně ubytovacích zařízení podle kategorie v mikroregionu Ostravice za období 2000 - 2013

	Počet příjezdů hostů z ČR	Počet příjezdů cizinců	Počet příjezdů hostů celkem
2000	65190	8950	74140
2001	65139	12063	77202
2002	65628	13097	78725
2003	81556	8132	89688
2004	77378	6027	83405
2005	58921	5677	64598
2006	67295	6078	73373
2007	67402	5621	73023
2008	69400	11708	81108
2009	61387	7694	69081
2010	63487	7290	70777
2011	59882	9323	69205
2012	68875	8175	77050
2013	58695	8786	67481

(Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky. Český statistický úřad [www.czso.cz]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0802>)

Příloha 3 - Počet objektů individuální rekreace v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí podle SLDB 1991

Tab. 12: Počet objektů individuální rekreace v SO ORP Frýdlant nad Ostravicí podle SLDB 1991

Ostravice	1224
Kunčie pod Ondřejníkem	891
Čeladná	847
Frýdlant n. Ostravicí	744
Malenovice	359
Metylovice	293
Staré hamry	241
Janovice	209
Pstruží	181
Bílá	103
Pržno	61

(Zdroj: *Statistický lexikon obcí České republiky 1992: Podle správního rozdělení k 31. prosinci 1992 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 3. březnu 1991.* Praha: SEVT, 1994, 895 s. ISBN 807049096.)

Příloha 4 - Dotazník pro obyvatele obcí mikroregionu Ostravice

Dotazník pro obyvatele obcí zkoumaného regionu

Dobrý den, jsem tazatel z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a provádím výzkum zaměřený na Cestovní ruch a transformační změny v turisticky exponované části mikroregionu Ostravice. Dotazník je určen respondentům žijícím v mikroregionu Ostravice (to se týká obyvatel obcí Bílá, Staré Hamry, Ostravice, Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem). Výzkum je zcela anonymní a čas potřebný pro vyplnění dotazníku zabere maximálně 10 minut. Předem děkuji za Váš čas.

Kontaktní osoba: *Martin Tkáč*, email: *Tkac1@seznam.cz*, tel: 721 587 071

Datum:

Obec:

1. Vnímáte přítomnost cestovního ruchu (návštěvníků) ve Vaší obci a jejím okolí?

Ano

Ne

2. Jaké pozitivní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice?

- Tvorba nových pracovních míst
- Přináší finanční prostředky do rozpočtu obce
- Zlepšení dopravní dostupnosti
- Rozšíření sortimentu zboží a služeb, ze kterého těží i místní obyvatelé
- Zvýšení nabídky kulturního a sportovního vyžití i pro místní obyvatele
- Celkové zlepšení vzhledu obce (opravy objektů, úprava parků, ochrana životního prostředí apod.)
- Jiné:

3. Jaké negativní dopady má podle Vás cestovní ruch na Vaši obec a celý mikroregion Ostravice?

- Ztráta pocitu klidu a soukromí
- Příliš mnoho lidí ve veřejných vnitřních a venkovních prostorech obce
- Větší dopravní zatížení a zhoršené možnosti parkování
- Neúměrné zvyšování cen
- Zvýšený hluk v obci
- Zhoršení životního prostředí
- Zvýšená kriminalita
- Jiné:

- 4. Jaké změny podle Vás obec zaznamenala v oblasti cestovního ruchu za posledních 25 let?**
(výstavba hromadně ubytovacích zařízení, výstavba sportovních zařízení, pokles/růst návštěvnosti apod.)

.....

.....

.....

- 5. Jak hodnotíte rozvoj obce v oblasti cestovního ruchu za posledních 10 let?**

- Velmi dobře
- Spíše dobře
- Spíše špatně
- Velmi špatně
- Neumím posoudit

- 6. Upřednostňuje obec podle Vás rozvoj turismu na úkor péče o místní obyvatele? Pokud ano uveďte pádné argumenty.**

.....

.....

.....

- 7. Jak podle Vás více zatraktivnit Vaši obec pro rozvoj turismu?**

.....

.....

.....

- 8. Využíváte některých služeb cestovního ruchu v obci?**

- Wellness zařízení
- Kulturní zařízení
- Sportovní zařízení

9. Nabízíte možnost ubytování pro turisty?

- ANO
- NE

10. Jak hodnotíte vztah s návštěvníky rekreačních chat a chalup?

- Velmi dobrý
- Spíše dobrý
- Spíše špatný
- Velmi špatný
- Nejsem s nimi nijak v kontaktu

11. Jaký dopad má podle Vás druhé bydlení (návštěvnost rekreačních domů, chat, apartmánových domů) a zvýšený turistický ruch na kvalitu bydlení v obci?

- Má spíše pozitivní dopad
- Má spíše negativní dopad
- Nemá žádný dopad

12. Respondent je:

- muž
- žena

13. Věková kategorie:

- do 19 let
- 20 – 29 let
- 30 – 39 let
- 40 – 49 let
- 50 – 59 let
- 60 a více let

14. Jak dlouho žijete v obci:

- méně jak 10 let
- 10 – 20 let
- 21 – 30 let
- 31 a více let

15. Respondent je:

- Zaměstnaný
- Podnikatel, OSVČ
- Na mateřské dovolené
- Nezaměstnaný
- Student
- Důchodce

16. V jakém odvětví pracujete?

- Zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství
- Stavebnictví
- Průmysl
- Cestovní ruch
- Obchod
- Zdravotnictví a sociální péče
- Vzdělávání
- Nemovitosti
- Finanční služby
- Jiné

17. Kde pracujete?

- V místě bydliště
- V rámci SO ORP Frýdlant nad Ostravicí
- V rámci okresu Frýdek – Místek
- V rámci Moravskoslezského kraje
- Jinde

Příloha 5 - Strukturovaný rozhovor pro starosty obcí mikroregionu Ostravice

Strukturovaný rozhovor

Dobrý den, jsem tazatel z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a provádím výzkum zaměřený na Cestovní ruch a transformační změny v turisticky exponované části mikroregionu Ostravice (to se týká obcí Bílá, Staré Hamry, Ostravice, Čeladná a Kunčice pod Ondřejníkem). Níže je několik otevřených otázek, na které mi prosím Vás odpovzte pár větami. Děkuji za Váš čas a vstřícnost.

Kontaktní osoba: *Martin Tkáč*, email: *Tkac1@seznam.cz*, tel: *721 587 071*

1. Jaký význam má cestovní ruch pro rozvoj Vaší obce?

.....

.....

.....

2. Uved'te, jakým způsobem podporuje rozvoj cestovního ruchu Vaše obec?

.....

.....

.....

3. Můžete zhodnotit vývoj cestovního ruchu ve Vaší obci a v mikroregionu Ostravice po roce 1989?

.....

.....

.....

4. Jaká strategická rozhodnutí a spolupráce s místními podnikateli podporují rozvoj cestovního ruchu ve Vaší obci?

.....

.....

.....

5. Jak hodnotíte spolupráci s krajským úřadem a ostatními organizacemi, které mají za úkol podporovat rozvoj cestovního ruchu.

.....
.....
.....

6. Uved'te pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu na Vaši obec?

.....
.....
.....

7. Jaké objekty cestovního ruchu (kulturní zařízení, ubytovací zařízení, sportovní zařízení, lyžařské vleky a jiné) má obec v plánu do budoucna realizovat?

.....
.....
.....

Příloha 6 - Obrázky objektů cestovního ruchu v mikroregionu Ostravice

Obrázek 30: Ski areál Bílá, který je v provozu již 50 let, patří mezi nejlépe vybavené a modernizované lyžařské středisko v Beskydech (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 31: Golfové hřiště na Ostravici otevřené pro veřejnost v roce 2008 (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 32: Penzion ve Starých Hamrech, který je součástí nového centra obce v části na Samčankách (se vznikem přehrady Šance v roce 1969, zaniklo původní centrum Starých Hamer) (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 33: Před rokem 1989 podnikové rekreační středisko ŽDB v Bohumíně, dnes soukromý hotel Srdce Beskyd na Čeladné (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 34: Penzion Lara, nový objekt Beskydského rehabilitačního centra otevřený v roce 2007 (získal ocenění „Stavba roku 2007 Moravskoslezského kraje“) (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 35: Futuristický hotel Miura v Čeladné představuje výraznou dominantu obce (otevřeno v roce 2011) (Zdroj: vlastní foto)

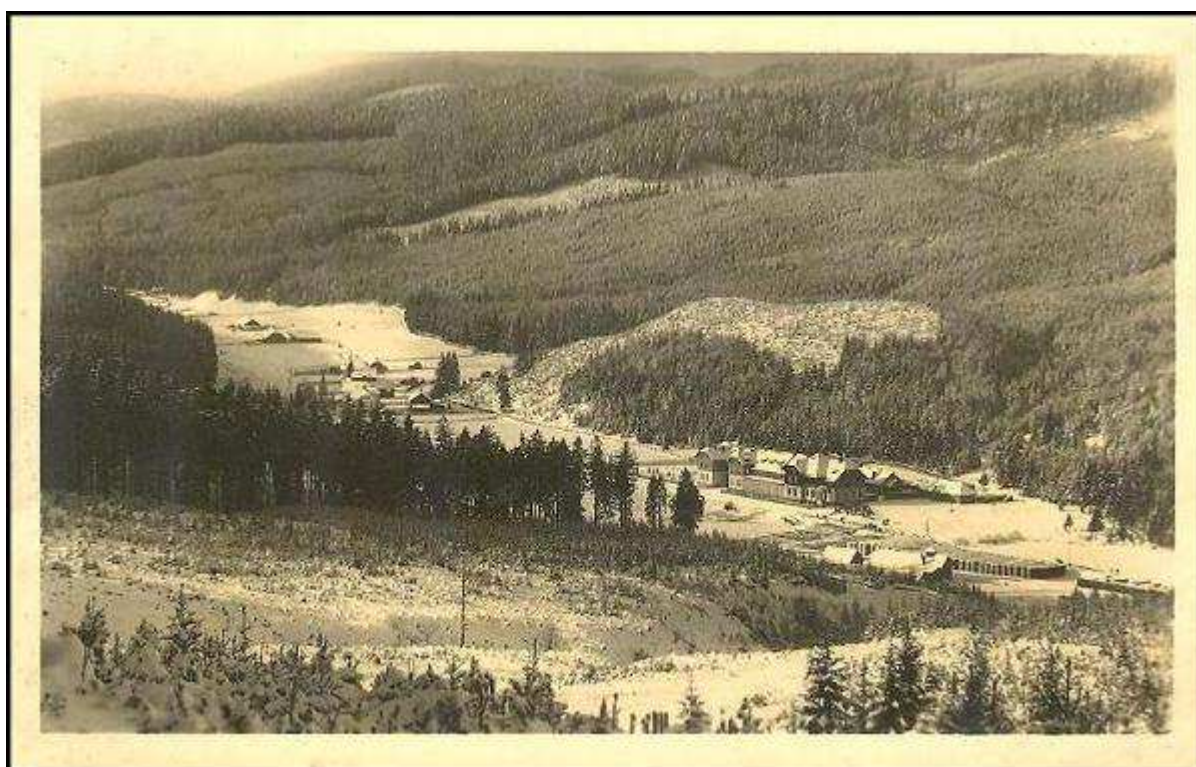
Obrázek 36: Prosper Golf Resort Čeladná otevřený v roce 2001 disponuje dvěma osmnácti jamkovými hřišti (Zdroj: vlastní foto)

Obrázek 37: Hotel H-RESORT v Kunčicích pod Ondřejníkem rekonstruován v roce 2009-2011 (Zdroj: www.h-resort.cz)

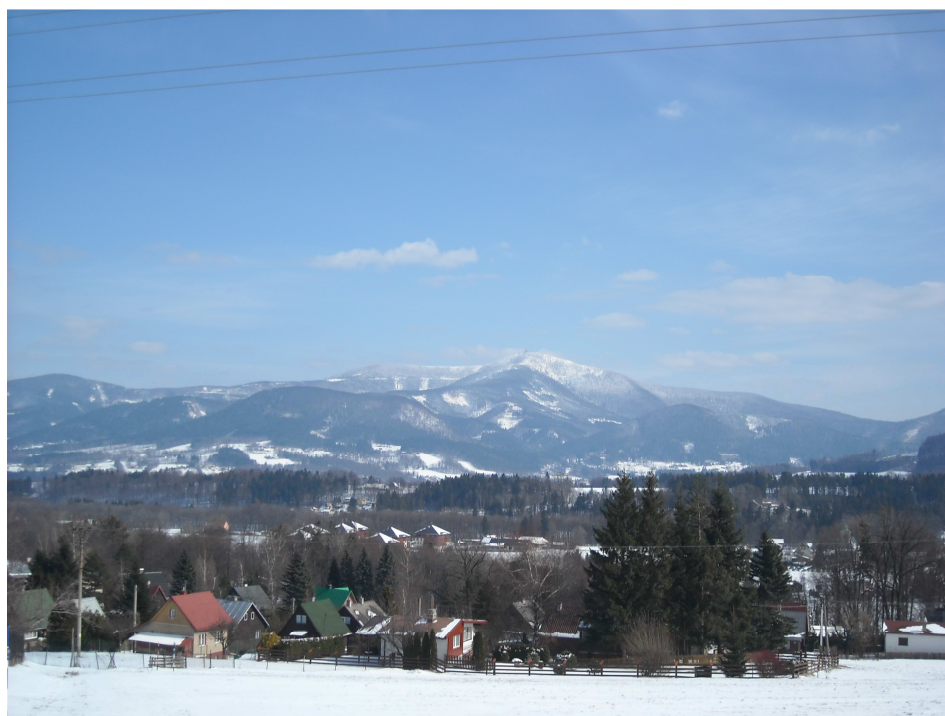
Obrázek 38: Hotel Bauer na Bílé, jehož budovy pochází už z roku 1911, prošel rozsáhlou rekonstrukcí v roce 2013 (Zdroj: <http://hotelbauer.cz/>)

Obrázek 39: Pohled na obec Bílou v zimě v roce 1935 (na fotce je vidět dnešní hotel Bauer) (Zdroj: <http://www.fotohistorie.cz/Moravskoslezsky/Frydek-Mistek/Bila/Default.aspx>)

Obrázek 40: Hotel Ondrášův dvůr na Bílé, který prošel celkovou rekonstrukcí v roce 2013 a stal se z něho čtyř hvězdičkový hotel. (Zdroj: <http://www.ondrasuvdvur.ogarek.cz/>)

Obrázek 41: Chatoviště u vlakového nádraží v obci Čeladná a její panorama (Lysá hora)
(Zdroj: vlastní foto)